

Det naturvitenskapelige fakultet, institutt for teknologi og sikkerhet

Resiliente Lokalsamfunn i Troms

Betydningen av sosial kapital i håndtering av kriser

Anne Øien

Masteroppgave i samfunnssikkerhet SVF-3920 Desember 2024

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Tidligere forskning.....	2
1.2	Oppgavens formål.....	6
2	Kontekst.....	8
2.1	Trusselbildet.....	8
2.2	Prinsipper for samfunnssikkerhet.....	9
2.3	Kommunenes Rolle i Samfunnssikkerhet.....	10
2.4	Karlsøy og Bardu kommune.....	11
2.5	Sivilsamfunnets rolle.....	12
3	Teori: Sosial Kapital og Resiliens.....	13
3.1	Resiliente samfunn.....	14
3.2	Sosial Kapital.....	18
3.2.1	Bonding Sosial Kapital.....	18
3.2.2	Bridging Sosial Kapital.....	19
3.2.3	Linking Sosial Capital.....	20
3.2.4	Praktisk Anvendelse.....	21
3.3	Analytiske implikasjoner og forventninger.....	21
4	Metode.....	22
4.1	Datainnsamling.....	23
4.2	Utvalg og informanter.....	26
4.3	Dataanalyse.....	27
4.4	Validitet og reliabilitet.....	29
4.5	Etiske hensyn.....	32
5	Resultater.....	33
5.1	Forskningsspørsmål nr. en.....	34
5.1.1	Bonding sosial kapital.....	34

5.1.2	Bridging sosial kapital.....	38
5.1.3	Linking sosial kapital	42
5.2	Forskningsspørsmål nr. to	44
5.3	Forskningsspørsmål nr. tre	49
6	Drøfting av resultater med Teoretiske og Praktiske Implikasjoner.....	51
6.1	Resiliente, men mot hva?	55
6.2	Adaptiv kapasitet.....	55
6.3	Resiliens og ukjente, komplekse utfordringer.....	57
6.4	Resiliens som prosess og egenskap.....	58
6.5	Kritikk av ansvarsoverføring til kommuner, lokalsamfunn og individer.....	58
6.6	Resiliens i en større kontekst.....	60
6.7	Metodiske og teoretiske begrensninger.....	60
	Konklusjon	61
7	Referanser.....	63
8	Tabell- og figurliste.....	69
9	Vedlegg	71
9.1	Informasjonsbrev Utvalg A.....	71
9.2	Informasjonsbrev Utvalg B	74
9.3	Intervjuguide Offentlig Ansatte	78
9.4	Intervjuguide Frivillige, Lokallag, Næringsliv, Befolkningsrepresentanter m.m	83
9.5	Intervju analyseskjema – eksempel.....	86
9.6	Spørreundersøkelse – SPSS output deskriptiv statistikk.....	89

Forord

Ideen til denne oppgaven ble til for mange år siden, da jeg satt isolert på bygda som nyinnflyttet til ei avsidesliggende bygd i Bardu. Ekstremværet Ylva rammet hardt, og jeg fikk god tid til å reflektere over hvor sårbar man er når strømmen er borte, kommunikasjonsforbindelsene brutt og takplatene flyr av hustakene i kraftige vindkast. Da tenkte jeg over kontrasten mellom å bo i storby og på bygda, og betydningen av å være utenfor rekkevidde for nødetater. Man er prisgitt de aller nærmeste relasjonene, og sin egen beredskap. Dette er et høyst aktuelt tema, som angår oss alle – derfor var det med stor glede jeg dykket ned i studiet av sosial kapital og samfunnsresiliens i nordnorske utkantstrøk.

En stor takk rettes til alle som har bidratt, både gjennom intervju og anonymt i undersøkelse, og de som har hjulpet med tålmodig korrektur og diskusjon. En stor takk rettes også til min dyktige veileder, Are Kristoffer Sydnes. Denne oppgaven er ikke bare en akademisk øvelse, men en personlig reise som har vist meg hvor viktig det er å forstå hva som gjør et samfunn sterkt og robust - en innsikt jeg håper også vil komme andre til nytte.

1 Innledning

«Den aller viktigaste ressursen vi har i Norge, er folka»

Denne uttalelsen fra Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl (2024), i forbindelse med egenberedskapsuka 2024, understreker verdien av samarbeid og fellesskap som nøkkelressurser i kriser. Dette er også en sentral del av vårt felles totalforsvar (Statsforvalteren, 2024). Myndighetene forventer i økende grad at vi som individer, i samarbeid med våre nettverk, tar ansvar for egen beredskap. Store ressurser brukes på å informere befolkningen om at hjelpen ikke nødvendigvis kommer utenfra.

Ekstremvær som Hans, Gyda og Ingunn har de siste årene vist hvordan klimaendringene øker både hyppigheten og alvorlighetsgraden av naturhendelser i Norge (Miljødirektoratet, 2022). Flom, skred og stormer rammer infrastruktur og har gjort hverdagen mer uforutsigbar, og dette har fått betydelig oppmerksomhet fra myndigheter, media og forskningsmiljøer (NOU 2023:17, 2023). Men klimatiske utfordringer er bare én del av et mer komplekst risikobilde.

Samfunnet står også overfor sikkerhetspolitiske spenninger, rask teknologisk utvikling, demografiske endringer og økende ulikhet. Ifølge Totalforsvarskommisjonens utredning (NOU 2023:17, 2023) kan ulikhet svekke sosial samhörighet, forsterke motsetninger og undergrave tilliten som er grunnleggende for vår beredskapsevne. Dette krever en robust og fleksibel beredskap på alle nivåer i samfunnet.

Dette er kjernen i budskapet til Mehl. Kompleksiteten i risikobildet har ført til at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) nå anbefaler at befolkningen skal kunne klare seg i syv dager uten ekstern hjelp, en økning fra tidligere tre. Samtidig oppfordres innbyggerne til å bli kjent med frivillige organisasjoner i nærmiljøet (DSB, 2024). Dette understreker viktigheten av lokalsamfunnets egen evne til krishåndtering og sivilsamfunnets rolle som en uvurderlig ressurs i et resilient samfunn.

Kriser rammer lokalt, der folk bor. Kommunene har derfor fått et utvidet ansvar for å bygge motstandsdyktige lokalsamfunn (Navarsete, 2023). De beskrives som grunnsteinen i beredskapen, med ansvar for å sikre kritiske tjenester uansett ressurstilgang. Likevel er det store forskjeller i kommuners evne til å håndtere kriser. Erfaringer fra blant annet koronapandemien og kvikkleireskredet i Gjerdrum viser behovet for samarbeid og avtaler mellom kommuner for å styrke beredskapen og utjevne forskjellene (NOU 2023:17, 2023).

Kartlegginger viser dessuten et tydelig nord-sør skille i kommunenes evne til krisehåndtering (Rød, Opach, Scherzer, & Setten, 2019).

Mens resiliensperspektivet har blitt sentralt i diskusjonen om samfunnssikkerhet, og særlig fokuset på menneskene - så er det fortsatt lite enighet om hvordan sosial kapital kan forstås og styrkes som en ressurs (Aldrich & Meyer, 2015). Dette skaper et behov for å undersøke hvordan sosial kapital faktisk kommer til uttrykk i Nord-Norges bygdesamfunn, hvilken rolle den spiller i praksis for lokalsamfunnets evne til å håndtere kriser, og vurdere om myndighetenes fokus på *folket som ressurs* samsvarer med virkeligheten i kommuner med begrensede ressurser og strukturelle utfordringer.

1.1 Tidligere forskning

Samfunnsresiliens handler om et lokalsamfunn eller et geografisk avgrenset område sin kollektive evne til å håndtere stressfaktorer, og på en effektiv måte finne tilbake til dagliglivets rutiner etter kriser (Aldrich, 2014). Dette inkluderer uforutsette hendelser med stor påvirkning, ofte omtalt som «sorte svaner» (Aven, 2014), som kjennetegnes ved å være sjeldne, uventede og utenfor det normale spekteret av hva samfunnet er forberedt på.

Kristen Magis definerer begrepet som et samfunns evne til å utvikle og mobilisere ressurser for å håndtere uforutsigbare endringer, usikkerhet og kriser (Magis, 2010). I tillegg beskriver samfunnsresiliens den kollektive evnen til et nabolag, en gruppering i samfunnet eller et geografisk område til å håndtere stressfaktorer og raskt gjenoppta hverdagslivet gjennom samarbeid etter sjokk. Ved å trekke på sosiale og materielle ressurser kan et samfunn opprettholde sine funksjoner og raskt gjenoppta sine daglige aktiviteter etter en krise (Aldrich, 2012).

Dette skiller resilienstenkning fra tradisjonelle risikoanalyser og beredskapsarbeid, som i større grad har fokus på sannsynligheter (Øien, Fiskvik, & Øren, 2021). Begrepet anvendes i mange ulike fagfelt, inkludert psykologi (Bonanno, 2004), sosiologi (Mileti, 1999), studier av sosioøkologiske systemer (Adger, Hughes, Folke, Carpenter, & Rockstrom, 2005) og katastrofeforskning (Norris, Stevens, Pfefferbaum, Wyche, & Pfefferbaum, 2008).

Resiliensperspektivet har blitt stadig viktigere innen samfunnssikkerhet og krisehåndtering, særlig etter hendelser som 11. september-angrepene og orkanen Katrina i USA. Disse

hendelsene og håndteringen av de har blitt brukt for å illustrere behovet for samfunn som ikke bare kan håndtere akutte kriser, men også lære av dem og tilpasse seg for å møte fremtidige utfordringer. For å lykkes kreves fleksibilitet og nytenkning, kontinuerlig læring og en tydelig operasjonalisering av resiliensbegrepet i praksis (Stavland & Andreassen Bruvoll, 2019).

Pelling og High (2005) argumenterer for at sosial kapital tilbyr en nyttig ramme for å forstå adaptiv kapasitet i møte med klimaforandringer. De fremhever hvordan tillit, nettverk og normer for samarbeid ikke bare bidrar til mobilisering av ressurser ved kriser, men også til å styrke samfunns evne til å tilpasse seg og utvikle langsiktige strategier. Artikkelen understreker betydningen av å undersøke både de materielle og institusjonelle sidene ved adaptiv kapasitet, og fremhever hvordan sosial kapital kan styrke kollektive tiltak for å håndtere klimarelaterte utfordringer. Videre identifiserer de behovet for å integrere dypere forståelser av kollektiv identitet og handling, samt analysere hvordan bonding, bridging og linking sosial kapital fungerer på ulike nivåer i samfunnet. Dette perspektivet utvider rammen for forskning på resiliens ved å fokusere på de underliggende sosiale prosessene som former samfunnets evne til å håndtere stress og usikkerhet (Pelling, 2005)

Internasjonal forskning viser dessuten at lokalsamfunn med sterke sosiale bånd mellom innbyggere og grupper er bedre rustet til å håndtere kriser (Aldrich, 2014)(Bergström, 2018)(Magis, 2010). For eksempel viste jordskjelvet i Kobe, Japan i 1995 at flertallet av overlevende ble reddet av naboer snarere enn profesjonelle redningsarbeidere (Aldrich, 2014) (Shaw & Goda, 2004). Lignende observasjoner ble gjort etter jordskjelvet og tsunamien i Japan i 2011, der lokalsamfunn tok ansvar for å hjelpe eldre og syke (2014).

I mai 2004 oppnevnte Norges forskningsråd et utvalg for å undersøke hva som kan oppnås gjennom forskning basert på begrepet sosial kapital. De påpekte at sosial kapital i Norge representerer noe nytt ved å synliggjøre de kollektive ressursene som ligger i stabile, tillitsfulle og gjensidige sosiale relasjoner. Undersøkelser viser at Norge har høy grad av sosial kapital, spesielt preget av høy tillit mellom individer sammenlignet med andre land. Likevel er denne kapitalen ujevnt fordelt. Høyt utdannede, gifte/samboende og de som deltar i organisasjoner, har større tilgang til sosial kapital enn andre grupper, som enslige eller de med lavere utdanning. Videre viser funn at det er betydelig variasjon i sosial kapital mellom ulike geografiske områder, demografiske grupper og sosioøkonomiske klasser (Norges forskningsråd, 2005).

En senere studie fra Institutt for samfunnsforskning (Wollebæk, Seggaard, & Fladmoe, 2022) bekrefter og understreker at sosial kapital i Norge er kjennetegnet av sterke nettverk og høy grad av tillit, både mellom individer og i relasjon til offentlige institusjoner. Denne høye sosiale kapitalen har ifølge forfatterne av studien bidratt til en sterk grad av samfunnsresiliens, spesielt i møte med kriser. I lys av denne forskningen ser man at sosial kapital, også i Norge, spiller en avgjørende rolle for samfunnets evne til å håndtere og komme seg etter kriser. Denne innsikten er viktig for å kunne analysere og forstå resiliens i norske lokalsamfunn.

I Norge finnes flere eksempler på hvordan sosial kapital spiller en avgjørende rolle i krisesituasjoner. Under terrorangrepene 22. juli 2011 reddet lokalbefolkningen ungdommer ved å bruke egne båter til å evakuere fra Utøya (Wollebeck, Enjolras, Steen-Johnsen, & Ødegård, 2012). I kjølvannet av tragedien understreket 22. juli-kommisjonen (NOU 2012:14) behovet for å styrke samfunnets samlede evne til å håndtere kriser. Selv om begrepet resiliens ikke ble brukt direkte, fremhevet rapporten betydningen av dugnadsinnsats og hvordan det profesjonelle apparatet må lære å utnytte denne ressursen. Eksempelvis ble etableringen av pårørendesenteret på Sundvolden Hotel trukket frem som en modell for fremtidige krisesituasjoner. Under COVID-19-pandemien ble frivillig innsats, som levering av dagligvarer til sårbare grupper, et viktig bidrag til å avlaste helsevesenet og opprettholde sosial støtte (Enjolras, 2021).

Det finnes også flere undersøkelser som ser på resiliens i forbindelse med konsekvenser av klimaendringer og ekstremvær, som er relevant som bakteppe til mine undersøkelser. Under ekstremværet «Synne» i 2015 i Eigersund organiserte innbyggerne selv evakueringer og ressursdeling før profesjonelle redningstjenester ankom (Steen et al., 2019). En annen studie er *Prepared and flexible: Local adaptation strategies for avalanche risk* (Hovelsrud, Karlsson, & Olsen, 2015) – som utforsker hvordan to lokalsamfunn i Troms fylke, Nord-Norge, håndterer risiko knyttet til snøskred og infrastruktur-svikt. Studien setter resiliens i fokus og undersøker dynamikken mellom sosial kapital og adaptiv kapasitet i utviklingen av lokale tilpasningsstrategier. Gjennom empirisk avledede kategorier som sosiale nettverk, tillit, lokal kunnskap og stedsfeste, viser de hvordan disse elementene aktiverer adaptiv kapasitet og resulterer i tre hovedstrategier for tilpasning: forberedelse, fleksible ordninger og påvirkning av beslutningstakere.

Samfunnene viste en høy grad av forberedelse gjennom forebyggende tiltak og fleksible ordninger for å håndtere veisperringer og snøskred, inkludert alternative løsninger for

transport og forsyninger. Lokale aktører arbeidet også aktivt med å påvirke beslutningstakere for å sikre tilpasninger som bedre imøtekommer samfunnets behov. Til tross for den høye adaptive kapasiteten, fremhevet studien betydelige kostnader knyttet til tilpasning, som begrenset mobilitet, økonomiske tap og utfordringer med å levere helsetjenester.

Artikkelen understreker viktigheten av lokal kontekst for å forstå hvordan resiliens og tilpasning manifesterer seg i møte med snøskredrisiko. Disse funnene er relevante for denne studien, ettersom de viser hvordan sosial kapital og lokalt tilpassede løsninger spiller en avgjørende rolle i å håndtere både kjente og ukjente risikoer i nordnorske bygdesamfunn.

Ifølge Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) kan resiliens styrke helhetlig risikostyring ved å kombinere tradisjonelle risikovurderinger med strategier som fremmer fleksibilitet, samarbeid og tilpasningsevne. Dette innebærer blant annet å forstå og kartlegge sårbarheter i systemene, utvikle tilpasningsevne som kan dempe konsekvensene av uforutsette hendelser, og fremme samarbeid mellom offentlige og sivile aktører (Stavland & Andreassen Bruvoll, 2019). Særlig i Nord-Norge, hvor mange kommuner har utfordringer knyttet til økonomisk styring og begrensede ressurser, fremheves lokal kunnskap og personlige nettverk som viktige for å styrke resiliens i møte med kriser (Øren, et al., 2016).

En undersøkelse fra 2019 avdekket at norske kommuners resilienskapasitet varierer, og at kommuner i Nord-Norge kommer dårligst ut (Rød, Opach, Scherzer, & Setten, 2019). Studien fremhever resiliens som en kritisk faktor for norske kommuner i møte med ekstremværhendelser, der forståelsen av konseptet kobles til sammenhenger mellom klimaendringer, naturfarer og lokalsamfunn. Et sentralt poeng fra studien er at det mangler en nasjonal oversikt over norske kommuners resiliens, noe som gjør det utfordrende å evaluere deres evne til å opprettholde kritiske funksjoner under kriser og raskt gjenopprette normaltilstand.

For å møte dette behovet utviklet forskerne en resiliensindeks tilpasset norske forhold. Denne er basert på 47 variabler, gruppert i seks tematiske områder. Sosial kapital inngår i temaet «Felleskapskapital» som fremhever egenskaper ved hele lokalsamfunnet. Denne indeksen gir mulighet til å rangere og sammenligne kommuner etter resiliensnivå, samt følge utviklingen over tid. Et viktig funn er at kommuner med høy grad av resiliens er bedre rustet til å redusere tap og komme raskere tilbake til normaltilstand etter ekstreme hendelser. Samtidig fremhever

de at resiliensindeksen ikke bør sees som en fasit på hvor robust eller ikke-robust norske kommuner er, men heller fungere som et utgangspunkt for diskusjon.

For å oppsummere, tidligere forskning har utforsket samfunnsresiliens som samfunnets evne til å håndtere stressfaktorer og gjenoppta dagliglivet etter kriser, med vekt på mobilisering av sosiale og materielle ressurser for å støtte fleksibilitet, læring og samarbeid (Aldrich, 2014; Magis, 2010). Sosial kapital har blitt identifisert som en nøkkelressurs, der sterke sosiale bånd og høy grad av tillit styrker samfunns evne til å håndtere kriser og tilpasse seg langsiktige utfordringer (Aldrich, 2014; Bergström, 2018; Magis, 2010).

Forskningen har videre analysert ulike typer sosial kapital – bonding (bånd mellom nære grupper), bridging (bånd mellom ulike grupper), og linking (bånd til eksterne ressurser og myndigheter) – og deres rolle i krisehåndtering (Pelling, 2005; Woolcock & Narayan, 2000). Dette inkluderer hvordan sosial kapital kan anvendes for å forstå samspillet mellom formelle og uformelle institusjoner i krisehåndtering (Pelling, 2005).

I Norge har studier vist hvordan lokale nettverk og tillit bidrar til samfunnsresiliens, men også at ressursene er ujevnt fordelt mellom regioner og sosiale grupper (Wollebæk, Seggaard, & Fladmoe, 2022; Norges forskningsråd, 2005). Mangelen på en nasjonal oversikt over norske kommuners resilienskapasitet gjør det imidlertid utfordrende å evaluere deres evne til å håndtere kriser systematisk (Rød, Opach, Scherzer, & Setten, 2019) Denne oppgaven bygger videre på tidligere forskning ved å undersøke hvordan sosial kapital påvirker resiliens i småsamfunn i Nord-Norge, med fokus på de ulike typene sosial kapital.

1.2 Oppgavens formål

Utgangspunktet for mine undersøkelser er et ønske om å utforske nærmere hvordan sosial kapital fungerer som en nøkkelressurs for resiliens i nordnorske bygdesamfunn.

Gjennom å undersøke nøkkelindikatorer som tillit, sosiale nettverk og deltakelse fra et innbyggerperspektiv, og samtidig undersøke hvordan lokale myndigheter og fagfolk betrakter sosial kapital, søker jeg å belyse hvordan dette påvirker samfunnets robusthet og evne til å møte fremtidige kriser.

Det legges til grunn en antakelse om at det finnes en betydelig positiv sammenheng mellom sosial kapital og samfunnsresiliens basert på tidligere forskning, og at dette i stor grad styrker lokalsamfunnenes evne til kollektiv handling og tilpasning under krisesituasjoner (Pelling & High, 2005; Woolcock & Narayan, 2000; Aldrich, 2014; Bergström, 2018; Magis, 2010).

I denne studien avgrenses sosial kapital til å forstås innenfor et teoretisk rammeverk basert på sentrale bidrag fra Bourdieu (1984), Coleman (1990) og Putnam (1993), som har definert sosial kapital som en ressurs knyttet til sosiale bånd, tillit og kollektiv handling. Videre bygger studien på Woolcocks (2001) utvidelse av sosial kapital i tre dimensjoner: bonding, bridging og linking sosial kapital.

Dette rammeverket gir en helhetlig forståelse av både nære relasjoner og forbindelser til ressurser utenfor lokalsamfunnet, og danner grunnlaget for å analysere sosial kapitalens rolle i å fremme resiliens i små nordnorske lokalsamfunn. Studien vil ikke dekke urbane områder eller andre regioner i Norge, da målet er å forstå dynamikken i nordnorske utkantstrøk spesielt.

Problemstillingen har jeg valgt å formulere slik;

Hvordan påvirker sosial kapital resiliens og evnen til krisehåndtering i små lokalsamfunn i Nord-Norge?

For å besvare denne problemstillingen har jeg utarbeidet tre forskningsspørsmål:

1. Hvordan kommer sosial kapital til uttrykk i nordnorske lokalsamfunn i forbindelse med kriser?

Jeg undersøker hvordan sosial kapital skapes og vedlikeholdes i dagliglivet, samt hvordan ulike typer sosial kapital (bonding, bridging og linking) aktiveres og anvendes i forbindelse med kriser.

2. Det offentlige har begrensede ressurser, og større ansvar legges på sivilsamfunnet. Hvilke perspektiver har de ulike aktørene rundt dette?

Jeg utforsker hvordan sivilsamfunnets medlemmer og offentlige aktører oppfatter sine roller og ansvar i håndtering av kriser, med vekt på samarbeid, ressursfordeling og tillitsrelasjoner i små lokalsamfunn.

3. Hvilke faktorer fremmer eller hemmer sosial kapital som ressurs i små lokalsamfunn?

Jeg analyserer hvilke strukturelle, sosiale og kulturelle forhold som bidrar til å styrke eller svekke sosial kapital som en ressurs, både i dagliglivet og i krisesituasjoner.

2 Kontekst

Formålet med dette kapitlet er å plassere oppgaven i en bredere kontekst av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid i Norge, med et spesielt fokus på de utfordringer og rammebetingelser som norske kommuner møter i sitt arbeid.

Jeg vil her presentere relevante perspektiver og prinsipper fra nasjonale utredninger, lovverk og forskrifter som legger grunnlaget for kommunenes ansvar og tilnærming til arbeidet med samfunnssikkerhet. Dette omfatter både tradisjonelle beredskapstiltak og nyere resilienstenkning, som i økende grad blir sett på som en kritisk del av moderne samfunnsberedskap.

2.1 Trusselbildet

Flere særskilte utfordringer truer samfunnssikkerheten i Norge i nyere tid, der samarbeid og samvirke er viktige forutsetninger for å sikre helhetlig krisehåndtering (Furevik, 2017).

Begrepet samfunnssikkerhet kom til i norsk språkbruk midt på 90-tallet, og er første gang definert i St.meld. nr. 17 (2001-2002): *Begrepet samfunnssikkerhet kan beskrives som den evne samfunnet har til å opprettholde viktige samfunnsfunksjoner og ivareta borgernes liv, helse og grunnleggende behov under ulike former for påkjenninger.* (Justis- og politidepartementet., 2002)

I teoretiske fremstillinger (Kruke, 2005) er det tre kjennetegn for en hendelse som truer samfunnssikkerheten, og det påpekes at den må inkludere ett eller flere av følgende;

1. Ekstraordinære påkjenninger og tap
2. Høy kompleksitet og gjensidig avhengighet mellom offentlige organisasjoner
3. Potensial til å undergrave tillit til vitale samfunnsfunksjoner.

Siden den gangen har trusselbildet blitt mer komplekst, og fokus har økt. NOU 2023:17 *Nå er det alvor* ble utarbeidet for å vurdere og fremme forslag til hvordan Norges samlede ressurser kan styrke samfunnssikkerhet og beredskap i møte med en stadig mer usikker fremtid.

Utvalget, ledet av tidligere forsvarssjef Harald Sunde, ble nedsatt på bakgrunn av økende globale og nasjonale utfordringer, inkludert stormaktsrivalisering, klimaendringer, teknologiske trusler og demografiske skift. Utredningen påpeker at arbeidet med samfunnssikkerhet er en av statens viktigste oppgaver og krever kontinuerlig tilpasning for å beskytte liv, helse og samfunnsverdier (NOU 2023:17, s. 17).

Utvalget fremhever at en motstandsdyktig og utholdende befolkning er en nøkkelfaktor for samfunnets evne til å håndtere kriser. Dette krever både tillit til myndighetene, kunnskap om risiko, og en kultur for egenberedskap. Som utvalget skriver, *samfunnets robusthet bygger på en grunnmur av tillit, samarbeid og solidaritet mellom enkeltmennesker, institusjoner og myndigheter* (NOU 2023:17, s. 27).

2.2 Prinsipper for samfunnssikkerhet

Ifølge Furevik (2017) er klare ansvarsforhold en vesentlig forutsetning for best mulig håndtering av uønskede hendelser. Arbeidet med samfunnssikkerhet baseres på fire grunnleggende prinsipper, som gjelder for hele spennet fra fred, via sikkerhetspolitiske kriser til væpnet konflikt (fra Furevik (2017));

- 1) **Ansvarsprinsippet:** innebærer at den myndighet, virksomhet eller aktør som har ansvar for et fagområde i en normalsituasjon, også har ansvar for nødvendige beredskapsforberedelser og for å håndtere ekstraordinære hendelser innenfor dette området.
- 2) **Nærhetsprinsippet:** betyr at kriser skal håndteres på lavest mulig nivå i forvaltningen. Dette sikrer at hendelser blir løst der de oppstår, av de som har best lokal kjennskap og ressurskontroll, og reduserer behovet for eskalering til høyere myndighetsnivåer.
- 3) **Likhetsprinsippet:** innebærer at den organisasjonen som håndterer en krise, så langt som mulig, skal være den samme som i normalsituasjonen.
- 4) **Samvirkeprinsippet:** betyr at alle myndigheter, virksomheter og etater har et selvstendig ansvar for å sikre best mulig samarbeid med relevante aktører. Dette prinsippet skal fremme koordinering og deling av ressurser mellom offentlige, private og frivillige aktører i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Disse prinsippene gjelder både nasjonal og kommunal beredskapsplikt. Kommunene har en sentral rolle i samfunnssikkerhet, med ansvar for å forebygge og håndtere kriser innenfor rammen av sitt selvstyre (Kommunal - og distriktsdepartementet, 2019). De er juridisk ansvarlige for sine handlinger og må handle i samsvar med lovverket. Sentrale lover som regulerer dette ansvaret inkluderer kommuneloven og smittevernloven, hvor sistnevnte gir kommunene myndighet til å iverksette inngripende tiltak for å beskytte folkehelsen.

2.3 Kommunenes Rolle i Samfunnssikkerhet

I stortingsmeldingen fra 2007 ble det fremholdt at enhver stor hendelse vil stille berørte kommuner ovenfor store utfordringer (Furevik, 2017). Kommunene fikk en lovpålagt beredskapsplikt i 2010, først gjennom lov om sivilforsvaret, senere videreført i sivilbeskyttelsesloven (Justis- og beredskapsdepartementet, 2010). Den kommunale beredskapsplikten er regulert i §§ 14 og 15 i sivilbeskyttelsesloven og konkretisert i forskrift om kommunal beredskapsplikt (DSB, 2018). De er ansvarlige for å gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) og utarbeide lokale beredskapsplaner. Disse planene skal sikre at kommunene er forberedt på å håndtere ulike typer kriser og uønskede hendelser (Regjeringen, 2020). Kommunene har også ansvar for å koordinere beredskapsarbeidet med andre lokale aktører, inkludert frivillige organisasjoner og private virksomheter. Målet med kommunal beredskapsplikt er, ifølge veilederen til DSB (2021), å bygge trygge og robuste lokalsamfunn gjennom samarbeid mellom offentlige, private og frivillige samfunnssikkerhetsaktører.

Det er derimot store variasjoner i kommunenes kapasitet og ressurser til å håndtere beredskapsarbeid. Mindre kommuner kan ha begrensede ressurser og kompetanse, noe som kan gjøre det utfordrende å opprettholde en høy beredskap (NOU 2023:17, 2023). Erfaringer fra eksempelvis koronapandemien og kvikkleireskredet i Gjerdrum har vist at samarbeid mellom kommuner og deling av ressurser er avgjørende for å styrke motstandsdyktigheten på tvers av regioner (NOU 2023:17, 2023).

Ettersom jeg i denne oppgaven ser nærmere på bygdesamfunn i kommuner i Nord-Norge, valgte jeg å undersøke kommuner med ulik geografisk beliggenhet og næringsvirksomhet for å få et bredere perspektiv – selv om dette ikke er en komparativ studie. Valget falt på innlands- og Forsvarskommunen Bardu, og kyst- og fiskerikommunen Karlsøy. Felles trusler for alle kommuner i Troms- og Finnmark er ifølge fylkes-ROS (2022–2025) knyttet til økende hyppighet på ekstremvær, pandemier og masseankomst av migranter og terrortrusler.

Her vil jeg bevege meg mer ned på lokale forhold, og vil derfor presentere noen særforhold ved mine valgte kommuner.

2.4 Karlsøy og Bardu kommune

Karlsøy kommune er en kystkommune i Troms fylke med en befolkning på rundt 2 300 innbyggere (SSB, 2024). Kommunen er spredt over flere øyer, noe som gjør den sårbar for utfordringer som værforhold, stormer, havnivåstigning og infrastrukturelle problemer, som avhengighet av ferger. Hovednæringene i Karlsøy er fiske, havbruk og en økende satsing på turisme. Karlsøy kommunes risiko- og sårbarhetsanalyse identifiserer hovedsakelig trusler knyttet til skredfare, flom, kvikkleire, stormflo og havnivåstigning, samt sikring av drikkevann.

Kommunens geografiske og økonomiske rammer skaper både muligheter og utfordringer som påvirker hvordan sosial kapital utvikles og aktiveres, spesielt i form av bonding sosial kapital i nære lokalsamfunn, men også bridging sosial kapital gjennom samarbeid med eksterne aktører.

Bardu kommune er en innlandskommune i Troms fylke med rundt 4 000 innbyggere (SSB, 2024). Kommunen er vertskap for en av Norges største militærgarnisoner på Setermoen og har en næringsstruktur dominert av landbruk, offentlig sektor og Forsvaret. Trusselbildet i Bardu er preget av hendelser knyttet til strømforsyningens sårbarhet, avhengighet av få og utsatte transportårer som E6, manglende lokal matberedskap, og svakheter i digital infrastruktur. I tillegg utfordres kommunens helseberedskap av mangel på planer for å håndtere økt pasienttrykk i krisesituasjoner. Disse utfordringene knyttes særlig til regionens strategiske plassering og avhengighet av forsyningslinjer for både sivilsamfunnet og Forsvaret. Kommunens nyeste ROS-analyse er ikke offentlig tilgjengelig, men de største utfordringene er kartlagt basert på informasjon mottatt etter henvendelse til kommunen i forbindelse med denne oppgaven.

Valget av disse to kommunene gir mulighet til å belyse sosial kapital i småsamfunn som et felles tema, men med ulike geografiske og strukturelle forutsetninger, uten å trekke direkte sammenligninger. Gjennom dette valget søker jeg å understreke at nordnorske bygdekommuner ikke er homogene, men heller preget av unike rammer og utfordringer, som gir verdifull innsikt i hvordan sosial kapital bidrar til samfunnsresiliens.

2.5 Sivilsamfunnets rolle

Selv om det offentlige har hovedansvaret for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap, så har sivilsamfunnet en nøkkelrolle i krisehåndtering, inkludert privatpersoner, frivillige organisasjoner og næringsaktører (2023:17, 2023). De fungerer ofte som førstelinje i kriser og kan mobilisere raskt for å støtte beredskapsarbeidet. Totalberedskapskommisjonen har i NOU 2023:17 vurdere og fremmet forslag til hvordan samfunnets samlede ressurser kan og bør innrettes for å videreutvikle samfunnssikkerhet og beredskap, for sikre best mulig samlet utnyttelse av beredskapsressursene. Denne utredningen legges til grunn for konteksten til min oppgave.

Frivillige organisasjoner bidrar med ressurser, kompetanse og lokal kunnskap, og deres innsats er avgjørende for å styrke samfunnets samlede motstandsdyktighet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2023). Samarbeid mellom offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner er derfor en viktig del av en helhetlig beredskapsstrategi.

Ifølge NOU 2023: 17 spiller også næringslivet en viktig rolle gjennom sin egen beredskapsevne og ressurser, som kan bidra til krisehåndtering. Manglende integrering av næringslivet i den nasjonale beredskapsstrukturen påpekes imidlertid som en betydelig svakhet, noe som fører til uklarhet om ansvar og utfordringer med å få tidskritisk informasjon i kriser. En bedre kobling mellom næringslivet og beredskapsmyndighetene anses som nødvendig for å utnytte landets samlede beredskapsressurser mer effektivt.

Befolkningens egenberedskap og motstandsdyktighet er avgjørende for samfunnets samlede evne til å håndtere kriser, spesielt i nordområdene, som preges av lange avstander, lav befolkningstetthet og harde værforhold. Tillitssamfunnet og rettsstaten utgjør fundamentene for trygghet og sikkerhet, og kommisjonen understreker viktigheten av tillit mellom befolkningen og myndighetene som en forutsetning for effektiv beredskap. Samtidig utfordrer demografiske endringer, som aldrende befolkning og urbanisering, bærekraften i økonomien, velferdssystemet og beredskapsarbeidet, særlig i spredtbygde områder.

Norge har et godt grunnlag for å videreutvikle beredskapen, med en høyt utdannet befolkning, sterke institusjoner og et næringsliv med betydelige beredskapskapasiteter. Likevel viser kommisjonen at det er behov for å forsterke befolkningens egenberedskap. Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB) anbefaler nå at befolkningen bør kunne klare seg i

syv dager uten ekstern hjelp, opp fra tidligere tre dager (DSB, 2024) . Dette skiftet understreker nødvendigheten av at både enkeltpersoner og lokalsamfunn styrker sin krisehåndteringsevne og selvforsyning for å møte fremtidens utfordringer.

3 Teori: Sosial Kapital og Resiliens

I dette kapitlet presenteres det teoretiske rammeverket for studien, med utgangspunkt i sentrale teorier og forskning innen resiliens og sosial kapital. Resiliens forstås her som samfunnets evne til å tilpasse seg, håndtere og komme seg etter kriser, basert på en helhetlig tilnærming som integrerer sosiale, tekniske og naturlige systemer (Comfort, Boin, & Demchak, 2010; Holling, 1973). Dette perspektivet inkluderer dimensjoner som adaptiv kapasitet, organisatorisk kapasitet og ressursmobilisering, som alle er avgjørende for å forstå hvordan samfunn kan styrke sin motstandskraft (Donoghue & Sturtevant, 2007; Harrison et al., 2016).

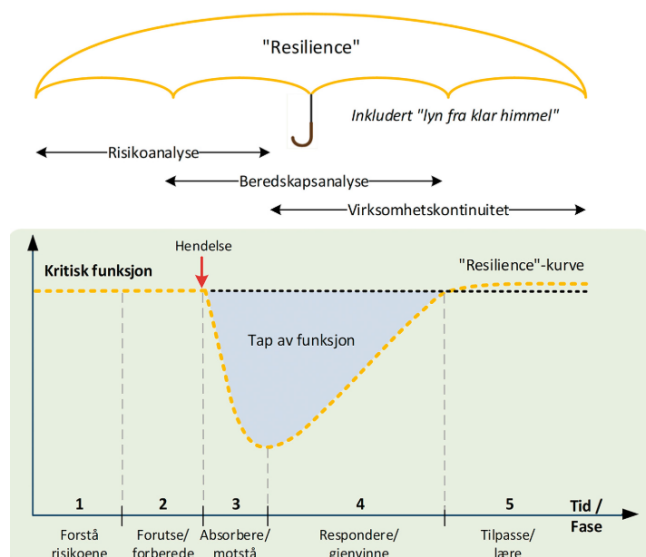
Videre belyses sosial kapital som en nøkkelkomponent for resiliens, der normer, nettverk og tillit muliggjør kollektiv handling og samarbeid i møte med kriser (Putnam, 1994; Woolcock, 2001). Teorier fra Granovetter (1973), Coleman (1988) og Bourdieu (1984) bidrar til forståelsen av hvordan ulike typer sosial kapital – bonding, bridging og linking – spiller en rolle i å bygge kapasitet for samfunnets overlevelse og utvikling. Perspektivene til Aldrich (2014) fremhever spesielt sosial kapitalens betydning for gjenoppbygging etter kriser, samtidig som han advarer mot potensielle negative effekter som ekskludering og maktmisbruk.

Denne teoretiske gjennomgangen skaper et rammeverk for studiens analyser, der resiliens og sosial kapital vurderes som dynamiske og kontekstuelle konsepter som er avgjørende for småsamfunns evne til å håndtere dagens komplekse trusselbilde, inkludert klimaendringer, digitale sårbarheter og sikkerhetspolitiske kriser (NOU 2023:17, 2023; Tierney, 2015; Linnenluecke, 2017). Kapitlet tar også opp kritikken av resiliensbegrepet, blant annet relatert til dets tvetydighet og anvendelse i politisk diskurs, og diskuterer behovet for en balansert og pragmatisk tilnærming i bruken av sosial kapital som ressurs (Claridge, 2018; Szreter & Woolcock, 2004).

3.1 Resiliente samfunn

Resiliens har gjennomgått en bemerkelsesverdig utvikling som begrep og teoretisk konsept (Wukich, 2013). Fra sitt opprinnelige fokus på ingeniørvitenskap (Hansen, 2022) og økosystemer (Holling, 1973) har resiliens i dag blitt et nøkkelbegrep innen samfunnssikkerhet, med særlig vekt på samfunnets evne til å håndtere kriser og forstyrrelser. Som Comfort og hennes kollegaer beskriver, er resiliens både en proaktiv og reaktiv prosess som omfatter evnen til å redusere risiko, tilpasse seg og komme seg etter hendelser som ligger utenfor det normale og forventede (Comfort, Boin, & Demchak, 2010). Dette innebærer en helhetlig tilnærming som integrerer sosiale, tekniske, naturlige og geofysiske systemer på tvers av ulike nivåer, fra individ til samfunn.

Resiliens omtales som et paraplybegrep som integrerer både risikoanalyser og beredskapsplanlegging, samtidig som det vektlegger læring og tilpasning etter hendelser (Øien & Øren, 2019). Denne tilnærmingen er særlig relevant i møte med et stadig mer komplekst og uforutsigbart trusselbilde. Resiliens innebærer evnen til å forstå, forutse, motstå, respondere og lære av ekstreme hendelser, og gir dermed et bredere perspektiv enn tradisjonelle beredskapstiltak (Øien & Øren, 2019).

Figur 1: Modell som illustrerer resiliens som paraplybegrep, hentet fra Øien & Øren (2019).

Resilienstenkning er spesielt relevant i møte med moderne trusler som klimaendringer, digital sårbarhet og sikkerhetspolitiske kriser. Klimaendringer fører til hyppigere og mer intense naturkatastrofer, mens digital sårbarhet øker risikoen for cyberangrep som kan lamme kritisk infrastruktur. Sikkerhetspolitiske kriser, som konflikter og terrortrusler, krever også en fleksibel og tilpassningsdyktig tilnærming (NOU 2023:17, 2023).

Totalberedskapskommisjonens utredning fremhever viktigheten av et helhetlig perspektiv som sikrer effektiv utnyttelse av samfunnets samlede ressurser (NOU 2023:17, 2023).

Samfunnsresiliens (community resilience) som et konsept kan forstås som et samfunns evne til å tilpasse seg, håndtere og komme seg etter kriser eller forstyrrelser gjennom bruk av kollektive ressurser og dynamiske prosesser (Norris et al., 2008; Sharifi, 2016; Eshel & Kimhi, 2016). Dette inkluderer både robuste og fleksible ressurser, som samlet bidrar til samfunnets kapasitet for tilpasning og gjenoppretting (Norris et al., 2008). Sharifi (2016) definerer et samfunn som en mangfoldig gruppe individer i et delt geografisk område, forbundet av sosioøkonomiske interaksjoner og kollektiv handling. Samfunnsresiliens reflekterer styrken i disse interaksjonene, hvor høy resiliens indikerer evne til å motstå og tilpasse seg stressfaktorer, mens lav resiliens kan vise til økt sårbarhet (Eshel & Kimhi, 2016).

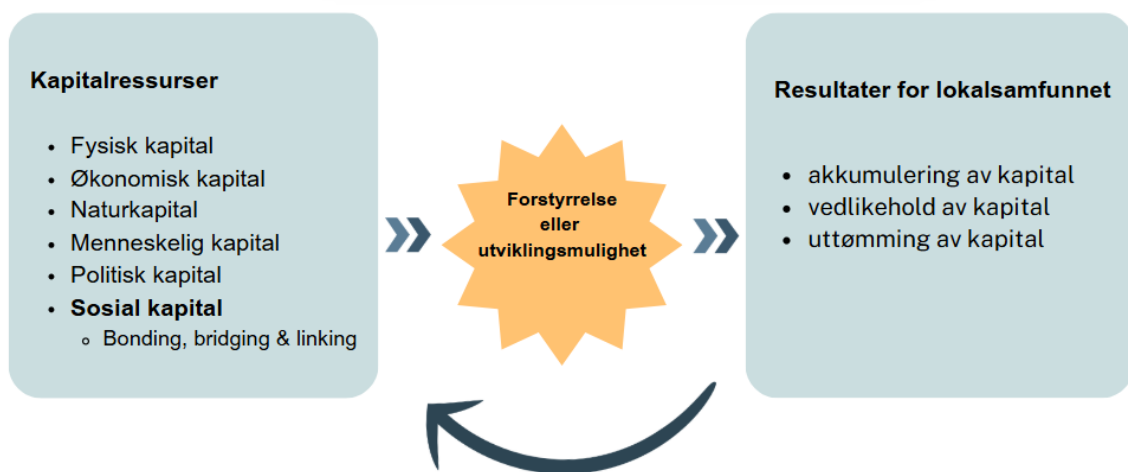
Et viktig poeng er at resiliens på individnivå ikke automatisk fører til resiliens på samfunnsnivå, og omvendt. Samfunnets adaptive kapasiteter bygger på nettverk og kollektive prosesser (Pfefferbaum, 2007). Dette inkluderer dynamiske ressurser som er robuste, redundante eller raskt tilgjengelige, og som muliggjør effektiv respons på ulike typer kriser (Norris et al., 2008).

Selv om et samfunn kan være godt forberedt på én type fare, betyr det ikke nødvendigvis at det er resilient mot andre utfordringer. Derfor er det viktig å adressere et bredt spekter av risikoer og farer på tvers av ulike domener, med aktiv involvering fra lokalsamfunn i risikohåndtering og beredskapsarbeid (Sharifi, 2016; Norris et al., 2008).

Et sentralt trekk ved samfunnsresiliens er adaptiv kapasitet, som refererer til samfunnets evne til å redusere eksponering for eller minimere virkningen av forstyrrelser, samtidig som det utnytter nye muligheter som oppstår (Donoghue & Sturtevant, 2007; Magis, 2010). Ser man dette i en bygdesamfunnskontekst kan dette være avgjørende for å bevare livskvaliteten og opprettholde samfunnets funksjoner til tross for kriser og andre endringer.

Ifølge Donoghue og Sturtevant (2007) samt Magis (2010) innebærer adaptiv kapasitet samfunnets evne til å mobilisere kollektiv handling ved bruk av fysiske, økonomiske og sosiale ressurser for å styrke motstandskraften mot både naturlige og menneskeskapt utfordringer. For bygdesamfunn betyr dette ikke bare å tilpasse seg til endringer, men også å styrke sin kapasitet til å møte fremtidige påkjenninger gjennom lokal innsats og organisering.

Ifølge Walker (2004) kjennetegnes adaptiv kapasitet ved at den er situasjonsbetinget og dynamisk. Den varierer med samfunnets tilgang på ressurser, kvaliteten på sosiale relasjoner og evnen til å samarbeide på tvers av nivåer og sektorer (Walker, 2004). Bygdesamfunn med begrensede ressurser kan for eksempel oppnå høy adaptiv kapasitet gjennom sosial kapital, tillit og samarbeid, men dette krever et sterkt fokus på både lokal organisering og relasjoner til eksterne aktører.

Figur 3-1 Adaptiv kapasitet som en syklus basert på Harrison et al (2016)

Adaptiv kapasitet kan, ifølge Harrison et al (2016) deles inn i flere komponenter:

1. **Læring og innovasjon:** Evnen til å lære fra tidligere erfaringer og utvikle nye løsninger er avgjørende for å styrke resiliens. I bygdesamfunn kan dette inkludere lokal kunnskap og tradisjoner kombinert med moderne teknologi.
2. **Organisatorisk kapasitet:** Effektive lokale institusjoner og ledelse som kan koordinere innsatsen under kriser og tilpasse strategier over tid.

3. **Ressursmobilisering:** Evnen til å mobilisere økonomiske, menneskelige og naturlige ressurser på kort varsel, samt å bygge robuste infrastrukturer for å håndtere fremtidige utfordringer.
4. **Sosial kapital:** De kollektive ressursene som ligger i nettverk, normer og tillit, som muliggjør samarbeid og kollektiv handling. Dette er spesielt viktig i bygdesamfunn, der andre ressurser kan være begrensede.

Kritikk og uklarhet rundt resiliensbegrepets anvendelse

Til tross for økende popularitet har resiliensbegrepet møtt kritikk for sin tvetydighet og potensielle misbruk i politisk diskurs. Kathleen Tierney er en fremtredende stemme som argumenterer for hvordan begrepet kan misbrukes til å overføre risikoansvar til enkeltpersoner og lokalsamfunn (Tierney, 2015), mens Linnenluecke på sin side fremhever behovet for klar konseptualisering for å sikre at resiliens blir anvendt på en meningsfull måte (Linnenluecke, 2017).

Daniel P. Aldrich tar en annen tilnærming og fremhever sosial kapital som en kjernefaktor for resiliens, spesielt i gjenopprettingsfasen etter katastrofer. Aldrich definerer resiliens som en kapasitet på nabolagsnivå til å håndtere kriser gjennom koordinert innsats og samarbeid (Aldrich, 2012). Samtidig understreker han at sosial kapital ikke bare fremmer positivt samarbeid, men også kan ha negative konsekvenser, slik som ekskludering og isolasjon av minoritetsgrupper i kjølvannet av katastrofer. Dette reflekterer kompleksiteten i både å måle og operasjonalisere resiliens som konsept.

Ifølge dette perspektivet fungerer sosial kapital som en ressurs, eller et «lager» av nettverk og institusjoner, som kan mobiliseres for å oppnå felles mål når det trengs (Aldrich & Meyer, *Social Capital and Community Resilience*, 2015). De påpeker at til tross for økende investeringer i fysisk infrastruktur, er det sosial kapital som oftest spiller en avgjørende rolle for overlevelse og gjenoppbygging i krisesituasjoner. Ved store kriser er det ofte naboer og lokalsamfunn som responderer først, lenge før profesjonelle redningsteam rekker frem.

Som Wukich (2013) påpeker i sin artikkel *Searching for resilience*, er det ingen *one-size-fits-all*-løsning for å modellere resiliens. Ulike nivåer - fra individ til globale nettverk - har egne utfordringer og forutsetninger, noe som gjør det avgjørende å forstå sammenhengene mellom

aktører, systemer og risiko.

3.2 Sosial Kapital

Sosial kapital har fått betydelig oppmerksomhet som en kritisk ressurs i resiliensprosesser, som jeg har gjort rede for i kontekstkapittelet (Aldrich, 2014). Begrepet refererer til normer og sosiale nettverk som fremmer kollektiv handling (Woolcock, 2001). Teoretikere som Bourdieu (1984), Coleman (1988) og Putnam (1994) har bidratt til å definere sosial kapital på ulike måter, fra en ressurs knyttet til sosiale bånd og tillit, til en kollektiv kraft som styrker blant annet demokratisk deltakelse og økonomisk utvikling. Sosiologen Mark Sanford Granovetter (1973) bidro til å legge grunnlaget for hvordan vi forstår sosiale relasjoner og deres funksjon i samfunnet. I sin artikkel *The Strength of Weak Ties* diskuterte han hvordan ulike typer relasjoner i form av "sterke" og "svake" bånd påvirker informasjonsflyt og sosiale nettverk. Hans teori ble senere tolket og videreutviklet innenfor sosial kapital-teorien av forskere som Putnam og Woolcock (2001). Woolcock bygde videre på Granovetters ideer og utvidet dette til tre dimensjoner av sosial kapital: bonding, bridging og til slutt linking sosial kapital som en tredje kategori. Han så behovet for å beskrive relasjoner som går ut over lokale og mellommenneskelige forbindelser, og som involverer vertikale forbindelser til ressurssterke aktører med makt utenfor lokalsamfunnet, som myndigheter, organisasjoner og institusjoner.

3.2.1 Bonding Sosial Kapital

Bonding sosial kapital refererer til nære relasjoner og forbindelser innenfor en gruppe eller et fellesskap mellom personer med lignende bakgrunn, der det er høy grad av likhet i demografiske trekk, holdninger og tilgang på informasjon og ressurser (Granovetter, 1973; Woolcock, 2001). Dette er gjerne sterke, nære relasjoner mellom folk som deler en følelse av samhold og har tette bånd, som familie, nære venner og naboer.

Slike relasjoner gir ofte materiell og emosjonell støtte, er mer innadrettet og beskyttende, og har et nettverk med høy tetthet, der de fleste kjenner og samhandler jevnlig med hverandre ressurser (Granovetter, 1973; Woolcock, 2001). Selv om vennskap ofte faller inn under kategorien bonding sosial kapital, kan de også fungere som brobyggende relasjoner når de inkluderer personer med ulik kulturell eller sosioøkonomisk bakgrunn, noe som kan gi tilgang

til informasjon og grupper utenfor eget nettverk (Claridge, 2018). Denne formen for sosial kapital kan føre til rask mobilisering av støtte i krisetider.

Bonding sosial kapital kan ha også ha negative sider på grunn av sin tette og ekskluderende struktur, samtidig med at den er en viktig kilde til sosial støtte. Det avgjørende her er balansen mellom bonding og bridging sosial kapital. Ingen av dem er nødvendigvis negative i seg selv, men ubalanse eller kontekst kan gi uheldige konsekvenser. Claridge (2018) viser til at overdreven bonding sosial kapital kan føre til skjevheter, som rasisme og ekskludering av grupper. Ku Klux Klan er ofte nevnt som et eksempel på svært negativ bonding sosial kapital. Forskning viser også at bonding sosial kapital kan ha liten eller negativ effekt på økonomisk utvikling, mens bridging sosial kapital ofte fremmer økonomisk vekst, sysselsetting og utvikling (Claridge, 2018).

3.2.2 Bridging Sosial Kapital

Bridging sosial kapital refererer til forbindelser som knytter mennesker på tvers av skiller som vanligvis deler samfunnet, som etnisitet, klasse eller religion (Granovetter, 1973; Woolcock, 2001). Denne typen sosial kapital handler om relasjoner mellom ulike grupper, samfunn eller organisasjoner som har felles interesser eller mål, men ulike sosiale identiteter. I motsetning til bonding sosial kapital, som kjennetegnes av tette nettverk innenfor en gruppe med en sterk felles identitet, er bridging sosial kapital mer inkluderende og utadrettet. Eksempler på dette kan være vennskap mellom mennesker med ulik kulturell eller økonomisk bakgrunn, som gir tilgang til nye ressurser, informasjon eller nettverk. Bridging sosial kapital bidrar til å dele informasjon, utveksle ideer og bygge konsensus mellom ulike interesser, og fungerer som et sosialt smøremiddel som fremmer toleranse og forståelse gjennom kontakt med ulike grupper. Selv om forbindelsene kan være svakere, ligger styrken i fleksibiliteten og muligheten til å skape nye muligheter (Putnam, 2000). Urbaniserte samfunn har ofte sterkere bridging sosial kapital, mens rurale samfunn i større grad er preget av bonding sosial kapital (Woolcock, 2002).

Denne typen kapital kan være verdifull i krisesituasjoner ved at lokalsamfunnet får tilgang til nye ideer og ressurser som kan bidra til tilpasning og innovasjon (Adler & Kwon., 2002). I tillegg kan dette bidra til å øke toleransen ovenfor andre grupper i samfunnet. I bygdesamfunn kan slik «brobyggende» sosial kapital være nødvendig for å samarbeide med

innflyttede personer som har ulike perspektiver, men som også kan bidra med verdifulle ressurser i krisesituasjoner.

3.2.3 Linking Sosial Capital

Linking sosial kapital handler ifølge Woolcock (2001) om relasjoner mellom personer eller grupper som befinner seg på ulike nivåer i samfunnet når det gjelder makt, status eller ressurser – altså på tvers av formelle eller institusjonaliserte makt- eller autoritetsnivåer i samfunnet (Woolcock, 2001). Disse relasjonene er vertikale og kjennetegnes av ulikheter i sosial posisjon eller makt. Når man snakker om *normer for respekt* i denne sammenhengen, handler det om å etablere gjensidig tillit og respekt i relasjonene, selv om det er en maktforskjell. For eksempel kan en lokal organisasjon samarbeide med kommunen om et beredskapsprosjekt, der organisasjonen får tilgang til ressurser eller støtte, mens kommunen stoler på at organisasjonen utfører arbeidet effektivt.

Kort sagt er linking sosial kapital de forbindelsene som binder lokalsamfunnet til institusjoner eller personer med mer makt eller ressurser, og som dermed åpner muligheter som ikke ellers ville vært tilgjengelige.

Denne typen sosial kapital utvider det opprinnelige skillet mellom bonding og bridging sosial kapital, ved å inkludere nettverk og relasjoner til offentlige aktører, skoler, næringsliv, juridiske institusjoner og politiske grupper. I motsetning til bridging sosial kapital, som fokuserer på horisontale relasjoner mellom ulike grupper, innebærer linking sosial kapital en bevisst oppfatning av maktforskjeller (Claridge, 2018)

Som Flora (1998) påpeker, inkluderer fordelene med linking sosial kapital tilgang til ressurser og makt gjennom relasjoner med autoriteter, noe som kan ha betydelige fordeler for lokalsamfunn, spesielt i ressursvake områder. Den kan åpne økonomiske muligheter for marginaliserte grupper og koble myndigheter med personer som har nødvendig kunnskap og ferdigheter. Likevel understrekes det at linking sosial kapital må balanseres med bonding og bridging sosial kapital for å sikre helhetlig samfunnsutvikling (Flora, 1998).

Uten tilstrekkelig kontroll og ansvarlighet kan linking sosial kapital lett utvikle seg til nepotisme eller bli et verktøy for innsidehandel og politisk favorisering (Grootaert et al., 2003). Forskning har også vist at høye nivåer av linking sosial kapital kan knyttes til korrupsjon, maktmisbruk og undertrykkelse (Szreter & Woolcock, 2004). Dette tydeliggjør

hvor viktig det er med en balansert tilnærming til de ulike typene sosial kapital, samtidig som man tar hensyn til den spesifikke konteksten der sosial kapital utøves.

3.2.4 Praktisk Anvendelse

I praksis er det vanskelig å skille klart mellom bonding, bridging og linking sosial kapital på grunn av de mange overlappende relasjonene individer har (Claridge, 2018). Bridging sosial kapital kan for eksempel være både horisontal og vertikal. Selv om skillet mellom bonding og bridging er vanlig i akademisk litteratur, gir det et for snevert bilde og fanger ikke opp sosial kapitalens mange sider.

Tidligere valgte forskere ofte å studere bare én type, enten bonding eller bridging, men nå brukes gjerne mer helhetlige tilnærminger som ser på flere typer sosial kapital samtidig (Claridge, 2018). Disse typologiene (bonding og bridging) kombinerer ulike og til dels motstridende aspekter av både nettverk og normer i én kategori, noe som, ifølge Claridge, skaper metodiske blindsoner og reduserer verdien av begrepene. Bonding og bridging er heller ikke helt gjensidig utelukkende. Forskning viser at lokalsamfunn med høye nivåer av alle typer sosial kapital har større evne til å mobilisere i møte med utfordringer og redusere negative utfall (Flora, 1998).

3.3 Analytiske implikasjoner og forventninger

Dette teoretiske rammeverket legger grunnlaget for å analysere hvordan sosial kapital påvirker evnen til krisehåndtering og resiliens i små lokalsamfunn i Nord-Norge. Gjennom en kombinasjon av perspektiver på sosial kapital og resiliens vil jeg undersøke hvordan ulike typer sosial kapital bidrar til håndtering av kriser.

Teorien gir en analytisk struktur for å svare på problemstillingen: *Hvordan påvirker sosial kapital evnen til krisehåndtering og resiliens i små lokalsamfunn i Nord-Norge?* Dette innebærer å identifisere hvordan sosial kapital kommer til uttrykk, hvordan den mobiliseres, og hvilke faktorer som fremmer eller hemmer dens rolle som en ressurs i ulike krisesituasjoner. Studien adresserer følgende forskningsspørsmål:

1. Hvordan kommer sosial kapital til uttrykk i nordnorske lokalsamfunn i ulike krisefaser?

2. Hvilke perspektiver har lokalsamfunnets medlemmer og offentlige ansatte om sine respektive roller og ansvar under kriser med begrensede ressurser?
3. Hvilke faktorer fremmer eller hemmer sosial kapital som ressurs i små lokalsamfunn?

Ved å anvende teori om resiliens og sosial kapital som et analytisk rammeverk, forventer jeg å kunne identifisere hvordan disse konseptene bidrar til å forklare lokalsamfunns respons på kriser. Perspektivene til Aldrich (2012) og Norris et al. (2008) gir særlig innsikt i hvordan sosial kapital kan fungere som en ressurs for kollektiv handling og samarbeid i utfordrende situasjoner, mens kritikken av resiliensbegrepet (Tierney, 2015; Linnenluecke, 2017) fremhever nødvendigheten av en pragmatisk og kontekstuell tilnærming.

Denne studien vil knytte teori til empiri ved å utforske hvordan småsamfunn i Nord-Norge forbereder seg på, håndterer og gjenoppretter etter kriser. Dette vil ikke bare gi innsikt i hvordan sosial kapital fungerer i praksis, men også bidra til å forstå hvordan småsamfunn kan styrke sin resiliens og møte fremtidige utfordringer med økt kapasitet og fleksibilitet.

4 Metode

Å gjennomføre forskning handler ikke bare om å finne svar, men også om å stille de riktige spørsmålene på en strukturert måte (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016). Et godt forskningsdesign er derfor avgjørende for å sikre at studien gir pålitelige og meningsfulle resultater. Det organiserer forskningsprosessen, styrer arbeidsflyten og sikrer at forskningsmålene oppnås systematisk (Creswell & Poth, 2017; Yin, 2018). Designet legger grunnlaget for hvordan data samles inn, analyseres og tolkes, og utgjør dermed selve ryggraden i forskningsprosessen.

Studien har et kvalitativt fokus, med et hovedformål om å forstå komplekse sosiale fenomener knyttet til hvordan sosial kapital skapes og aktiveres i krisesituasjoner. De kvalitative dataene, samlet gjennom dybdeintervjuer, gir detaljerte beskrivelser av individers og fagpersoners betraktninger, opplevelser og oppfatninger om temaene som undersøkes. Samtidig fungerer kvantitative data fra en anonym spørreundersøkelse som et komplement til de kvalitative

dataene, og bidrar til en overordnet forståelse av sosial kapitalens utbredelse og funksjon i lokalsamfunnene (Creswell & Poth, 2017).

Ved å benytte en mixed-methods-tilnærming med et kvalitativt fokus var målet å oppnå både bredde og dybde i analysen, noe som forhåpentligvis gir en rikere og mer nyansert forståelse av fenomenet. Mixed methods innebærer bruk av både kvantitative og kvalitative metoder i samme studie, som gjør det mulig å kombinere bred statistisk informasjon med dypere innsikt i deltakernes erfaringer og perspektiver (Creswell & Poth, 2017). Integrasjonen av disse metodene gir også en triangulering av datakildene, noe som styrker studiens validitet (Patton, 2015)

Som en del av det kvalitative fokuset benyttes en casestudie-tilnærming, hvor to spesifikke lokalsamfunn i Nord-Norge utforskes. Casestudier er et passende valg fordi de gir en dypere forståelse av fenomenet resiliens og sosial kapital i bestemte kontekster. Sammenligningen av de to lokalsamfunnene muliggjør en analyse av likheter og forskjeller i deres tilnærminger til resiliens, og gir innsikt i hvilke faktorer som påvirker lokalsamfunnenes evne til å håndtere kriser (Yin, 2018)

4.1 Datainnsamling

Semi-strukturerte dybdeintervjuer ble valgt som metode for å innhente kvalitative data som kunne gi innsikt i informantenes personlige erfaringer, opplevelser og refleksjoner rundt sosial kapital og resiliens i krisesituasjoner (Kvale & Brinkmann, 2015). Intervjuene ble gjennomført i løpet av oktober og november, noen ansikt-til-ansikt, og noen via digitale møter. To av intervjuene ble gjennomført på informantene sine kontor, resten via Teams møter med kamera slått på. Ett av intervjuene var et gruppeintervju hjemme hos den ene informanten, også kjent som fokusgruppe (Jacobsen, 2018). Dette formatet egner seg når man ønsker å få frem individers erfaringer med et spesielt forhold, der det igangsettes en tankeprosess i løpet av intervjuet og en fortolkningsutvikling der gruppen hjelper hverandre gjennom refleksjon (Jacobsen, 2018). Varigheten var mellom 45 minutter og én time.

For å sikre at intervjuguiden var relevant og dekket alle nødvendige områder, ble den utviklet basert på en gjennomgang av tidligere forskning på resiliens og sosial kapital. I

utgangspunktet laget jeg guiden med fokus på bonding, bridging og linking sosial kapital i fasene før, under og etter en krise. Denne avgrensningen viste seg å være mindre relevant når intervjuene ble gjennomført og data forelå. Underveis i intervjuene valgte jeg til dels å gå bort fra dette da resultatene i stor grad ikke var signifikant i de ulike fasene, og fordi det virket begrensende på gjennomføringen av intervju å tvinge informantene til å plassere refleksjonene innenfor krisefaser. Likevel er det i noen tilfeller åpenbart hvilken fase som er aktuell for kategoriseringene, og jeg kodet resultatene med utgangspunkt i dette.

Under gjennomføringen av intervjuene startet jeg alle med en generell innføring i tematikken, og forklarte begreper som inngikk. Jeg delte noen relevante eksempler, og presenterte strukturen for intervjuet. Deretter ba jeg informantene om å snakke fritt, der jeg i varierende grad hentet inn samtalene når de ikke var relevante.

Temaet skaper stort engasjement og oppfattes som relevant, noe jeg tror lettet oppgaven med å få gode refleksjoner. Dette stemmer godt overens med teorien av Johannessen et al (2017), at intervjuer gir dypere og ofte mer kontekstspesifikke innsikter.

Samtidig kan dette være påvirket av utvalgsskjevhet og begrenset representativitet grunnet systematisk feil i valg av respondenter som kan påvirke resultatene. For eksempel kan valg av deltakere med spesifikke egenskaper, eller at kun de mest engasjerte eller tilgjengelige personene deltar, skape skjevheter som begrenser generaliserbarheten av resultatene (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016).

For å komplementere intervjuene og nå et bredere utvalg av respondenter, ble det gjennomført en anonym spørreundersøkelse blant innbyggere i begge kommunene. Undersøkelsen ble utarbeidet i Microsoft Forms, som tillot enkel distribusjon og anonym innsamling av data. Totalt 76 respondenter deltok. Dataene ble eksportert til Excel for videre analyse, hvor deskriptiv statistikk ble brukt for å presentere frekvensfordelinger og sentrale tendenser.

Spørreskjemaet ble utformet med bakgrunn i innsiktene fra intervjuene og inkluderte temaer som tillit, deltakelse i frivillige nettverk og opplevelsen av lokalsamfunnstilhørighet. I tillegg inneholdt skjemaet et åpent spørsmål for å gi deltakerne mulighet til å utdype svarene sine, selv om det viste seg at mange svar var korte eller generelle (Jacobsen, 2018).

Spørreskjemaet ble utformet med utgangspunkt i innsikter fra de kvalitative intervjuene, som blant annet indikerte viktigheten av tillit, deltakelse i frivillige nettverk og samarbeid med

myndigheter i krisehåndtering. For å utfylle og validere disse funnene, inkluderte skjemaet spørsmål om tillit til naboer og myndigheter, deltakelse i frivillig arbeid, og opplevelsen av tilhørighet til lokalsamfunnet. Jeg valgte også å inkludere et åpent spørsmål for å gi deltakerne mulighet til å utdype svarene sine. Åpne spørsmål i strukturerte skjemaer kan være mindre effektive enn kvalitative intervjuer når det gjelder å hente ut nyanserte data, og dette viste seg som en begrensning i analysen da mange svar var korte eller generelle.

Spørreundersøkelsen gir innsikt i bredere trender og mønstre blant respondentene som kan være vanskelig å avdekke gjennom intervjuer alene. Bruken av en spørreundersøkelse, i kombinasjon med intervjuer, utgjør en form for metodetriangulering, der flere datakilder bidrar til en mer robust og nyansert forståelse av fenomenet som undersøkes (Creswell & Poth, 2017). Den anonyme formen på spørreundersøkelsen kan også redusere risikoen for at respondentene svarer med sosialt akseptable svar og bidra til større ærlighet, særlig i sensitive emner som tillit og sosial kapital (Fox, 1996).

Som et tredje element i datainnsamlingen ble en rapport utarbeidet av RURALIS - Norsk institutt for rural- og regionalforskning - analysert. Rapporten *Trivsel og tilhørighet i norske bygdesamfunn* (Logstein, 2017) gir en systematisk oversikt over ni mål på trivsel og tilhørighet i norske bygdesamfunn, inkludert stedstilhørighet, bolyst, lokalt fellesskap og lokal tillit. Undersøkelsen inkluderer respondenter fra både bygde- og byutvalg. Antallet respondenter varierer mellom 3179 og 3182 i bygdeutvalget, og mellom 2172 og 2200 i byutvalget. Disse målene er direkte relevante for studiens fokus på sosial kapital og resiliens.

Ruralis-rapportens veldokumenterte metoder og tidsseriedata fra lokalsamfunnsundersøkelsen 2011, 2013 og 2016 gjør den til en verdifull kilde for å sammenligne og kontekstualisere egne funn. Samtidig må det påpekes at dataene ikke fanger opp nyere utvikling etter 2016, noe som kan påvirke deres relevans for dagens situasjon.

Sekundærdataanalyse innebærer bruk av data samlet inn for andre formål, noe som krever kritisk vurdering av kildenes pålitelighet, relevans og tidsmessige kontekst (Jacobsen, 2018). Rapportens fokus på stedstilhørighet og lokalt fellesskap gir direkte innsikt i hvordan sosial kapital kan operasjonaliseres i norske småsamfunn, noe som støtter forskningsspørsmålene. Ved å inkludere Ruralis-rapporten har jeg kunnet støtte og utfordre egne data og oppnå en mer helhetlig forståelse av hvordan ulike former for sosial kapital bidrar til trivsel og resiliens

i småsamfunn. Dataene er offentlig tilgjengelige og benyttes i samsvar med forskningsetiske retningslinjer (Jacobsen, 2018).

4.2 Utvalg og informanter

Innledningsvis var det planlagt å inkludere et bredt spekter av informanter med ulike roller i lokalsamfunnene, for eksempel beredskapssjefer, ordførere, rådmenn, helse- og omsorgsledere, brann- og redningssjefer, samt representanter fra næringslivet og frivillige organisasjoner. Dette ville gitt et rikt og sammensatt bilde av lokalsamfunnets resiliens gjennom perspektivene til personer med direkte ansvar for beredskap og de som kan bli berørt av kriser. På grunn av tid og ressurser, og utfordringer med tilgjengelighet hos informanter jeg kontaktet, var det imidlertid ikke mulig å få intervjuet alle disse mulige informantene.

Likevel representerer det endelige utvalget et strategisk utvalg, valgt på grunnlag av informantenes relevans for forskningsspørsmålene. Et strategisk utvalg innebærer en bevisst og målrettet seleksjon av informanter som antas å kunne bidra med dyp innsikt i de fenomenene som studeres (Creswell & Poth, 2018; Yin, 2018). Ved å inkludere personer med både lokal tilknytning og erfaring med beredskap og krisehåndtering, sikrer dette utvalget en helhetlig belysning av sosial kapital og resiliens i krisesituasjoner.

En slik tilnærming er spesielt egnet for kvalitative studier, der målet ikke er å generalisere til en større populasjon, men å forstå et fenomen i dybden gjennom innspill fra nøkkelpersoner (Jacobsen, 2018). Selv om det opprinnelige målet var et bredere spekter av informanter, er det endelige utvalget i tråd med prinsippet om målrettet sampling, der forskeren velger deltakere som kan belyse ulike aspekter av forskningsproblemet (Patton, 2015).

Utvalget består av følgende 8 informanter:

- **To representanter fra lokal kommunal ledelse og beslutningstakere:** Personer med god innsikt i kommunens prioriteringer knyttet til resiliens og krisehåndtering på lokalt myndighetsnivå fra begge kommuner.
- **Person med erfaring fra frivillig sektor, offentlig sektor og privat næringsliv:** En informant med bred erfaring fra både offentlig og frivillig sektor, samt næringslivet, som gir et variert perspektiv på samarbeid og mobilisering i krisesituasjoner.

- **Person med ansvar for lokal beredskap:** En informant med bred praktisk og strategisk erfaring innen kommunal beredskap og ansvar for kriseplanlegging og -håndtering.
- **Samfunnsleder:** En informant som bidrar med innsikt i hvordan trosbaserte nettverk kan spille en rolle i å støtte lokalsamfunnet i krisesituasjoner. Personen deler også perspektiv som tilflytter til kommunen som privatperson.
- **Fokusgruppeintervju med innbyggere med lokal tilknytning:** Tre innbyggere fra lokalsamfunn, bosatt i et geografisk avsidesliggende område, som gir et innblikk i hvordan de opplever egenberedskap versus offentlig beredskap og bruk av sosiale nettverk under kriser.

Alle informanter er anonymisert og presenteres på gruppenivå for å ivareta personvernet deres. Dette utvalget gir en bred dekning av ulike perspektiver, fra lokal styring til individuelle erfaringer.

Spørreundersøkelsen ble laget i Microsoft Forms og deretter distribuert via lokale Facebook-grupper etter tillatelse fra administratorer. Respondentene representerte ulike demografiske grupper, noe som bidro til en variert datainnsamling. Disse inkluderte totalt 76 respondenter, hvorav 26 var fra Bardu kommune og 34 fra Karlsøy kommune. Dette utgjør henholdsvis 0,65 % og 1,52 % av befolkningen i de to kommunene. Resten av respondentene oppga hverken Karlsøy eller Bardu som bosted. Utvalgets størrelse innebærer at resultatene ikke kan regnes som fullt representative for befolkningen i disse kommunene, og lav svarprosent kan ha vært påvirket av begrenset distribusjon og utfordringer med å engasjere bredt i små samfunn. Til tross for dette gir undersøkelsen verdifulle kvalitative og kvantitative innsikter i hvordan sosial kapital oppleves og praktiseres, særlig i konteksten av kriser.

4.3 Dataanalyse

Analysen av intervjuene og funn fra spørreundersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av tematisk analyse, en anerkjent metode for å identifisere, analysere og rapportere mønstre (temaer) i kvalitative data (Braun & Clarke, 2006). Den tematiske analysen fulgte en systematisk prosess bestående av følgende trinn: (1) innledende gjennomgang av

datamaterialet og identifikasjon av mønstre, (2) koding av relevante data, (3) identifisering av temaer basert på kodene, (4) gjennomgang og tilpasning av temaene, (5) definisjon og navngiving av temaene, og (6) rapportskriving. Denne metodiske tilnærmingen sikrer at analysen er forankret i datamaterialet og at mønstre og temaer representerer informantenes opplevelser og perspektiver.

Bruk av SPSS og deskriptiv statistikk

Deskriptiv statistikk ble utført ved hjelp av SPSS for å gi en oversikt over nøkkelvariabler i spørreundersøkelsen. Krysstabeller ble brukt for å beskrive og oppsummere dataene. Dette ga en detaljert fremstilling av variabler som tillit, stedstilhørighet, villighet til å hjelpe andre og deltakelse i frivillig arbeid. I tillegg brukte jeg Excel for å sortere data og kvalitetssikre funn, og jeg brukte Canva for å visualisere funnene.

Krysstabeller og variabelsammenligninger

Krysstabeller ble brukt for å undersøke sammenhenger mellom variabler som tillit og demografiske grupper, inkludert aldersgrupper, kjønn, utdanningsnivå og bosted. For eksempel ble det analysert hvordan tillit til lokale myndigheter varierer mellom yngre og eldre respondenter, og hvordan villighet til å hjelpe andre påvirkes av kjønn og bosted. Disse analysene bidro til å identifisere mønstre og variasjoner i hvordan ulike grupper uttrykker og opplever sosial kapital. Visualiseringer som søylediagrammer og kakediagrammer ble brukt for å illustrere resultatene på en tydelig og lettfattelig måte.

Bruk av Forms og dataorganisering

Datainnsamlingen ble gjennomført ved hjelp av Microsoft Forms, som muliggjorde enkel distribusjon av spørreskjemaet og systematisk innsamling av svar. Forms muliggjorde også eksport av data direkte til Excel og deretter SPSS for videre analyse.

Tolkning av resultater

Resultatene fra undersøkelsen tolkes som indikasjoner fremfor generaliserbare funn, gitt utvalgets begrensninger. Lav svarprosent og små utvalg gjør at funnene bør behandles med forsiktighet. Likevel gir analysen verdifulle innsikter i hvordan sosial kapital fungerer og oppleves, særlig gjennom kombinasjonen av kvalitative og kvantitative data. Dette legger et grunnlag for videre forskning og dypere undersøkelser av sosial kapital i små samfunn.

4.4 Validitet og reliabilitet

For å sikre validitet og reliabilitet i denne studien ble det gjort flere tiltak. Triangulering av data fra ulike informanter og datakilder, inkludert semi-strukturerte intervjuer, spørreundersøkelse og dokumentanalyse, ble brukt for å styrke validiteten. Ved å sammenligne informasjon fra forskjellige kilder (Yin, 2018) kunne jeg identifisere konsistente mønstre og kryssjekke funnene, noe som bidrar til å øke påliteligheten i resultatene. En utfordring ved triangulering er imidlertid at ulike datakilder, som spørreundersøkelsen og dokumentanalysen, er utformet med forskjellige formål og ikke nødvendigvis dekker alle dimensjoner av sosial kapital på samme måte. Dette krever en kritisk tilnærming til hvordan funnene sammenstilles og tolkes.

Casestudier som metode har utfordringer relatert til generaliserbarhet, slik Yin (2018) påpeker. Funnene kan være vanskelige å overføre til bredere kontekster. Videre kan bias og subjektivitet påvirke både utvalg og tolkning, noe som krever nøye refleksjon og beskrivelse av metodiske valg og begrensninger (Yin, 2018). I mitt tilfelle har jeg tilknytning til den ene kommunen som undersøkes, noe som kan påvirke både utvalg og dataanalyse. Flere av informantene kjenner meg fra før, og jeg brukte delvis egne forbindelser for å finne informanter. Dette kan ha ført til skjevheter i utvalget ved at visse grupper eller perspektiver kan være overrepresentert, samtidig som det kan ha skapt en tryggere ramme for informantene, som følte seg mer komfortable med å dele sine erfaringer. Bent Flyvbjerg (2006) understreker at casestudier ofte omhandler komplekse og unike situasjoner, noe som ytterligere kan påvirke hvordan dataene tolkes og anvendes.

For å bøte på disse utfordringene valgte jeg å supplere de kvalitative dataene med en spørreundersøkelse. Spørreundersøkelser er velegnet for å samle inn data fra et større utvalg og gir mulighet til å identifisere mønstre og trender som kan generaliseres i større grad enn kvalitative metoder alene (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016). En styrke ved denne metoden er at den effektivt avdekker bredere tendenser i fenomenet som undersøkes, mens en svakhet er at den i mindre grad fanger opp nyanser og kontekster som er sentrale i kvalitative analyser. Spørreundersøkelsen ble distribuert til en bredere gruppe respondenter for å redusere effekten av potensielle skjevheter knyttet til min egen tilknytning til kommunen.

Videre ble intervjuguiden testet gjennom pilotintervjuer for å sikre at spørsmålene var forståelige og relevante for forskningsspørsmålene. Dette bidrar til å redusere mulige

misforståelser og sikrer at dataene som samles inn gjennom intervjuene, er direkte relatert til studiens mål. Piloteringen hjelper også med å finjustere spørsmålene, slik at de bedre fremkaller innsikter knyttet til sosial kapital og resiliens i lokalsamfunnene. Jeg reflekterte også over hvordan min egen rolle som forsker kunne påvirke intervjuene, ved å være bevisst på mine egne oppfatninger og ved å stille oppfølgingsspørsmål som utfordrer mine antakelser.

Reliabiliteten ble ytterligere styrket gjennom en systematisk kodingsprosess, der samme kodingsramme ble anvendt konsistent på alle intervjuene. Kodingsrammen baseres på *Analyzing Qualitative Data: Systematic Approaches* av H. Russell Bernard og Gery W. Ryan (Bernard & Ryan, 2010), som anbefaler flere kodingsteknikker, inkludert deduktiv koding. Deduktiv koding innebærer å starte med forhåndsdefinerte kategorier eller temaer hentet fra teori eller tidligere forskning. Dette gir en strukturert tilnærming som er spesielt nyttig i anvendt forskning og bidrar til å sikre konsistens i analysen.

I denne studien har jeg benyttet deduktiv koding med forhåndsdefinerte koder for sosial kapital i forbindelse med krisefaser, som anvendes systematisk på datamaterialet. Dette innebærer at kodingsrammen ble utarbeidet på forhånd med klare kategorier basert på teori om sosial kapital og krisefaser, og deretter anvendt for å identifisere relevante data. Når jeg gjennomførte analyse av datamaterialet, lette jeg spesifikt etter informasjon som passet inn i disse forhåndsdefinerte kodene, som vist som eksempel i vedlegg (9.5).

Tabellen under viser de viktigste hovedfunn på overordnet nivå, som vil bli grundigere belyst i kapittel 5 (Resultater). Disse er generalisert for å sikre anonymitet.

Tabell 1: Hovedfunn på overordnet nivå.

Kilde	Hovedfunn
Intervju 1 Kommunal ledelse	<p>Bonding: Sterk kultur for samhold og støtte før, under og etter kriser sikrer rask respons og varig hjelp, men tilflyttede og isolerte kan oppleve ekskludering fra etablerte nettverk.</p> <p>Bridging: Frivillige og lokale arrangementer bygger fellesskap og mobiliserer ressurser under og etter kriser, men avhengigheten av frivillighet kan utfordre samfunnsresiliens ved synkende engasjement eller slitasje blant frivillige.</p> <p>Linking: Formelle beredskapsavtaler og samarbeid med Forsvaret og nødetater gir tilgang til kritiske ressurser og bedre koordinering, men overavhengighet av eksterne aktører kan svekke kommunens egen krisehåndteringskapasitet.</p>
Intervju 2 Kommunal ledelse	<p>Bonding: Sterke bånd og praktisk hjelp mellom innbyggere før og under kriser styrker fellesskapet og robustheten, men støtten kan være avhengig av nære relasjoner, noe som kan ekskludere personer med færre sosiale bånd.</p>

	<p>Bridging: Frivillige initiativer og samarbeid mellom ulike grupper bidrar til ressursdeling og gjenoppbygging etter kriser, men begrenset aldersrepresentasjon og sosiale skillelinjer kan utfordre kontinuiteten og samarbeidet.</p> <p>Linking: Kommunens innsats og dialog med innbyggerne styrker tillit og forventningsstyring i store kriser, men manglende kommunikasjon om egenberedskap og byråkratiske hindringer kan svekke responsen og oppfølgingen i både akutte og etterfølgende situasjoner.</p>
<p>Intervju 3 Kommunal ansatt beredskap</p>	<p>Bonding: Sterk dugnadsånd og lokalt samarbeid sikrer rask mobilisering av ressurser før og under kriser, men manglende formelle strukturer og kontakt med enkelte organisasjoner kan begrense effektiviteten ved større hendelser.</p> <p>Bridging: Samarbeid med lokal industri og entreprenører gir tilgang til kritiske ressurser, men uformelle avtaler og improviserte løsninger kan føre til usikkerhet og ineffektiv informasjonsflyt i krisesituasjoner.</p> <p>Linking: Samarbeid med fylkeskommuner, nabokommuner, og nasjonale aktører styrker beredskap og tilpasning etter kriser, men små kommuner mangler ofte ressurser til systematisk oppfølging og utvikling av langsiktig beredskap.</p>
<p>Intervju 2 Frivillig og offentlig sektor og privat næring</p>	<p>Bonding: Sterk lokal mobilisering og selvstendighet før, under og etter kriser sikrer fleksibel og rask hjelp, men avhengighet av personlige relasjoner kan ekskludere de uten nære bånd.</p> <p>Bridging: Frivillige organisasjoner og dugnadsånd bidrar til fellesskap og stabilitet, men synkende deltakelse og generasjonsskifte utfordrer kapasiteten over tid.</p> <p>Linking: Formelle beredskapsavtaler og direkte kontakt med folkevalgte gir struktur og tillit, men svakheter i ressursmobilisering og kommunikasjon kan påvirke effektiviteten i større kriser.</p>
<p>Intervju 3 Samfunnsleder (trossamfunn)</p>	<p>Bonding: Sterkt lokalt fellesskap og spontan hjelp mellom innbyggere skaper trygghet og robusthet i hverdagen og under kriser, men samfunnet er avhengig av nære relasjoner, noe som kan ekskludere innflyttere og begrense ressursmobiliseringen.</p> <p>Bridging: Dugnad og felles prosjekter gir møteplasser og styrker samholdet på tvers av grupper, men mistro mot eksterne aktører og sosiale forskjeller kan skape splittelser og redusere langsiktig engasjement i samfunnet.</p> <p>Linking: Lav tillit til kommunale og politiske myndigheter utfordrer samarbeidet mellom lokalsamfunnet og formelle institusjoner, noe som kan svekke krisehåndteringen, men kritiske tilbakemeldinger kan bidra til forbedringer dersom myndighetene følger opp.</p>
<p>Intervju 4 Tre personer, gruppeintervju</p>	<p>Bonding: Nære relasjoner i lokalsamfunnet gir trygghet og rask mobilisering av hjelp før og under kriser, men grupperinger og ekskludering kan skape utfordringer for effektiv koordinering og støtte for isolerte individer.</p> <p>Bridging: Dugnad og fellesarrangementer skaper sterke sosiale bånd på tvers av generasjoner og bygder, men fraflytting, aldring, og færre møtepunkter truer samfunnets langsiktige resiliens og evne til å opprettholde sosiale møteplasser.</p> <p>Linking: Uformelle kanaler til lokale politikere og bruk av egne ressurser (som snøskutere og traktorer) styrker autonomi og tilpasning under kriser, men geografisk avstand og infrastrukturbegrensninger svekker tilgangen til profesjonell hjelp.</p>
<p>Spørreundersøkelse 76 respondenter</p>	<p>Bonding</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tillit til de nærmeste: Respondentene har høy tillit til familie, naboer og venner, med tette relasjoner som en sentral ressurs i hverdagen og i kriser. • Egenberedskap: Mange har sterk tiltro til egne evner og lokalsamfunnets kapasitet til å håndtere utfordringer som strømbrydd eller isolasjon. <p>Bridging</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Frivillighetsdeltakelse: Mange deltar aktivt i idrettslag, miljøorganisasjoner og beredskapsgrupper, noe som skaper samarbeid på tvers av ulike grupper i samfunnet. • Dugnadskultur: Frivillige aktiviteter og lokale arrangementer som involverer ulike aldersgrupper og interesser, styrker tilhørighet og fellesskap i lokalsamfunnene. <p>Linking</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tillit til myndigheter: Tilliten til lokale myndigheter er variabel, med mange som uttrykker lav tillit til kommunens evne til å håndtere mindre kriser eller daglige behov. • Forventninger om hjelp: Respondentene forventer at kommunen stiller opp i store kriser, men mangler ofte tillit til at hjelpen vil være rask eller tilstrekkelig i mindre situasjoner. • Politisk påvirkning: Mange opplever liten innflytelse på kommunale beslutninger, noe som svekker tilliten til politiske prosesser. • Beredskap og organisasjoner: Lokale nødetater og beredskapsorganisasjoner oppfattes som viktige bindeledd til formelle institusjoner, men geografisk avstand og begrensede ressurser svekker opplevd tilgjengelighet.
<p>Dokumentanalyse RURALIS rapport</p>	<p>Bonding</p> <ul style="list-style-type: none"> • Høy grad av tillit og hyppig kontakt mellom naboer: 85 % av respondentene i rurale områder hilser på de fleste eller alle naboene, mot 68 % i urbane områder. • Lokal stolthet er utbredt, med 61 % som uttrykker høy grad av stolthet for lokalsamfunnet, sammenlignet med 35 % i urbane områder. • Nabostøtte er en viktig ressurs, hvor folk deler utstyr og gir nøklene til naboer for trygghet. <p>Bridging</p> <ul style="list-style-type: none"> • Frivillige initiativer som idrettsarrangementer og kulturaktiviteter bidrar til sosial inkludering. • Dugnadskultur er sterk i bygdene, med høyere deltakelse og opplevelse av samarbeid enn i byer (gjennomsnittlig dugnadsdeltakelse: 3,50 i rurale områder mot 2,79 i urbane områder). • Tverrgenerasjonelle møter er vanlige, ofte gjennom lokale arrangementer og uformelle sammenkomster. <p>Linking</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moderat tillit til kommunale institusjoner, men lav tilfredshet med tjenester som ambulanseberedskap og tilgang til fastleger. • Kommunale møter og politisk engasjement gir muligheter for læring og forbedringer i tjenestelevering.

4.5 Etske hensyn

I forskningsprosjekter som involverer mennesker, er etiske hensyn avgjørende. For denne studien ble det søkt om godkjenning fra Sikt – kunnskapssektorens tjenesteleverandør, og informert samtykke ble innhentet fra alle deltakere før datainnsamlingen startet. Deltakerne

ble informert om studiens formål, deres rett til å trekke seg når som helst, og hvordan deres data ville bli anonymisert og beskyttet (Christians, 2005). Videre ble alle data lagret på en sikker måte for å beskytte deltakernes personvern.

Det er generelt viktig å følge forskningsetiske retningslinjer som sikrer at forskningen gjennomføres på en måte som ivaretar integritet, åpenhet, og respekt for deltakerne. I henhold til *Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven)* fra 2017, skal forskere sørge for at forskningen er i samsvar med grunnleggende etiske prinsipper, herunder informert samtykke, konfidensialitet, og ivaretagelse av deltakeres rettigheter. Loven understreker også at forskere har ansvar for å unngå forskningsfusks og sikre at forskningsprosjekter er gjennomført på en måte som bidrar til tillit til forskningen. Overholdelse av disse prinsippene er avgjørende for å opprettholde forskningskvaliteten og beskytte deltakerne (Kunnskapsdepartementet, 2017)

Ved å kombinere semi-strukturerte dybdeintervjuer, en anonym spørreundersøkelse og dokumentanalyse har jeg søkt å triangulere ulike datakilder for å belyse hvordan sosial kapital og resiliens fungerer i småsamfunn. Denne metodiske tilnærmingen har gjort det mulig å både dykke ned i individers personlige opplevelser og samtidig fange bredere mønstre i lokalsamfunnene. Nøyte utvikling av intervjuguider og spørreskjemaer, sammen med bruk av etablerte dokumenter, har sikret et solid grunnlag for analysen av funnene.

5 Resultater

I dette kapitlet presenteres det innsamlede datamaterialet fra dybdeintervjuene, spørreundersøkelsen og dokumentanalysene. Funnene vil presenteres strukturelt i samsvar med forskningsspørsmålene og teoretisk rammeverk, med den hensikt å belyse hvordan sosial kapital påvirker evnen til krisehåndtering og resiliens i små lokalsamfunn i Nord-Norge.

Resultatene fra studien reflekterer de ulike metodene som ble brukt for å samle inn data. De kvalitative intervjuene gir dybde og innsikt i informantenes refleksjoner, mens spørreundersøkelsen avdekker trender og tendenser i bredere lag av befolkningen.

Dokumentanalysen gir et komparativt grunnlag som kontekstualiserer og støtter funnene fra primærdataene. I dette kapitlet presenteres resultatene med utgangspunkt i

forskningsspørsmålene, der det legges vekt på både individuelle opplevelser og mønstre på samfunnsnivå.

5.1 Forskningsspørsmål nr. en

Hvordan kommer sosial kapital til uttrykk i nordnorske lokalsamfunn?

Jeg undersøker hvordan sosial kapital skapes og vedlikeholdes i dagliglivet, samt hvordan ulike typer sosial kapital (bonding, bridging og linking) aktiveres og anvendes i forbindelse med kriser. De viktigste funn vil bli gjort rede for under hvert punkt, men kan i store trekk sammenfattes slik:

- Bonding sosial kapital: Nære relasjoner mellom familie, venner og naboer styrker fellesskapet, men kan være ekskluderende.
- Bridging sosial kapital: Store arbeidsgivere, arrangementer i lokalsamfunnene og frivillige organisasjoner bygger broer mellom ulike grupper, selv om integrasjon og møteplasser kan være utfordrende i noen tilfeller.
- Linking sosial kapital: Forholdet mellom innbyggere og offentlige myndigheter og lokale institusjoner preges av høy tillit, men også av noe begrenset opplevd innflytelse.

De tre dimensjonene av sosial kapital viser hvordan lokalsamfunnene mobiliserer ressurser gjennom nære bånd (bonding), solidaritet på tvers av grupper (bridging), og relasjoner til formelle institusjoner (linking). Funnene viser til enkelte variasjoner mellom kommunene, med Bardu som preget av formelle nettverk og Karlsøy av sterke familie- og naborelasjoner.

5.1.1 Bonding sosial kapital

Høy grad av bonding sosial kapital er et sentralt trekk som både intervjudata, spørreundersøkelse og dokumentanalyse bekrefter. I bygdesamfunn generelt oppleves nabokontakt og vennskap som sterkere enn i urbane områder. Dokumentanalyse av Ruralis-rapporten (Logstein, 2027) viser at 49 % av bygdefolket oppgir å være gode venner med

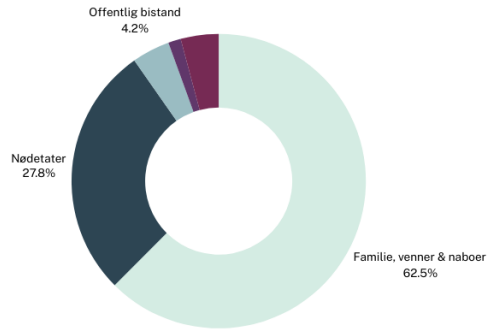
naboene sine, mens 85 % hilser på dem regelmessig. Dette er en vesentlig høyere andel enn i byer. Funn fra intervjuene bekrefter også dette.

Spørreundersøkelsen viser høy prioritet til familie, venner og naboer, noe som understreker betydningen av bonding sosial kapital blant respondentene. Dette antyder at nære relasjoner fungerer som en primær ressurs under kriser.

Bonding Sosial Kapital: Nøkkelfunn

Hvordan tror du hjelpen vil komme dersom du trenger det under en krise?

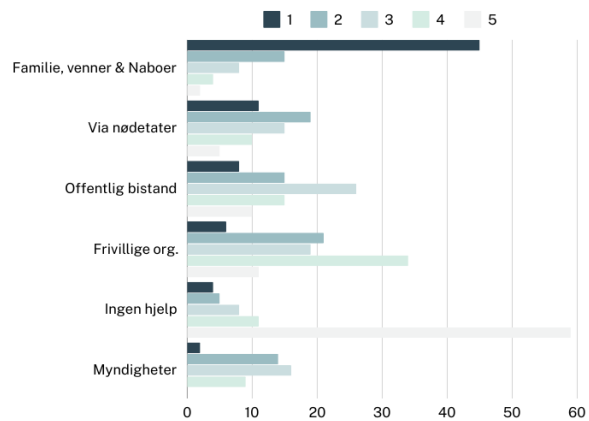
Figuren viser at 62,5 % av respondentene rangerer 'Direkte fra nær familie, venner og naboer' som sin høyeste forventning om hjelp. Dette reflekterer betydningen av nære relasjoner i kriseberedskap.

Hvordan respondentene rangerer

Stolpediagrammet viser hvordan respondentene rangerer hvor de tror de får hjelp under en krise.

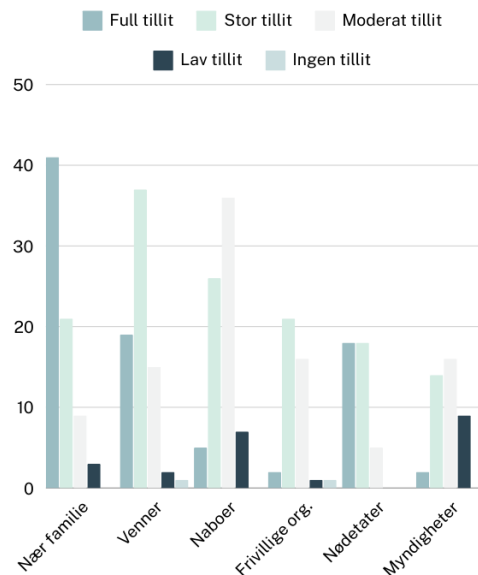
1 - størst sannsynlighet for hjelp
5 - minst sannsynlighet for hjelp

I hvilken grad stoler du på følgende grupper i ditt lokalsamfunn?

Stolpediagrammet illustrerer respondentens tillit til ulike grupper i lokalsamfunnet.

Resultatene viser at tillit til nær familie og venner er høyest. Naboer og frivillige organisasjoner ligger på et moderat nivå. Tillit til nødetater og myndigheter er også betydelig, men lavere enn tillit til nære relasjoner.

Figur 5-1: Nøkkelfunn fra spørreundersøkelse som relaterer til tillit og forventninger om hjelp.

Funn fra intervju

Intervjuene gir en dypere forståelse av disse funnene, der eksemplene viser hvordan de nærmeste relasjonene i praksis fungerer som en form for kriseberedskap. Familie og naboer bistår hverandre med utgangspunkt i et fellesskap skapt over tid og gjennom relasjoner. Et praktisk eksempel som ble nevnt var i forbindelse med evakuering av ei bygd i øysamfunnet. Eksempelet illustrerer hvordan disse nære relasjonene gir utslag; *"Kommunen stilte med innlosjeringstilbud, men familie og venner tok imot de evakuerte, så de kommunale evakueringsstedene ble aldri brukt."* Dette er en observasjon fra en offentlig ansatt med ansvar for beredskap.

Fra gruppeintervjuet med tre naboer kommer det tydelig frem at familien er viktigere enn vennskap i krisesituasjoner, og at hjelpen fra lokalsamfunnet ofte er helt nødvendig når ekstern hjelp ikke når frem. Som en deltaker uttrykte det: *«Hjelpe kommer ikke så fort hit – det tar i hvert fall 1,5 timer før hjelpe kommer. Er veien sperret kommer ikke hjelpe frem.»* Denne avhengigheten av nære relasjoner reflekteres også i hverdagslivet, hvor nabolagets kjennskap til hverandre og familiære bånd veier tungt. Selv om enkelte grupperinger eksisterer i det aktuelle området, fungerer naboene og familien som et sikkerhetsnett i akutte situasjoner, som da en nabo mobiliserte gravemaskin og rundballer for å sikre dørene under uvær for å hjelpe.

Det ble også påpekt at de yngre generasjonene har andre prioriteringer, noe som utfordrer tradisjonelle strukturer i bygda. Flere ser med bekymring på fremtiden, da mange unge velger å flytte ut: *«Sønnene vil ikke overta gården, vil ikke bo her. De kommer kun tilbake ved en krise eller til høytider.»* Hus som står tomme og brukes som fritidsboliger understreker denne utviklingen. Likevel finnes det også eksempler på trivsel og tilhørighet, som hos unge som har etablert seg og skapt hjem i bygda: *«Blei tatt godt imot – høy trivselsfaktor. Har skapt et hjem, og jobber.»* Denne balansen mellom forvitring av nære relasjoner og tilflytternes tilpasning viser hvordan bonding sosial kapital både utfordres og vedlikeholdes i småsamfunn.

En informant fra øysamfunnet beskriver relasjonene mellom naboer slik: *«Jeg tror det finnes mange gamle historier om smertefulle hendelser som fortsatt påvirker relasjonene mellom folk. Det tar tid å forstå og bearbeide dette. Men i det store bildet ser jeg mye solidaritet blant de som bor på øya – det er et fellesskap der, selv om jeg tror de ikke nødvendigvis har så mye med hverandre å gjøre i hverdagen. Mange sitter for seg selv, hjemme foran TV-en, men de er likevel bundet sammen i et slags skjebnefellesskap.»* Denne solidariteten, på tross av gamle konflikter og avstand i det daglige, viser hvordan bonding sosial kapital kan være både en ressurs og en utfordring.

Til tross for sterke fellesskap kan bonding sosial kapital også være ekskluderende. Flere informanter peker på utfordringer knyttet til utenforskap, gamle konflikter og generasjonskløfter. En informant beskriver dette slik: *«Det er mye sladder og gamle konflikter. Samarbeid mellom øyene preges av noen gamle historier som fortsatt skaper barrierer.»* Dette peker på hvordan tidligere hendelser kan prege samarbeidsklimaet i små samfunn over tid.

Demografiske utfordringer forsterker også sårbarheten i enkelte områder, spesielt der «forgubbing» har ført til en aldrende befolkning og lite generasjonsblanding. Som en informant sier: *«På Reinøya bor det nesten ikke unge mennesker. Skolene er lagt ned, og det kjører en tom skolebuss forbi.»* Denne utviklingen svekker mulighetene for samspill på tvers av generasjoner og bidrar til isolasjon blant både eldre og tilflyttere.

5.1.2 Bridging sosial kapital

Bridging sosial kapital handler om relasjonene mellom ulike grupper, som går på tvers av geografiske, sosiale eller yrkesmessige skiller. Stedstilhørighet, frivillighet, dugnadsånd og næringsliv er viktige faktorer som bygger broer mellom ulike aktører.

Generelle funn fra Ruralis-rapporten (2017) viser at tilhørigheten til stedet man bor er sterkere blant de som bor i bygdekommuner sammenlignet med bykommuner. Lokalpatriotismen er også høyere i bygdekommuner og har økt over tid, samtidig som det opplevde lokale fellesskapet er sterkere i bygdekommuner enn i mer urbane områder. Videre har innbyggere i bygdekommuner større tillit til og stoler mer på andre i lokalsamfunnet enn de som bor i bykommuner. Det er imidlertid en større andel av bygdefolk som rapporterer at det er mye de misliker ved stedet de bor, noe som kan indikere at fellesskap og tilhørighet ofte balanseres av

lokale utfordringer (Logstein, 2017). Rapporten fremhever også at Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder frivillig arbeid, og at bygdekommuner har høyere opplevd dugnadsånd og samarbeidsevne enn bykommuner. Selv om andelen som deltar i frivillig innsats kan ha avtatt noe de siste tiårene, er det fortsatt en sterk tradisjon for dugnad og samarbeid i bygdene.

Spørreundersøkelsen jeg gjennomførte avdekket andre viktige aspekter ved bridging sosial kapital, særlig villighet til å hjelpe andre og deltakelse i frivillighet:

- **Villighet til å hjelpe andre:**

Blant alle respondentene oppgir 65,4 % at de er *svært villige* til å hjelpe andre som ikke står dem nær, og 43,2 % er *villige*. Kvinner rapporterer høyere villighet til å hjelpe sammenliknet med mennene som har svart, og geografiske forskjeller viste en høyere villighet til å hjelpe i Karlsøy (80%) enn i Bardu, (64%)

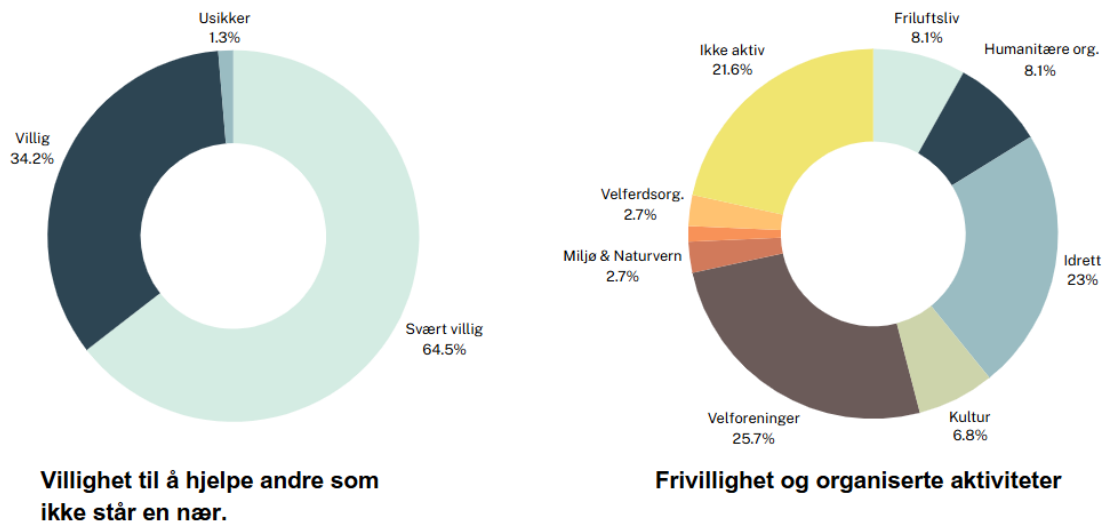
- **Stedstilknytning:** Blant de med svært sterk tilhørighet oppgir 93 % at de er svært villige til å hjelpe, mens kun 16,7 % av de med svak tilhørighet er det samme. Dette viser at sterk stedstilknytning er en viktig driver for sosial kapital.

- **Frivillighet:**

Det er høy grad av deltakelse i frivillige aktiviteter blant respondentene, noe lavere i Bardu enn i Karlsøy kommune.

Disse funnene antyder at bridging sosial kapital er knyttet til stedstilhørighet, fellesskap og frivillighet, og at mindre samfunn ofte har et sterkt fundament for gjensidig støtte og tillit, selv i møte med utfordringer.

Den høye villigheten til å hjelpe personer utenfor nære relasjoner indikerer en inkluderende kultur der solidaritet og fellesskap vektlegges. Dette kan tolkes som et tegn på at lokalsamfunnene har en god evne til å mobilisere ressurser på tvers av sosiale skillelinjer i møte med kriser. Samtidig kan det være verdifullt å undersøke om denne høye viljen til å hjelpe også gjenspeiles i faktiske handlinger under kriser, eller om den i større grad uttrykker en normativ forventning om fellesskap og solidaritet.

Figur 5-2: Diagrammene viser respondentenes svar på spørsmål om hvor villige de var til å hjelpe andre som ikke står de nær, og deres deltakelse i frivillige og organiserte aktiviteter.

Dybdeintervjuene gir en viktig kontekst til tallene fra spørreundersøkelsen og Ruralis-rapporten. De fremhever særlig hvordan frivillighet, felles møteplasser og næringsaktører spiller en avgjørende rolle i opprettholdelsen av bridging sosial kapital i lokalsamfunnene.

Frivillige organisasjoner og lag trekkes frem som en kritisk ressurs, spesielt under kriser. Som en offentlig leder bemerket: «Når vi har kriser, vet vi at vi kan stole på de frivillige organisasjonene. De kjenner lokalsamfunnet og har kompetansen til å bidra der vi trenger det mest.» I tillegg fremheves arrangementer som Villmarksmessa, Reistadløpet og Bardumartnan i Bardu kommune som sentrale arenaer for å bygge relasjoner: «Det er arrangementene som er limet i samfunnet. De skaper relasjoner på tvers av grupper, spesielt når Forsvaret også deltar.»

Næringsaktører, som Forsvaret og oppdrettsnæringen, viser seg også å være betydelige bidragsyttere. Eksempler inkluderer bistand under isolasjonsperioder forårsaket av skred: «Oppdrettsnæringa tilbød skyttel mellom sikker sone og isolert sted, og fraktet mat og medisin.» Forsvaret spiller en tilsvarende rolle, både i kriser og til daglig: «Forsvaret er alltid klare til å bidra. De har utstyr og ressurser som vi ellers ikke ville hatt tilgang til.»

Intervjuene understreker også hvordan nettverk strekker seg ut over de nære relasjonene når krisen rammer. Som en informant beskrev det: «Når det røyner på eller når noen trenger noe

hjelp, så er det bare å gå på gårdene og spørre ... Hvis det er større ting som for eksempel det raset, hvor det var to som omkom, så er hele bygda i beredskap for å hjelpe – de står sammen.»

Samtidig peker intervjuene på utfordringer knyttet til befolkningsnedgang og sentralisering, som har påvirket møteplassene i lokalsamfunnet. Tidligere samlingspunkter som bygdefester og idrettslag har blitt færre, og dugnadsånden svekkes: *«Det var flere bygdefester før, men nå er det mest russefester, som ofte er ubehagelige og preget av bråk. Det er ikke lenger de samme møteplassene som før.»* Denne utviklingen reflekteres også i idrettsaktiviteter: *«Før var det idrettslag her, fotball og ski. Aktivitetene skjer andre steder. Ungene vil være sammen med andre.»*

Et annet eksempel er hvordan gammelt møter nytt. Hansnes, kommunesenteret i Karlsøy, har en høy andel tilflyttere, blant annet fordi det økonomisk lønner seg å bo der. Mange av de nye innbyggerne er pendlere, tiltrukket av fordeler som gratis barnehage og lavere skatt. Samtidig er det nærliggende øyene Reinøya og Vannøya preget av lange slektstradisjoner. Her er det sterk lokal tilhørighet, hvor hvert veikryss, bekk og stein bærer et navn knyttet til en person eller historie, og hvor gamle hus er omgitt av fortellinger som har blitt overlevert gjennom generasjoner. Denne kontrasten mellom Hansnes' mer dynamiske og tilflytterpregete karakter og øysamfunnenes sterke tradisjoner kan bidra til både styrking og utfordringer for bridging sosial kapital. På den ene siden kan møte mellom nye og gamle perspektiver skape nye muligheter for samhandling og forståelse. På den andre siden kan utenforskap oppstå, særlig fordi tilflyttere ofte mangler den historiske konteksten som ligger i de mange lokalhistoriene og tradisjonene. Flere informanter pekte også på at noen av disse historiene kan være knyttet til smertefulle hendelser, noe som kan gjøre dem vanskelige å forstå og dele for utenforstående.

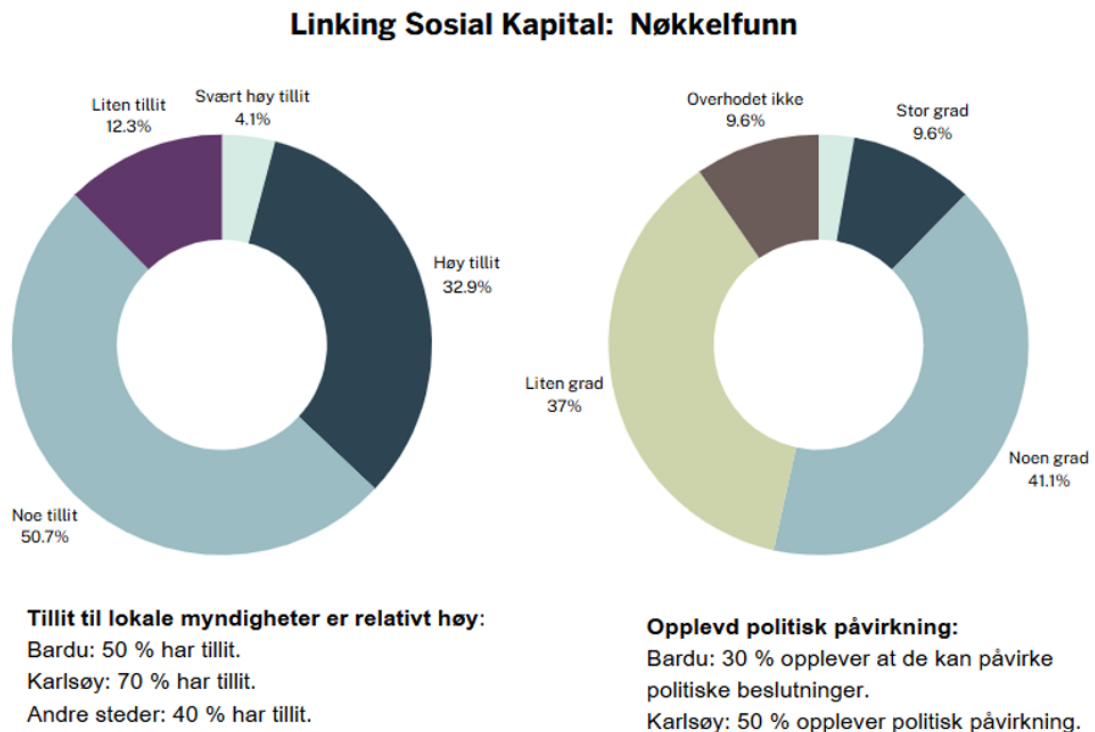
Til tross for disse utfordringene viser dybdeintervjuene at solidaritet og fellesskap fortsatt er til stede i lokalsamfunnene. De frivillige, næringslivet og enkeltpersoners villighet til å hjelpe utgjør et sterkt fundament for bridging sosial kapital, selv i møte med en endret demografi og færre møteplasser.

5.1.3 Linking sosial kapital

Linking sosial kapital handler om de vertikale relasjonene mellom lokalsamfunnet og formelle institusjoner, som myndigheter og offentlige tjenester. Dette er interessant å se i sammenheng med faktorer som gjensidig tillit og respekt i relasjonene.

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at tilliten til lokale myndigheter er relativt høy blant respondentene. Hele 88 % oppgir en viss grad av tillit, fordelt på 51 % som har «noe tillit», 33 % «høy tillit» og 4 % «svært høy tillit». Bare 12 % rapporterer «liten tillit», og ingen oppgir «null tillit». Dette peker på en gjennomgående positiv oppfatning av lokale myndigheter, selv om det finnes enkelte nyanser knyttet til avstand mellom innbyggere og beslutningstakere.

På spørsmål om opplevd innflytelse på lokale politiske beslutninger, svarte 53 % at de opplever noen grad av påvirkning. Imidlertid mener bare 12 % at de i stor eller svært stor grad har betydelig innflytelse. Dette tyder på at relasjonene mellom innbyggere og lokale beslutningstakere eksisterer, men at styrken i disse relasjonene kan variere.

Figur 5-3: Respondentene i spørreundersøkelsen uttrykker høy grad av tillit til lokale myndigheter, og relativt høy grad av oppfattet mulighet til å påvirke politiske beslutninger.

Intervjuene gir et mer nyansert bilde av linking sosial kapital i praksis. De antyder at tilliten til lokale myndigheter er sterkest blant eldre innbyggere, som ofte tar direkte kontakt med politikere. Som en informant beskrev: *«De eldre kommer ofte til kommunehuset for å snakke med politikere. Det er lav terskel for kontakt, og det er viktig for tilliten.»* Likevel ble det også nevnt at de eldste stiller større krav og forventer mer fra det offentlige, og at de basert på gamle vaner foretrekker fysisk oppmøte eller direkte telefonkontakt, noe som også kan oppleves som krevende. Tiltak er vurdert for å gi disse gruppene opplæring i å være ressurser og å klare seg i større grad uten bistand.

Samtidig ble det påpekt at kommunene ofte opplever kritikk i hverdagen, men at denne kritikken ofte forvandles til støtte i krisesituasjoner. En kommuneansatt beskrev: *«Når en krise inntreffer, uttrykker innbyggerne tilfredshet med kommunens innsats, men det handler om å ha åpenhet, transparens og god kommunikasjon for å bygge tillit.»*

Et eksempel fra ekstremværhendelsen Ylva illustrerer hvordan linking sosial kapital mobiliseres i praksis. En offentlig leder fortalte: *«En bonde trengte hjelp til sikring. Vi varslet naboer, landbruksjefen og Nortura. Traktorer og utstyr ble mobilisert raskt, og kommunen bidro med koordinering. Tilliten til hverandre og kjennskapet til ressursene var avgjørende.»*

Utfordringer i linking sosial kapital

Flere informanter peker på utfordringer knyttet til avstand mellom lokalsamfunn og sentrale myndigheter. Som en informant uttrykte det: *«Vi føler ofte at vi står alene. De store avgjørelsene tas langt unna, og vi blir sittende med konsekvensene.»*

I kystsamfunnene er relasjonen mellom myndigheter og næringsaktører preget av både samarbeid og konflikt. Skepsisen mot store aktører som vindkraft og oppdrettsnæringen er merkbar, særlig på grunn av deres påvirkning på naturen og små lokale næringer. Likevel er det en erkjennelse av at disse næringene spiller en viktig rolle for samfunnets overlevelse. Som en informant sa: *«Uten den næringen hadde det ikke vært noe grunnlag for samfunn.»*

I tillegg ble det fremhevet hvordan lokale debatter ofte preges av de mest høylytte stemmene, noe som kan føre til polarisering. En informant beskrev det slik: *«De som er uenige er de som protesterer høyest. Prater høyt og tar mye plass, men de fleste er tause og har ingen mening.»*

Samarbeid under kriser

Til tross for utfordringene viste intervjuene flere eksempler på vellykket samarbeid mellom

lokalsamfunn, næringsliv og offentlige myndigheter – også ut over kommunenes grenser. Under en dramatisk hendelse i Grøtnesdalen, der to omkom, mobiliserte oppdrettsnæringen båter, ressurser og personell for å bidra til evakuering og forsyninger. Dette eksempelet viser hvordan linking sosial kapital kan styrkes gjennom totalforsvar, der både offentlige og private aktører samarbeider for samfunnets beste.

Balansen mellom økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft

Flere informanter fremhevet behovet for en balanse mellom ulike bærekraftsdimensjoner. Som en informant reflekterte over, i sin rolle som offentlig myndighet: *«Alt vi gjør har et fotavtrykk – næring, å bo etc. Må ta hensyn til både økonomisk og sosial bærekraft – tiltrekke unge folk som vil bo og jobbe.»*

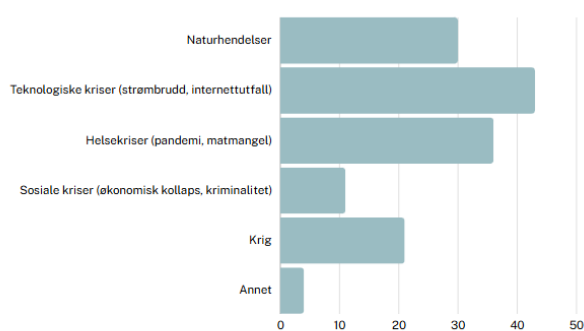
Dette understreker hvordan linking sosial kapital kan bidra til å skape bærekraftige samfunn, men også hvordan den kan svekkes hvis balansen mellom lokale og sentrale interesser ikke opprettholdes.

5.2 Forskningsspørsmål nr. to

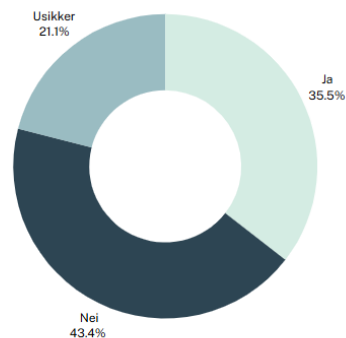
Det offentlige har begrensede ressurser og større ansvar legges på sivilsamfunnet. Hvilke perspektiver har de ulike aktørene rundt dette?

Intervjuene og spørreundersøkelsen viser at innbyggerne i stor grad forventer hjelp fra sitt nære nettverk av familie og venner under kriser. Offentlige ressurser ses ofte som sekundære, noe som reflekterer både en sterk tillit til sosiale nettverk og en viss skepsis til myndighetenes kapasitet.

Spørreundersøkelsen hadde tre spørsmål som handlet om kriseforbereidelse og kriseforståelse hos innbyggere. Disse var (1) Har du forberedt deg på kriser som kan ramme deg selv og/eller lokalsamfunnet? (2) Hvis ja, hvilke forberedelser har du gjort? Og (3) Hvilke typer kriser/risikoer er du forberedt på? (Flervalg).

Hvilke kriser er du forberedt på? (flervalg)

Har du forberedt deg på kriser som kan ramme deg selv og/eller lokalsamfunnet?

Figur 5-4: Figuren viser respondentenes forberedelse til kriser.

På spørsmålet om hvilke forberedelser som var gjort var det 25 respondenter som svarte, disse er vist i tabellen under. Tabellen er hentet fra undersøkelsen og er uredigert, slik at svarene fremkommer i respondentenes egne ord:

Tabell 2: Tabell hentet fra spørreundersøkelsen, som viser egne kriseforberedelser.

1	anonymous	Jeg har en sekk pakket med utstyr for evt evakuering
2	anonymous	Mat, vann, energi
3	anonymous	Preppa på alle vis
4	anonymous	Et lite lager av mat og diesel
5	anonymous	Nasjonal beredskaps råd
6	anonymous	Har litt ekstra matvarer i skap og fryseboks, samt en god del utstyr som vanligvis brukes til villmarksliv som kanskje kan komme til nytte ved en krisesituasjon
7	anonymous	Stort lager av mat og drikke
8	anonymous	Vann, frysetørretmat, boksmat batteri, fryst mat, primus, ved
9	anonymous	Vann å mat batterier aggregat bensin
10	anonymous	matlager, fyringsovn, ved, aggregat

11	anonymous	Har tørrvarer og kannemat liggende nokk til to uker, ved til fyring, utstyr til jakt og fiske om det skulle gå så langt.
12	anonymous	Beredskapslager. Dyrker egen mat. Jakt og fiske
13	anonymous	Nød lager med mat, medisiner og brensel
14	anonymous	Mat som kan lagres, kan være selvforsynt med fisk pga båt, egen privat drikkevannskilde, har utstyr til å tåle dårlig vær eller ingen strøm m.m
15	anonymous	Har aggregat så jeg kan klare meg ved strøbrudd, vann (på beholdere) og mat (hermetikk) nok for minst en uke. Har ekstra drivstoff stående. Har vannpumpe dersom vann kommer inn i kjeller ved flom. Har våpen og ammunisjon til jakt, og salt for å kunne konservere kjøtt uten kjøling. Har båt og fiskeutstyr. Har egen vannforsyning. Har førstehjelpsutstyr. Har noe kontanter liggende. Har ved til fyring, eier noe skog og har utstyr til å hugge ved selv.
16	anonymous	God helse, kunnskap
17	anonymous	Utstyr, mat, vann
18	anonymous	Lite. Har mat i frysa, men hvis strømmen forsvinn blir vi jo fri.
19	anonymous	Krig
20	anonymous	Kriselager vann, tørrmat mm
21	anonymous	Nyttige reserver som vann, ved, mm.
22	anonymous	Vann, mat, varme, førstehjelp, fyrstikker, lys, radio. batteri
23	anonymous	matlager, batterier, vandunker etc.
24	anonymous	Tilgang på mat. Utstyr til å overleve lenge uten tilgang på butikk.
25	anonymous	Vann og mat

En respondent sier i spørreundersøkelsen:

"I krisetid forventer jeg hjelp først og fremst fra familien min, ikke fra kommunen."

Dette støttes av funnene fra spørreundersøkelsen som viser at 78 % av respondentene rangerer nære relasjoner som sin primære kilde til støtte i kriser, mens offentlige aktører som nødetater og lokale myndigheter rangeres lavere.

Det uttrykkes en viss stolthet i at de klarer seg selv, og kan oppfattes som en selvfølgelighet – noe denne uttalelsen antyder: *De fleste klarer seg selv, klarer seg veldig lenge. Strømmen er mest kritisk – må kunne salte ting i verste fall. Har kjøpt vedovn som kan brukes i kriser. (...) vi klarer oss lenge. Vi har mye å ta av. Men er veldig glad for at vi har et stort nettverk, der er trygghet, det er mange i umiddelbar nærhet som vil meg vel.»*

Likevel viser intervjuene at det er en forventning om at myndighetene har et grunnleggende ansvar. En informant uttrykker det slik:

"Det er greit at vi må bidra selv, men kommunen har også et ansvar for å sørge for at vi er forberedt og har informasjon om hva vi skal gjøre»

Det uttrykkes også noe misnøye over fraværet av offentlig hjelp ved kriser, for eksempel sier den ene respondenten «*Må det skje ei skikkelig ulykke før de reagerer?*»

Når det gjelder grad av egen forberedelse, så svarer 43% av respondentene at de ikke er forberedt på kriser som kan ramme de selv og/eller lokalsamfunnet, mens 27% svarer at de er forberedt.

Offentlige ansatte opplever at innbyggernes forventninger til det offentlige kan være både realistiske og urimelige, avhengig av situasjonen. En leder forteller:

"Vi hadde en hendelse hvor veien var stengt på grunn av et skred, og folk klaget på at vi ikke løste situasjonen raskt nok. Jeg måtte forklare at de også har et ansvar for å være forberedt og bruke de ressursene de har tilgjengelig."

Videre styrkes dette funnet av denne uttalelsen fra et annet intervju:

«Hva forventer samfunnet at du skal løse, og engasjere deg i? Dette er på ulike nivå: Innbyggere forventer at kommunen skal løse mange problemer som ikke er kommunens

ansvar og oppgave. Er fordi at tillitsforholdet har vært høyt – man forventer at storsamfunnet skal ivareta oss – og vi skal ikke ta vare på oss selv.»

Denne dynamikken mellom selvhjelp og forventninger til offentlig støtte understrekes av flere informanter som peker på betydningen av å informere og forberede innbyggerne på kriser. En leder sier:

"Kommunikasjon er vårt viktigste verktøy. Vi må være åpne og transparente, slik at folk vet hva de kan forvente av oss, og hva de selv må ta ansvar for."

Spørreundersøkelsen kan tolkes slik at også at innbyggerne i stor grad oppfatter at ansvaret må deles. 61 % av respondentene mener at både de selv og offentlige aktører må bidra i en krisesituasjon.

Funnene peker på en balanse mellom tillit til offentlig støtte og en sterk grad av selvhjulpenhet blant innbyggerne. Dette kan være en styrke i små lokalsamfunn, men også en sårbarhet hvis forventningene til det offentlige ikke oppfylles, eller hvis innbyggerne ikke er tilstrekkelig forberedt. Offentlige ansatte anerkjenner dette, men peker også på behovet for tydelig kommunikasjon og realistiske forventninger.

5.3 Forskningsspørsmål nr. tre

Hvilke faktorer fremmer eller hemmer sosial kapital som ressurs i små lokalsamfunn??

Faktorer som fremmer sosial kapital som ressurs, viser seg først og fremst å være lokal deltakelse og tillit. Eksempler fra både intervju og spørreundersøkelse viser til en stor grad av deltakelse i organisasjoner, lag og frivillighet er viktige arena for relasjoner og nettverk. Disse skapes i dagliglivet, og aktiveres under og etter kriser i form av praktisk bistand og psykososial bistand. Dette er redegjort for under 5.1.1 med eksempler, men er relevant for dette forskningsspørsmålet.

Fra ett intervju med en offentlig ansatt poengteres det at enhver borger har plikt til å bidra i lokalsamfunnet og til å skape resiliens gjennom Totalforsvaret. Her nevnes for eksempel deltakelse i frivillighet, som kan defineres som en oppfylt plikt og ei konkret målsetting fra myndighetene.

Fra kommunene sine uttalelser i intervju er frivillige ressurser, som Røde kors Hjelpekorps, kartlagt og etablert som formelle tilknytninger i forbindelse med beredskap, i tillegg til viktige næringer som kan bidra. Uavhengig av planverk så refererer den ene informanten til dette i kontekst av sosial kapital: «..over hundre lag og foreninger i [kommunen], mange idrettslag som er gode på aktivitet – de drifter fylkesleker for alle innbyggere.»

Andre faktorer som skaper sosial kapital som påpekes gjennom intervjuene, er knyttet til bolyst. For eksempel så vises det til at mange unge enslige tilflyttere gjennom Forsvaret har elendige boforhold, der det er ei målsetting om å bosette de i samfunnet. «Alle nye leiligheter og kvarter skal bygges utenfor leira, og gjerdet er flyttet i reguleringsplanene. Forsvarsbygg kommer med en konkurranse i oktober. Bevilget 9 mrd til Setermoen leir.»

En informant reflekterte over hvordan man kan styrke resiliensen i små samfunn, med vekt på kommunikasjon og formidling. Ved å bruke et enkelt språk som folk forstår, kan komplekse temaer og konsekvenser formidles tydelig. Sosial medier ble av noen informanter fremhevet som nyttige plattformer for å nå raskt ut med informasjon, men de fungerer også som ekkokammer og som kanal for kritikk fra de mer negative grupperingene med sterke meninger. Dette ble påpekt som både problematisk og nyttig.

Det ble også fremhevet viktigheten av å gjøre folk robuste og selvhjulpne. Tiltak som å forberede innbyggerne på å klare seg selv i minst 7 dager ble beskrevet som kritiske for å skape bevissthet og frigjøre ressurser til å hjelpe de som trenger det mest under kriser. Samtidig ble det understreket at beredskapsarbeid krever utholdenhet og systematisk arbeid over tid, med et særlig fokus på å fange opp de yngre generasjoner.

Videre påpekte informanten betydningen av praktiske ferdigheter og kreative løsninger, spesielt i små samfunn. *"Vi trenger 'the doers' – de som er praktisk anlagt, har friluftserfaring og bondevett. Løsninger som å slukke branner med snøfresere ser du ikke i byene,"*.

Samarbeid mellom kommune, næringsliv og innbyggere ble også løftet frem som avgjørende, særlig i Nord-Norge, der begrensede ressurser krever at mange har flere roller. For å illustrere utfordringer knyttet til rollefordeling, sa han det slik: *«En sykepleier kan også være i Sivilforsvaret og Heimevernet. Hvem skal man ta bort i en krise?»*

Til slutt ble behovet for samarbeid på tvers av sektorer og kontinuitetsplanlegging for større kriser fremhevet som en utfordring. Informanten understreket også viktigheten av å tiltrekke seg kompetente mennesker og skape trivsel for å sikre samfunnets langsiktige robusthet.

Andre faktorer som ble fremhevet gjennom intervju som positive i den ene kommunen, var en observert økning i barnefødsler, og lav arbeidsledighet. Det ble blant annet nevnt at de hadde fått mange kompetansearbeidsplasser, og det gjøres tiltak begge steder for å skape grunnlag for å etablere seg i bygdene.

Samtidig nevnes det at ungdommen flytter ut, og at mange ikke kommer tilbake. Flere av de nye arbeidsplassene som etableres tiltrekker seg pendlere som ikke bosetter seg på lang sikt, og som bidrar til å skape skiller mellom de som har vært der over lengre tid.

Kommunikasjonsutfordringer ble nevnt i flere intervjuer, der usikkerhet rundt hvordan og hva som skal kommuniseres i krisesituasjoner kan skape friksjon. To av informantene nevner at mangel på tydelighet fra myndighetene kan føre til misforståelser og ineffektiv respons.

Sosiale konflikter og polariserte holdninger, som diskusjoner rundt vindkraft eller kystsonerplaner, fremheves i intervju som faktorer som skaper mistillit mellom ulike grupper. Dette kan tenkes å hemme effektiv mobilisering og samarbeid i krisesituasjoner, men det ble påpekt også i intervju at stridigheter og konflikter legges til side når kriser faktisk rammer.

Forventnings-gap og manglende rolleforståelse ble også påpekt som hemmende faktorer, men dette kom frem i intervju med offentlig ansatte med ansvar for beredskap og krisehåndtering. Det ble påpekt at innbyggernes forventninger til kommunens rolle i kriser ofte er urealistiske.

6 Drøfting av resultater med Teoretiske og Praktiske Implikasjoner

I dette kapittelet vil funnene bli diskutert i sammenheng med eksisterende forskning og teori, i en samtidskontekst. Diskusjonen vil belyse hvordan funnene bekrefter eller avviker fra tidligere studier om resiliens og sosial kapital. Drøftingen vil inkludere en vurdering av hva funnene betyr for den teoretiske forståelsen av resiliens i norske lokalsamfunn, spesielt i forhold til sosial kapital.

Det er bred enighet om at vi må skape resiliente lokalsamfunn i Norge, og det er enighet om at lokal og robust bosetting er viktig lengst nord i landet. Dette er strategisk viktig av flere årsaker. Fra utredningen *Nå er det alvor* levnes ingen tvil om hvor viktig tillit, samarbeid og solidaritet mellom individer, institusjoner og myndigheter er for å møte utfordringene i en usikker fremtid (NOU 2023:17, s. 27). Ei forutsetning for å skape denne resiliensen er å kartlegge og forstå alle delkomponenter som til sammen skaper resiliens, og gjennom strategisk tilnærming investere riktig basert på lokale behov. Som Norris (2007) påpeker; skal man skape kollektiv resiliens må lokalsamfunn redusere risiko, minske den ulike tilgangen på ressurser, engasjere lokalbefolkningen i avbøtende tiltak, og skape forbindelser mellom organisasjoner. Det må settes søkelys på sosiale støttesystemer og planlegging for det ukjente. Dette forutsetter fleksibilitet, og at beslutninger tas med utgangspunkt i kunnskap.

Men hva betyr dette i nordnorske lokalsamfunn? Selv om Norge generelt skårer høyt på tillitsbarometre og sosial kapital (Logstein, 2017), viser studier at det eksisterer et nord-sør-skille i resiliens (Rød, Opach, Scherzer, & Setten, 2019). Denne oppgaven tar sikte på å belyse hvordan sosial kapital, som en del av resiliens, manifesterer seg i bygdesamfunn, og hvilke styrker og svakheter som blir tydelige når krisene rammer.

Sosial kapital som bærebjelke for resiliens

Funnene fra studien bekrefter at sosial kapital er en avgjørende faktor for resiliens i nordnorske bygdesamfunn. Som Norris et al. (2007) påpeker, krever kollektiv resiliens at lokalsamfunn kan mobilisere sosiale støttesystemer og bygge broer mellom ulike aktører. Dette er særlig relevant i nord, hvor geografiske og demografiske utfordringer forsterker behovet for lokalt samhold.

Funnene viser også at sosial kapital i bygdesamfunn ikke er en statisk ressurs, men dynamisk og kontekstspesifikk. Et eksempel er hvordan innbyggernes lojalitet til eget nærmiljø og sterke tilknytning til lokalsamfunnet fungerer som både en styrke og en svakhet. På den ene siden bidrar denne lokalpatriotismen til rask mobilisering av støtte i krisesituasjoner. På den andre siden kan den også ekskludere nye aktører, som tilflyttere eller næringsaktører, og skape splittelser i samfunnet, noe som bekrefter det teoretiske utgangspunktet om at sterk sosial kapital forutsetter en balanse mellom bonding, bridging og linking kapital (Claridge, 2018) (Granovetter, 1973). Dette forutsetter igjen en balanse mellom sosial kapital som ressurs i samspill og balanse med øvrig kapital – altså kreves en helhetlig tilnærming som integrerer sosiale, tekniske, naturlige og geofysiske systemer på tvers av ulike nivåer, fra individ til samfunn (Comfort, Boin, & Demchak, 2010).

Bonding sosial kapital: Styrker og utfordringer

Bonding sosial kapital spiller en sentral rolle i bygdesamfunns evne til å håndtere kriser. Dette bekreftes av eksempler fra intervjuene, der familie og naboer umiddelbart stilte opp under strømbrudd eller evakuering. Som Aldrich (2012) påpeker, er slike relasjoner avgjørende for resiliens, da de gir en stabil plattform for lokal støtte.

Samtidig viser funnene at sterke bonding-relasjoner også kan skape ekskludering. Tilflyttere nevnte utfordringer med å få innpass i etablerte nettverk, og noen pekte på at dette svekket deres opplevelse av trygghet og tilhørighet. Dette samsvarer med Claridge (2018), som advarer mot at overdreven bonding sosial kapital kan føre til isolasjon og konflikt.

Dette fremhever betydningen av å balansere bonding-relasjoner med bridging sosial kapital, som knytter sammen ulike grupper i samfunnet. For eksempel kan økte investeringer i møteplasser og inkluderende arrangementer bidra til å bygge broer mellom grupper og redusere spenninger.

Bridging sosial kapital: Behov for samhandling

Som mine funn viser, spiller møteplasser en avgjørende rolle i å fremme bridging sosial kapital. Dette gjelder både fysiske arenaer som grendehus, bygdesentere og møtelokaler for folkemøter - og digitale kanaler for informasjon, både offentlige kanaler som nettsider, men også lokale grupper i sosiale medier som brukes i stor grad for informasjonsutveksling, på godt og vondt.

Frivilligheten er også en viktig arena for brobygging, og som også fungerer som arena for å bringe sammen tilflyttere og lokale, men samtidig påpekes det hvordan dugnadsånd og fysiske møteplasser har svekket seg over tid. Dette kan knyttes til demografisk utvikling, der de eldre generasjoner blir borte, og de yngre prioriterer fritiden sin annerledes. Arbeidsplasser er også viktige arena for bridging sosial kapital, og som en påpekte er det ofte slik at folk har på seg «to par sko» - at de både har lokal forankring, men også innlemmes i miljø gjennom næringsaktører som Forsvaret, oppdrettsnæring eller vindkraft. Dette kan bidra til å bygge relasjoner, gjensidig forståelse og på sikt skape en ny form for resiliens i lokalsamfunnet som ikke er knyttet opp mot lokale tradisjoner, identitetsfaktorer og normer som anses som iboende egenskaper.

For å styrke relasjonene mellom tilflyttere og fastboende, kreves det aktiv tilrettelegging fra både lokalsamfunnet og lokale myndigheter, slik at både tradisjonene og de nye perspektivene kan verdsettes og bidra til en felles forståelse.

Linking sosial kapital: De vertikale bærebjelkene

Linking sosial kapital, som refererer til relasjoner mellom lokalsamfunn og formelle institusjoner, ble fremhevet som avgjørende i intervjuene. Eksempler der bønder kontaktet kommunen direkte under ekstremvær viser hvordan tillit og raske beslutningsprosesser kan bidra til effektiv krisehåndtering. Interessant her er at de nære relasjonene og kjennskapen til hverandre som også kan knyttes til både bonding (nære relasjoner) og bridging (kjennskap gjennom felles arena i lokalsamfunnet) kapital ofte gir seg utslag som linking kapital, ettersom de små forholdene i slike lokalsamfunn gjør avstandene kortere og relasjonene tettere enn det man vil oppleve i byer. Dette støtter samtidig Comfort et al. (2010) sin teori om at integrering av sosiale og institusjonelle systemer er nødvendig for å skape og vedlikeholde resiliens, og ikke betraktes som en iboende egenskap som forblir upåvirket av nye tider og endringer.

Et konkret eksempel på linking sosial kapital i praksis er hvordan en av de undersøkte kommunene har jobbet med å vurdere og mobilisere lokale kapasiteter i samarbeid med næringsliv og andre aktører. Kommunen har kartlagt ressurser som kan brukes under kriser, inkludert bygninger som kan brukes til innlosjering, tilgjengelige båter fra oppdrettsnæringen, og turistnæringens kapasitet. I tillegg har de identifisert mulighetene som ligger i de små bygdenes grendehus, inkludert antall sengeplasser, toalettfasiliteter og muligheter for matservering.

Selv om dette samarbeidet ikke er formalisert gjennom skriftlige avtaler, har kommunen etablert uformelle samarbeid med oppdretts- og turistnæringen. Dette viser hvordan linking sosial kapital kan fungere i praksis gjennom relasjoner mellom lokalsamfunn og formelle institusjoner, samt hvordan ressurser kan mobiliseres effektivt under krisesituasjoner. For eksempel kan båtene fra oppdrettsnæringen brukes til transport eller evakuering, og grendehusene kan fungere som midlertidige krisesentre.

Denne typen samarbeid illustrerer hvordan vertikale relasjoner mellom kommunen og aktører i næringslivet kan bidra til å bygge resiliens. Selv uten formelle avtaler er tillit og relasjoner sentrale for å sikre tilgang til ressurser som kan aktiveres raskt i en krise. Dette bekrefter Comfort et al. (2010) sin teori om at linking sosial kapital gir tilgang til ressurser og kompetanse som ligger utenfor lokalsamfunnet selv, og hvordan integrering av lokale og eksterne aktører er avgjørende for effektiv krisehåndtering.

Samtidig viste flere informanter en opplevelse av avmakt i møte med myndigheter, og resultatene tyder på en begrenset innflytelse på politiske beslutninger på høyere nivå. Flere informanter følte at nasjonale myndigheter ikke tok nok hensyn til lokalsamfunnets behov. Dette bekrefter Szreter & Woolcock (2004) sin påstand om at linking sosial kapital må balanseres med horisontale relasjoner for å unngå maktubalanse. Dette understreker behovet for både å formalisere disse kapasitetene, men også gjennom å styrke dialogen mellom aktører for å unngå ubalanse i maktforholdene, i tråd med Szreter & Woolcock (2004). I denne oppgaven har jeg hatt størst fokus på de vertikale relasjonene mellom befolkning, næring og offentlige institusjoner som representanter for myndigheter – men det bør i større sammenheng sees ut over lokalsamfunnets geografiske grenser til hvordan bygder og kommuner samhandler på tvers, og oppover i hierarkiet til fylkesnivå og nasjonalt nivå. Dette er en avstand som ofte får oppmerksomhet, der sentralisering og avstanden fra nord til Oslo ofte påpekes som problematisk.

6.1 Resiliente, men mot hva?

Et sentralt spørsmål i arbeidet med samfunnsresiliens er hva samfunnet skal være resilient mot. De nasjonale overgripende strategiene peker på kompleksiteten i sammenfallende kriser, som inkluderer alt fra naturhendelser til digitale og sikkerhetspolitiske trusler (NOU 2023:17, 2023; Tierney, 2015; Linnenluecke, 2017). Beredskapssystemene kan ikke dimensjoneres mot alle mulige scenarioer, og derfor må befolkningen være en del av løsningen.

Funnene mine og tidligere forskning viser at de undersøkte bygdesamfunnene er godt forberedt på kjente og forventede hendelser, særlig knyttet til det å bli isolert grunnet hardt vær. Dette skyldes både historiske erfaringer og en naturlig tilpasning til å leve i områder med store avstander og begrenset infrastruktur. En informant nevnte for eksempel hvordan lokalsamfunnet raskt mobiliserte under skredet på Reinøya og delte ressurser som mat og transport. Dette illustrerer hvordan sosial kapital og tillit fungerer som et fundament for resiliens i møte med kjente kriser.

Samtidig viste funnene at disse samfunnene i mindre grad er forberedt på mer komplekse og sammensatte kriser, som digitale angrep eller sikkerhetspolitiske hendelser. Som en offentlig ansatt informant reflekterte, har kommunen lært og tilpasset seg etter store hendelser som pandemien og skredet, men denne læringen er i liten grad overført til andre typer trusler. Dette samsvarer med kritikken fra Harrison et al. (2016) og Walker (2004), som påpeker at adaptiv kapasitet er dynamisk og situasjonsbetinget, og at samfunnets robusthet varierer avhengig av ressurstilgang, sosial organisering og evnen til samarbeid.

6.2 Adaptiv kapasitet

Adaptiv kapasitet fremheves som en av de mest sentrale komponentene i samfunnsresiliens. Donoghue og Sturtevant (2007) samt Magis (2010) definerer adaptiv kapasitet som samfunnets evne til å redusere eksponering for eller minimere virkningen av forstyrrelser, samtidig som det utnytter nye muligheter. I en bygdesamfunnskontekst er dette avgjørende for å bevare livskvaliteten og opprettholde samfunnets funksjoner, til tross for kriser og endringer.

Harrison et al. (2016) deler adaptiv kapasitet inn i fire nøkkelkomponenter som gir en ramme for å forstå hvordan bygdesamfunn håndterer kriser:

1. **Læring og innovasjon:** Evnen til å lære av tidligere erfaringer og utvikle nye løsninger er essensielle. Mine funn viser at bygdesamfunnene har lært mye fra store hendelser som pandemien og skredet på Reinøya. For eksempel har lokale aktører utviklet bedre rutiner for evakuering og ressursmobilisering, og befolkningen har blitt mer lydhøre for varslinger fra myndigheter. Samtidig er læringen i liten grad formalisert eller overført til beredskap for mer sammensatte kriser, noe som begrenser samfunnets evne til å tilpasse seg ukjente utfordringer. Den relativt store andelen som besvarte undersøkelsen med at de ikke er forberedt på kriser er også et punkt som åpner for videre undersøkelser, der flere faktorer bør undersøkes for å finne årsak og virkning.
2. **Organisatorisk kapasitet:** Lokale institusjoner spiller en avgjørende rolle i koordinering og ledelse under kriser. Kommunene i denne studien har vist evne til å mobilisere ressurser og samarbeidspartnere raskt, men utfordringer som manglende systematikk og uformelle avtaler svekker deres langsiktige robusthet. Dette er spesielt problematisk i møte med kriser som krever tverrsektorielt samarbeid og mer komplekse beslutningsprosesser.
3. **Ressursmobilisering:** Evnen til å raskt mobilisere ressurser som økonomi, arbeidskraft og infrastruktur er kritisk. I bygdesamfunnene har ressursmobilisering vært særlig effektiv ved kjente kriser som ekstremvær, der sosial kapital spiller en viktig rolle. Eksempelvis ble båter fra oppdrettsnæringen brukt til evakuering under skredet på Reinøya. Likevel er det en risiko for at samfunnene blir overbelastet ved mer omfattende hendelser, som pandemier eller regionale katastrofer.
4. **Sosial kapital:** Sosial kapital muliggjør samarbeid og kollektiv handling, og er kanskje den sterkeste komponenten i de undersøkte bygdesamfunnene. Sterke bonding-relasjoner bidrar til rask mobilisering under kjente kriser, men funnene viser også at manglende bridging- og linking-relasjoner kan hindre tilgang til eksterne ressurser ved komplekse kriser.

Bygdesamfunn med begrensede ressurser kan oppnå høy adaptiv kapasitet gjennom sosial kapital, tillit og samarbeid, men dette krever et sterkt fokus på lokal organisering og relasjoner

til eksterne aktører (Walker, 2004). Funnene mine viser at kommunene har klare styrker i sin evne til å håndtere forutsigbare kriser som ekstremvær, men at de i mindre grad er forberedt på ukjente eller komplekse trusler.

6.3 Resiliens og ukjente, komplekse utfordringer

Tidligere studier om resiliens i nordnorske samfunn, slik som Hovelsrud, Karlsson og Olsen (2015) sin artikkel *"Prepared and flexible: Local adaptation strategies for avalanche risk"*, har ofte fokusert på følgene av klimatiske utfordringer. Disse studiene viser hvordan lokalsamfunn i Nord-Norge har utviklet høy adaptiv kapasitet for å håndtere kjente og regelmessige hendelser. Eksempelvis dokumenterer Hovelsrud et imponerende samspill mellom sosial kapital og tilpasningsstrategier, der lokale aktører mobiliserer nettverk, bruker stedsspesifikk kunnskap og påvirker beslutningstakere for å sikre fleksible og effektive løsninger.

Likevel fremhever hun et viktig poeng: selv samfunn med høy adaptiv kapasitet møter betydelige kostnader knyttet til tilpasning, som økonomiske tap, begrenset mobilitet og utfordringer med å opprettholde grunnleggende tjenester. Dette illustrerer hvor krevende det kan være å håndtere selv velkjente risikoer, og det reiser spørsmål om hvor godt forberedt lokalsamfunn er på ukjente, sammensatte og komplekse kriser.

Mine egne funn samsvarer med dette bildet. De undersøkte bygdesamfunnene har vist stor tilpasningsevne til forventede hendelser som ekstremvær, isolasjon og strømbrydd. Dette kan knyttes til både lokal erfaring og en kultur preget av tilpasning til krevende levekår, inkludert lange avstander og begrenset infrastruktur. For eksempel har samfunnene utviklet fleksible løsninger for å håndtere avsperrede veier og ferger, og de har lært av større hendelser som pandemien og skredet på Reinøya.

Samtidig viser mine funn at denne læringen i liten grad er blitt overført til beredskap for andre typer trusler. Digitale angrep, sikkerhetspolitiske kriser og sammensatte hendelser utfordrer både de eksisterende strukturene og samarbeidsmønstrene (2023:17, 2023). Som Hovelsrud m.fl. understreker, er lokal kontekst avgjørende for å forstå resiliens, men det er også nødvendig med en helhetlig tilnærming der erfaringene fra klimatiske utfordringer kombineres med beredskap for nye og komplekse risikoer.

Dette peker på et bredere behov for å styrke de organisatoriske strukturene, formalisere læring, og bygge bro mellom lokal kunnskap og nasjonale strategier. Slike tiltak vil ikke bare

forbedre evnen til å håndtere dagens utfordringer, men også forberede lokalsamfunnene på fremtidige og ukjente trusler.

6.4 Resiliens som prosess og egenskap

Et annet spørsmål fra tidligere forskning og teori, er hvordan resiliens skal forstås: Som en prosess eller som en egenskap? Debatten rundt definisjonen av resiliens fremhever flere uavklarte spørsmål: Skal resiliens forstås som en evne til å gjenopprette normaltilstand, eller som en kapasitet til å utvikle nye tilpasningsmåter? Bør resiliens primært vurderes i gjenopprettingsfasen, eller omfatte hele spekteret av forebygging, beskyttelse, respons og tilpasning? Ulike tilnærminger gir innsikt, men også utfordringer, særlig når det gjelder å utvikle rammeverk som både er vitenskapelig robuste og praktisk anvendelige.

Comfort et al. (2010) beskriver resiliens som både en proaktiv og reaktiv prosess som omfatter evnen til å redusere risiko, tilpasse seg og komme seg etter hendelser som ligger utenfor det normale og forventede. Dette fordrer, ifølge Comfort, en helhetlig tilnærming som integrerer sosiale, tekniske, naturlige og geofysiske systemer på tvers av nivåer, fra individ til samfunn.

I de kommunene jeg har undersøkt har det vært gjort forsøk på å kartlegge ressurser i sivilsamfunnet og næringslivet, inkludert mulige krisefasiliteter som grendehus og næringslivets båtkapasiteter og utstyr som generatorer og telt. Men dette arbeidet er preget av uformelle avtaler og manglende systematikk. Resiliensmodellen til Øien og Øren (2021) antyder at all inkludering og involvering av lokalsamfunn i dagliglivet og under normale omstendigheter kan bidra til å styrke resiliens gjennom tillit, tilhørighet, aktiv deltakelse og bevisstgjøring om kriser. Når en hendelse inntreffer, vil systemet utsettes for sjokk, noe som svekker resiliens, inkludert sosial kapital i krisefasen. Samfunn med høy grad av adaptiv kapasitet vil oppleve at resiliensnivået styrkes etter gjenoprettelsesfasen, som resultat av læring og tilpasning.

6.5 Kritikk av ansvarsoverføring til kommuner, lokalsamfunn og individer

En viktig diskusjon om samfunnsresiliens som konsept, er kritikken mot å overføre ansvar fra nasjonale myndigheter til kommuner, lokalsamfunn og innbyggere. Denne utviklingen ble

tydeliggjort allerede i Stortingsmeldingen fra 2007, som fremholdt at enhver stor hendelse vil stille berørte kommuner overfor store utfordringer (Furevik, 2017). Kommunene fikk en lovpålagt beredskapsplikt i 2010, først gjennom lov om sivilforsvaret og senere videreført i sivilbeskyttelsesloven (Justis- og beredskapsdepartementet, 2010).

Den kommunale beredskapsplikten (DSB, 2018) pålegger kommunene ansvar for å gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) og utarbeide lokale beredskapsplaner. Disse planene skal sikre at kommunene er forberedt på å håndtere ulike typer kriser og uønskede hendelser (Regjeringen, 2020). Kommunene har også ansvar for å koordinere beredskapsarbeidet med andre lokale aktører, inkludert frivillige organisasjoner og private virksomheter. Målet, ifølge veilederen fra DSB (2021), er å bygge trygge og robuste lokalsamfunn gjennom samarbeid mellom offentlige, private og frivillige samfunnsikkerhetsaktører.

Til tross for dette er det store variasjoner i kommunenes kapasitet og ressurser til å håndtere beredskapsarbeid, og undersøkelser viser at små kommuner sliter med å møte de pålagte kravene (SINTEF, 2015). Mange er dessuten avhengige av bistand fra andre aktører som frivillige, og mye av samarbeidet beror på uformelle forbindelser og personlige bekjentskaper, ifølge rapporten fra SINTEF.

Mindre kommuner står overfor betydelige utfordringer knyttet til begrenset ressurstilgang og manglende kompetanse, noe som kan svekke evnen til å opprettholde høy beredskap (NOU 2023:17, 2023). Erfaringer fra større hendelser som koronapandemien og kvikkleireskredet i Gjerdrum har vist at samarbeid mellom kommuner og deling av ressurser er avgjørende for å styrke motstandsdyktigheten på tvers av regioner (NOU 2023:17, 2023).

Dette understreker behovet for en balansert ansvarsfordeling. Tierney (2015) advarer mot at resiliensbegrepet kan brukes som en unnskyldning for å overføre ansvar for samfunnsikkerhet til lokale aktører uten tilstrekkelig støtte. Selv om lokalsamfunn har vist stor evne til å mobilisere ressurser og håndtere lokale utfordringer, viser denne studien at de ofte mangler både strukturer og kapasitet til å håndtere mer komplekse eller uforutsigbare kriser. Uformelle avtaler og manglende systematikk i beredskapsarbeidet, særlig i mindre kommuner, er en påminnelse om at nasjonale myndigheter må gi sterkere støtte gjennom ressurser, kompetanseheving og klare retningslinjer.

6.6 Resiliens i en større kontekst

Arbeidet med resiliens kan ikke begrenses til lokal innsats alene, og det kan heller ikke baseres på kun sosial kapital. Det krever en helhetlig tilnærming der både nasjonale myndigheter, regionale aktører og lokalsamfunn spiller en rolle, og spiller på samme lag. En balansert ansvarsfordeling er nødvendig for å unngå at risiko skyves nedover i systemet, og for å sikre at ressurser og kunnskap fordeles rettferdig.

For å styrke samfunnets samlede resiliens bør nasjonale strategier legge større vekt på å støtte lokalsamfunn med ressurser, klare retningslinjer og formelle samarbeid. Dette kan bidra til å bygge kapasitet som ikke bare håndterer dagens utfordringer, men også forberede samfunnene på fremtidige og ukjente trusler.

Som Dan Little så poetisk beskriver, kan systemers resiliens variere betydelig, avhengig av hvordan de er konstruert og tilpasset risiko:

Some institutional arrangements are like glass - a sharp tap and they fall into a mound of shards. Others are more like starfish - able to recover form and function following even very damaging encounters with the world (Little, 2014).

Dette sitatet setter resiliens i perspektiv og understreker behovet for å styrke lokalsamfunn og sosiale systemer, slik Tierney (2015) fremhever. I en nordnorsk kontekst innebærer dette å balansere lokal kunnskap og erfaring med strukturelle forbedringer og samarbeid på tvers av nivåer.

6.7 Metodiske og teoretiske begrensninger

Denne studien gir verdifulle innsikter i sosial kapital og dens rolle for resiliens i nordnorske bygdesamfunn, men enkelte metodiske valg og teoretiske perspektiver kunne vært justert for å belyse problemstillingen enda tydeligere.

For det første er studien geografisk avgrenset til to kommuner i Nord-Norge. Selv om dette gir en dypere forståelse av konteksten på disse stedene, kunne en utvidelse til andre deler av landsdelen avdekket variasjoner i sosial kapital og resiliens. Tidligere forskning, som Rød et al. (2019), har identifisert et nord-sør-skille i resiliens, og en sammenligning med bygdesamfunn i andre deler av landet med tilsvarende demografi og næringsvirksomhet

kunne gitt innsikt i hvordan ulike geografiske og sosiale faktorer påvirker samfunnets evne til å håndtere kriser.

Videre har studien hatt en hovedsakelig kvalitativ tilnærming som har gitt dyptgående beskrivelser, mens større bruk av kvantitative metoder kunne supplert med data om relasjonenes struktur og styrke. Dette ville vært spesielt nyttig for å forstå hvordan bonding, bridging og linking sosial kapital opererer sammen og hvilken rolle disse spiller i ulike krisescenarier. Dette noterte jeg meg også i analysen av min egen kvantitative undersøkelse, at denne med fordel kunne gått ut bredere og inneholdt flere oppfølgingsspørsmål for å fange opp årsaker og virkninger (for eksempel årsak til manglende tillit, eller manglende opplevelse av påvirkningsmulighet.) Det hadde også vært nyttig med en komparativ studie, da nyansene jeg så under analysen viste at det var tendenser til forskjeller mellom de undersøkte kommunene.

Konklusjon

I denne studien har jeg undersøkt hvordan sosial kapital i praksis påvirker resiliens og evnen til krisehåndtering i små lokalsamfunn i Nord-Norge. Analysene peker på at sosial kapital er en avgjørende, men kompleks ressurs i et resilient system. Lokal kontekst påvirker hvordan folk tilpasser seg risiko, men noen fellestrekk er tydelige: det finnes en sterk vilje og evne til å mobilisere når det gjelder. Det resultatene ikke soer noe om, er om dette gjelder uavhengig av krisens type, varighet eller omfang.

Når tradisjonelle arbeidsplasser og sterke, homogene bygdesamfunn møter endringer, utfordres lokalsamfunn av tilflyttere og nye næringer som vindkraft, fiskeoppdrett og turisme. Disse tilfører verdier, men kan også skape avstand mellom folk og mistillit til beslutningstakere. Denne ambivalensen mellom lokal identitet og evnen til å fornye og inkludere peker på behovet for balanse. Tiltak som kombinerer sterke lokale bånd med inkluderende brobygging og formelle samarbeid med eksterne aktører er avgjørende for å styrke resiliensen i små lokalsamfunn.

Ansvarsfordelingen mellom stat, kommune og sivilsamfunn er ofte ubalansert, med stadig mer ansvar som overføres til lokalsamfunnene. Mindre kommuner, som ofte mangler ressurser og kompetanse til å oppfylle kravene i sivilbeskyttelsesloven, er sårbare og avhengige av frivillighet og lokalt engasjement. Dette er en svakhet som bør adresseres på systemnivå.

For å møte fremtidens kriser, enten de er naturlige eller menneskeskapt, må norske lokalsamfunn integrere sosiale og teknologiske ressurser på en helhetlig måte. Ved å styrke lokal sosial kapital, samtidig som ansvarsfordelingen mellom nasjonalt og lokalt nivå klargjøres, kan vi skape mer robuste og fleksible samfunn som står bedre rustet til å møte morgendagens utfordringer.

7 Referanser

- 2023:17, N. (2023, 6 5). *Nå er det alvor — Rustet for en usikker fremtid*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-17/id2982767/>
- Adger, W. N., Hughes, T. P., Folke, C., Carpenter, S. R., & Rockstrom, J. (2005). Social-ecological resilience to coastal disasters . *Science*, 309 (5737), <https://doi.org/10.1126/science.1112122>, ss. 1036–1039. .
- Adler, P. S., & Kwon., S.-W. (2002). Social Capital: Prospects for a New Concept. *Academy of Management. The Academy of Management Review* 27(1), ss. 17-40.
- Aldrich, D. P. (2014). *Building Resilience - Social Capital in post-disaster*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Aldrich, D. P., & Meyer, M. A. (2015). Social Capital and Community Resilience. *American Behavioral Scientist Vol. 59(2)* , ss. 254–269.
- Amin, A. C. (2008). Collective culture and urban public space. *City - 12(1)*, <https://doi.org/10.1080/13604810801933495>, ss. 5–24.
- Bergström, J. (2018). An archaeology of societal resilience. . *Safety Science*, 110, <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2018.07.027>, ss. 31–38. .
- Bernard, H. R., & Ryan, G. W. (2010). *Analyzing qualitative data: Systematic approaches*. . SAGE Publications.
- Bonanno, G. A. (2004). Loss, trauma, and human resilience. *American Psychologist*, 59(1), , ss. 20–28.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Cambridge MA.: Harvard University Press.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. . *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>, ss. 77–101. .
- Claridge, T. (2018, Januar 20). Functions of social capital – bonding, bridging,. *Social Capital Research*.

- Coleman, J. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *The American Journal of Sociology*, Vol. 94, ss. 95-120.
- Comfort, L. K., Boin, A., & Demchak, C. C. (2010). *Designing Resilience: Preparing for Extreme Events*. . University of Pittsburgh Press.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2017). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. . Sage Publications.
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). (2018). *Veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt*. . Skien: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.
- Donoghue, E. M., & Sturtevant, V. E. (2007). Social Science Constructs in Ecosystem Assessments: Revisiting Community Capacity and Community Resiliency. *Society and Natural Resources*, 20(10), , ss. 899–912.
- DSB. (2021, September). *Veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt*. Hentet fra Veiledere, håndbøker og informasjonsmateriell:
<https://www.dsbinform.no/DSBno/2021/veiledning/veileder-til-forskrift-om-kommunal-beredskapsplikt-versjon-2-september-2021/?page=6>
- DSB. (2021, September). *Veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt - versjon 2 - september 2021*. Hentet fra <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmateriell/veileder-til-forskrift-om-kommunal-beredskapsplikt/>
- DSB. (2024, Mai 29). *Skjerper rådene om egenberedskap*. Hentet fra <https://www.dsb.no/nyhetsarkiv/2024/skjerper-radene-om-egenberedskap/>
- DSB. (u.d.). *Om DSB*. Hentet fra Ansvarsområder og roller:
<https://www.dsb.no/menyartikler/om-dsb/ansvarsomrader-og-roller/>
- Enjolras, B. (2021). Explaining the varieties of volunteering in Europe: A capability approach. . *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 32, <https://doi.org/10.1007/s11266-021-00350-0>, ss. 1187–1212. .
- Flora, J. L. (1998). Social Capital and Communities of Place. . *Rural Sociology* 63(4), ss. 481–506.

- Flyvbjerg, B. (2006, April). Five Misunderstandings About case-Study Research. *Sage Journals, Vol 12, Issue 2*.
- Fox, J. (1996). How Does Civil Society Thicken? The Political Construction of Social Capital in Rural Mexico. . *World Development, 24(6)*, , ss. 1089–1103.
- Furevik, E. (2017). *Sivilbeskyttelsesloven - en praktisk og juridisk veileder (2. utgave)* . Universitetsforlaget.
- Granovetter, M. S. (1973). The Strength of Weak Ties . *American Journal of Sociology, 78(6)* <https://doi.org/10.1086/225469>, ss. 1360–1380.
- Hansen, T. (2022, Mai 13). *SNL*. Hentet fra Sosial Kapital: https://snl.no/sosial_kapital
- Harrison, J. L., Montgomery, C. A., & Bliss, J. C. (2016, Januar 28). Beyond the monolith: The Role of Bonding, Bridging, and Linking Social Capital in the Cycle of Adaptive Capacity. *Society & Natural Resources 29.5*, ss. 525-539.
- Holling, C. (1973, November). Resilience and Stability of Ecological Systems. *Environmental Science - Volume 4*, ss. 1-23 .
- Hovelsrud, G. K., Karlsson, M., & Olsen, J. (2015). Prepared and flexible: Local adaptation strategies for avalanche risk. *Polar Geography, 38(3)*, <https://doi.org/10.1080/1088937X.2015.1050684>, ss. 214-233.
- Jacobsen, D. I. (2018). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* . Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Indroduksjon til Samfunnsvitenskapelig Metode*. Abstrakt Forlag.
- Justis- og beredskapsdepartementet . (2010). *Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)*. . Hentet fra LOV-2010-06-25-45. : <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2010-06-25-45>
- Justis- og politidepartementet. (2002). *St.meld. nr. 17 (2001–2002): Samfunnssikkerhet*. Hentet fra Det kongelige justis- og politidepartementet. : <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-17-2001-2002-/id402587/>

- Kommunal - og distriktsdepartementet. (2019, Januar). *Alt du trenger å vite om den nye Kommuneloven*. Hentet fra Kommunalrett og kommunal inndeling:
<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunalrett-og-kommunal-inndeling/kommunalrett/alt-du-trenger-a-vite-om-den-nye-kommuneloven/id2624077/>
- Kruke, B. I. (2005). *Samfunnssikkerhet: forsøk på en begrepsfesting*. Stavanger : Rogalandsforskning.
- Kunnskapsdepartementet. (2017, April 28). *Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven), LOV-2017-04-28-23*. Hentet fra Lovdata:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-04-28-23>
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *InterViews: Learning the craft of qualitative research interviewing (3. utg.)*. SAGE Publications.
- Linnenluecke, M. K. (2017). Community resilience to natural disasters: The role of disaster entrepreneurship. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*. Vol 11 <https://doi.org/10.1108/JEC-01-2015-0005>, ss. 166–185.
- Little, D. (2014, juli 11). *Kathleen Tierney on disaster and resilience*. Hentet fra Understanding Society: <https://understandingsociety.blogspot.com/2014/07/kathleen-tierney-on-disaster-and.html>
- Logstein, B. (2017). *Trivsel og tilhørighet i norske bygdesamfunn - Kvantitative funn fra Lokalsamfunnsundersøkelsen 2011, 2013 og 2016 (Notat nr. 1/19, ISSN 1503-2027)*. Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning.
- Mehl, E. E. (2024, Oktober 30). *LinkedIn*. Hentet fra Regjeringen (Norge) :
https://www.linkedin.com/posts/norwegian-ministry-of-justice-and-the-police_klarer-du-deg-sj%C3%B8lv-i-ei-veke-om-det-det-activity-7257389302651764737-4IeC/?originalSubdomain=no
- Mileti, D. S. (1999). *Disasters by Design: A Reassessment of Natural Hazards in the United States*. Joseph Henry Press.

- Miljødirektoratet. (2022, 4 4). *Ekstremvær*. Hentet fra Miljødirektoratet:
<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/fns-klimapanel-ipcc/dette-sier-fns-klimapanel/sjette-hovedrapport/ekstremvar/>
- Navarsete, L. S. (2023, 11 29). *Motstandsdyktige kommunar* . Hentet fra dsb.no:
<https://www.dsb.no/contentassets/2df26b9ce5104b7db3d34890397242f1/10.05-navarsete-21-nov.pdf>
- Norges forskningsråd . (2005). *Sosial kapital*. Oslo: Norges Forskningsråd.
- Norris, F. H., Stevens, S. P., Pfefferbaum, B., Wyche, K. F., & Pfefferbaum, R. L. (2008). Community resilience as a metaphor, theory, set of capacities, and strategy for disaster readiness. *American Journal of Community Psychology*, *41*(1-2),
<https://doi.org/10.1007/s10464-007-9156-6>, ss. 127-150.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4. utg.). SAGE Publications.
- Pelling, M. &. (2005). Understanding adaptation: What can social capital offer assessments of adaptive capacity? . *Global Environmental Change*, *15*(4)
<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2005.02.001>, ss. 308–319.
- Pfefferbaum, B. R. (2007). Building resilience to mass trauma events. I *Handbook of injury and violence prevention* (ss. 347-358). Springer U.S.
- Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nanetti, R. Y. (1994). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton University Press.
- Rød, J. K., Opach, T., Scherzer, S., & Setten, G. (2019, Desember 13). Er norske kommuner klare for en farlig fremtid? *Idunn*, ss. 6-11.
- Scherzera, S., Lujala, P., & Rød, J. K. (2019). A community resilience index for Norway: An adaptation of the Baseline. *International Journal of Disaster Risk Reduction* no 36.
- Sharifi, A. (2016). A critical review of selected tools for assessing community resilience. *Ecological Indicators*, *69*, [<https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2016.05.023>], 629–647.

- Shaw, R., & Goda, K. (2004). From disaster to sustainable community planning and development: The Kobe experience. . *Disasters*, 28(1), <https://doi.org/10.1111/j.0361-3666.2004.00242.x>, ss. 16-40.
- Shaw, R., & Goda, K. (2004, February 27). From Disaster to Sustainable Civil Society: The Kobe Experience. *Disasters: Volume 28, Issue 1*, ss. 16-40.
- SINTEF. (2015). *Kommunal beredskapsplikt - Gir nye krav en bedre beredskapsevne?* SINTEF & NTNU.
- SSB. (2024). *Statistisk sentralbyrå*. Hentet fra Kommunefakta: Karlsøy : <https://www.ssb.no/kommunefakta/karlsoy>
- SSB. (2024). *Statistisk Sentralbyrå*. Hentet fra Kommunefakta: Bardu.: <https://www.ssb.no/kommunefakta/bardu>
- Statsforvalteren. (2024, mai 29). *Totalforsvaret*. Hentet fra Statsforvalteren: <https://www.statsforvalteren.no/portal/samfunnssikkerhet-og-beredskap/totalforsvaret/>
- Stavland, B., & Andreassen Bruvoll, J. (2019). *Resiliens – hva er det og hvordan kan det og hvordan kan det integreres i risikostyring?* Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).
- Steen, m., Aasebø, A., Steinsholt, H., & Hovden, J. (2019). Resilience in Crisis Management at the Municipal Level: The Synne Storm in Norway. *Risk, Hazards & Crisis in Public Policy* .
- Szreter, S., & Woolcock, M. (2004). Health by Association? Social Capital, Social Theory, and the Political Economy of Public Health. *International Journal of Epidemiology* 33(4), ss. 650–67.
- Tierny, K. (2015). Resilience and the Neoliberal Project: Discourses, Critiques, Practices and Katarina. *Sage - American Behavioral Scientist*, ss. Vol. 59(10) 1327–1342.
- Walker, B. H. (2004). Resilience, Adaptability and Transformability in Social–Ecological Systems. *Ecology and Society*, 9(2), Art. 5. , <https://www.ecologyandsociety.org/vol9/iss2/art5/>. Hentet fra Ecology and Society, 9(2), Art. 5. : <https://www.ecologyandsociety.org/vol9/iss2/art5/>

- Wollebeck, D., Enjolras, B., Steen-Johnsen, K., & Ødegård, G. (2012). *Ett år etter 22. Juli: Har rosetoget gått?* Senter for Forskning på Sivilsamfunn og Frivillig Sektor.
- Wollebæk, D., Seggaard, S. B., & Fladmoe, A. (2022). *Sosial kapital i Norge*. Hentet fra Institutt for samfunnsforskning: <https://www.samfunnsforskning.no/sivilsamfunn/aktuelt/nyheter/sosial-kapital-i-norge.html>
- Woolcock, M. (2001). The place of social capital in understanding social and economic outcomes. *Canadian Journal of Policy Research*, 2(1), ss. 11–17.
- Wukich, C. (2013). Searching for resilience. . *Journal of Public Administration Research and Theory*, 23(4), <https://doi.org/10.1093/jopart/mut034>, ss. 1013–1019.
- Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods*. . Sage Publications.
- Øien, K., Fiskvik, J., & Øren, A. (2021). *Metode for vurdering av resiliensnivået i kritisk infrastruktur – veileder*. Trondheim: Sintef.
- Øren, A., Wasilkiewicz, K., Mohammad, A. B., Almklov, P., Albrechtsen, E., Schiefloe, P. M., & Antonsen, S. (. (2016). *Kommunal beredskapsplikt: Gir nye krav en bedre beredskapsevne? SINTEF*. Trondheim: SINTEF Teknologi og samfunn. Hentet fra KS: <https://www.ks.no/fou-sok/2016/144022/>

8 Tabell- og figurliste

Tabell 1: Hovedfunn på overordnet nivå.....	30
Tabell 2: Tabell hentet fra spørreundersøkelsen, som viser egne kriseforberedelser.	45
Figur 3-1 Adaptiv kapasitet som en syklus basert på Harrison et al (2016)	16
Figur 5-1:Nøkkelfunn fra spørreundersøkelse som relaterer til tillit og forventninger om hjelp.	36
Figur 5-2: Diagrammene viser respondentenes svar på spørsmål om hvor villige de var til å hjelpe andre som ikke står de nær, og deres deltakelse i frivillige og organiserte aktiviteter..	40

Figur 5-3: Respondentene i spørreundersøkelsen uttrykker høy grad av tillit til lokale myndigheter, og relativt høy grad av oppfattet mulighet til å påvirke politiske beslutninger.	42
Figur 5-4: Figuren viser respondentenes forberedelse til kriser.....	45

9 Vedlegg

9.1 Informasjonsbrev Utvalg A

Formålet med prosjektet

Dette er et spørsmål til deg om du vil delta i et forskningsprosjekt der formålet er å undersøke hvordan sosial kapital påvirker resiliens i utvalgte lokalsamfunn i Nord-Norge. Studien er en del av en masteroppgave i samfunnssikkerhet, og den tar sikte på å forstå hvordan sosial kapital kan styrke lokalsamfunnenes evne til å tilpasse seg og håndtere kriser og katastrofer.

For å oppnå dette forskningsformålet er det nødvendig å gjennomføre intervjuer som gir innsikt i erfaringer og perspektiver fra personer og grupper som spiller en viktig rolle i lokalsamfunnet, spesielt i krisesituasjoner. Ditt bidrag vil være verdifullt for å få en bedre forståelse av hvordan frivillige organisasjoner, lokale lag, og andre grupper bidrar til samfunnets resiliens.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får denne forespørselen fordi din rolle som medlem eller representant for en frivillig organisasjon, et lokallag, eller en annen gruppe i lokalsamfunnet er relevant for min masteroppgave. Jeg kontakter deg fordi jeg ønsker å høre dine erfaringer og synspunkter på hvordan dere bidrar til å styrke lokalsamfunnets evne til å håndtere kriser.

Deltakerne i denne studien er nøye utvalgt for å representere et bredt spekter av grupper og organisasjoner som er aktive i lokalsamfunnene. Jeg har identifisert kontaktinformasjonen din gjennom offentlige kilder, som nettsider og rapporter. Til sammen vil omtrent 10 personer eller grupper motta denne henvendelsen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

UiT Norges arktiske universitet, det naturvitenskapelige fakultet, institutt for teknologi og sikkerhet, er ansvarlig for personopplysningene som behandles i prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg eller organisasjonen din hvis du ikke ønsker å delta, eller hvis du senere velger å trekke deg.

Hva innebærer det for deg å delta?

- **Metode for datainnsamling:** Dataene vil bli samlet inn gjennom semi-strukturerte intervjuer. Dette betyr at vi vil ha en samtale der du får muligheten til å dele dine erfaringer og tanker om hvordan deres innsats har bidratt til samfunnets resiliens.
- **Omfang:** Intervjuet vil vare mellom 45 minutter og en time. Det kan gjennomføres på et tidspunkt og sted som passer best for deg, enten fysisk, via telefon, eller digitalt.
- **Personopplysninger som samles inn:** Under intervjuet vil jeg samle inn opplysninger som navn, kontaktinformasjon, og relevant bakgrunnsinformasjon, som din rolle i organisasjonen. Ingen sensitive personopplysninger vil bli samlet inn.
- **Registrering av opplysninger:** Opplysningene vil bli registrert som notater og eventuelt lydopptak (hvis du samtykker til det). Opptakene vil bli transkribert og analysert anonymisert, slik at det ikke er mulig å identifisere deg i den endelige oppgaven.

Kort om personvern

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har beskrevet i dette skrevet. Vi behandler personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Utdypende om personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

- **Tilgang til personopplysningene:** Det er kun jeg som student og min veileder ved UiT Norges arktiske universitet som vil ha tilgang til personopplysningene du gir i løpet av dette prosjektet.
- **Tiltak for å sikre dine opplysninger:** Navnet og kontaktopplysningene dine vil bli lagret separat fra det øvrige datamaterialet. Alle data vil bli lagret på en sikker server beskyttet med passord og kryptering.
- **Gjenkjennelse i publikasjoner:** Ingen deltakere vil kunne identifiseres ved navn i den endelige oppgaven. Alle personopplysninger vil bli anonymisert, og det vil ikke bli publisert informasjon som kan identifisere deg direkte.

- **Eventuell bruk av databehandler:** Hvis en ekstern tjeneste benyttes for transkripsjon av lydopptakene, vil de være underlagt en databehandleravtale som sikrer at de følger strenge krav til personvern.
- **Behandling av data utenfor EU:** All behandling av personopplysninger vil foregå innenfor EU/EØS-området.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra UiT Norges arktiske universitet har personverntjenestene ved Sikt vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Å be om innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og få utlevert en kopi av opplysningene.
- Å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende.
- Å få slettet personopplysninger om deg.
- Å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes i desember 2024. Opplysningene vil da bli anonymisert eller slettet, avhengig av prosjektets behov. Hvis det er aktuelt å lagre dataene videre for fremtidig forskning eller etterprøving, vil du bli informert og gitt muligheten til å samtykke til dette.

Spørsmål

Hvis du har spørsmål eller vil utøve dine rettigheter, kan du kontakte:

- **Anne Øien**, Student ved UiT Norges arktiske universitet
E-post: [din e-postadresse]
Telefon: [ditt telefonnummer]

- **Personvernombudet** ved UiT Norges arktiske universitet

E-post: personvernombud@uit.no

Telefon: 77 64 69 52

Mobil: 957 30030

Hvis du har spørsmål knyttet til Sikts vurdering av prosjektet, kan du kontakte:

E-post: personverntjenester@sikt.no

Telefon: 73 98 40 40

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet **Resiliente Lokalsamfunn i Troms; Betydningen av Sosial Kapital**, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- Å delta i intervjuet som en del av dette prosjektet.
- At mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

9.2 Informasjonsbrev Utvalg B

Formålet med prosjektet

Dette er et spørsmål til deg om du vil delta i et forskningsprosjekt der formålet er å undersøke hvordan sosial kapital påvirker resiliens i utvalgte lokalsamfunn i Nord-Norge. Studien er en del av en masteroppgave i samfunnssikkerhet, og den tar sikte på å forstå hvordan sosial kapital kan styrke lokalsamfunnenes evne til å tilpasse seg og håndtere kriser og katastrofer.

For å oppnå dette forskningsformålet er det nødvendig å gjennomføre intervjuer som gir innsikt i erfaringer og perspektiver fra personer og grupper som spiller en viktig rolle i lokalsamfunnet, spesielt i krisesituasjoner. Ditt bidrag vil være verdifullt for å få en bedre

forståelse av hvordan frivillige organisasjoner, lokale lag, og andre grupper bidrar til samfunnets resiliens.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får denne forespørselen fordi din rolle som medlem eller representant for en frivillig organisasjon, et lokallag, eller en annen gruppe i lokalsamfunnet er relevant for min masteroppgave. Jeg kontakter deg fordi jeg ønsker å høre dine erfaringer og synspunkter på hvordan dere bidrar til å styrke lokalsamfunnets evne til å håndtere kriser.

Deltakerne i denne studien er nøye utvalgt for å representere et bredt spekter av grupper og organisasjoner som er aktive i lokalsamfunnene. Jeg har identifisert kontaktinformasjonen din gjennom offentlige kilder, som nettsider og rapporter. Til sammen vil omtrent 10 personer eller grupper motta denne henvendelsen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

UiT Norges arktiske universitet, det naturvitenskapelige fakultet, institutt for teknologi og sikkerhet, er ansvarlig for personopplysningene som behandles i prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg eller organisasjonen din hvis du ikke ønsker å delta, eller hvis du senere velger å trekke deg.

Hva innebærer det for deg å delta?

- **Metode for datainnsamling:** Dataene vil bli samlet inn gjennom semi-strukturerte intervjuer. Dette betyr at vi vil ha en samtale der du får muligheten til å dele dine erfaringer og tanker om hvordan deres innsats har bidratt til samfunnets resiliens.
- **Omfang:** Intervjuet vil vare mellom 45 minutter og en time. Det kan gjennomføres på et tidspunkt og sted som passer best for deg, enten fysisk, via telefon, eller digitalt.
- **Personopplysninger som samles inn:** Under intervjuet vil jeg samle inn opplysninger som navn, kontaktinformasjon, og relevant bakgrunnsinformasjon, som din rolle i organisasjonen. Ingen sensitive personopplysninger vil bli samlet inn.

- **Registrering av opplysninger:** Opplysningene vil bli registrert som notater og eventuelt lydopptak (hvis du samtykker til det). Opptakene vil bli transkribert og analysert anonymisert, slik at det ikke er mulig å identifisere deg i den endelige oppgaven.

Kort om personvern

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har beskrevet i dette skrivet. Vi behandler personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Utdypende om personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

- **Tilgang til personopplysningene:** Det er kun jeg som student og min veileder ved UiT Norges arktiske universitet som vil ha tilgang til personopplysningene du gir i løpet av dette prosjektet.
- **Tiltak for å sikre dine opplysninger:** Navnet og kontaktopplysningene dine vil bli lagret separat fra det øvrige datamaterialet. Alle data vil bli lagret på en sikker server beskyttet med passord og kryptering.
- **Gjenkjennelse i publikasjoner:** Ingen deltakere vil kunne identifiseres ved navn i den endelige oppgaven. Alle personopplysninger vil bli anonymisert, og det vil ikke bli publisert informasjon som kan identifisere deg direkte.
- **Eventuell bruk av databehandler:** Hvis en ekstern tjeneste benyttes for transkripsjon av lydopptakene, vil de være underlagt en databehandleravtale som sikrer at de følger strenge krav til personvern.
- **Behandling av data utenfor EU:** All behandling av personopplysninger vil foregå innenfor EU/EØS-området.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra UiT Norges arktiske universitet har personverntjenestene ved Sikt vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Å be om innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og få utlevert en kopi av opplysningene.
- Å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende.
- Å få slettet personopplysninger om deg.
- Å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes i desember 2024. Opplysningene vil da bli anonymisert eller slettet, avhengig av prosjektets behov. Hvis det er aktuelt å lagre dataene videre for fremtidig forskning eller etterprøving, vil du bli informert og gitt muligheten til å samtykke til dette.

Spørsmål

Hvis du har spørsmål eller vil utøve dine rettigheter, kan du kontakte:

- **Anne Øien**, Student ved UiT Norges arktiske universitet
E-post: [din e-postadresse]
Telefon: [ditt telefonnummer]
- **Personvernombudet** ved UiT Norges arktiske universitet
E-post: personvernombud@uit.no
Telefon: 77 64 69 52
Mobil: 957 30030

Hvis du har spørsmål knyttet til Sikts vurdering av prosjektet, kan du kontakte:

E-post: personverntjenester@sikt.no
Telefon: 73 98 40 40

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet **Resiliente Lokalsamfunn i Troms; Betydningen av Sosial Kapital**, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- Å delta i intervjuet som en del av dette prosjektet.
- At mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

9.3 Intervjuguide Offentlig Ansatte

Innledende Forklaring

Kontekst:

Noen katastrofer er så omfattende at det profesjonelle apparatet ikke kan takle dem alene. Dugnadsinnsats fra frivillige, som den vi erfarte 22. juli, vil derfor være en helt nødvendig ressurs i senere krisesituasjoner. Denne ressursen må det profesjonelle apparatet vite om, verdsette og bruke på beste måte (22. juli-kommisjonen, 2012).

Definisjon av resiliens:

Resiliens refererer til samfunnets evne til å forberede seg på, reagere på, og komme seg igjen etter kriser. Det handler om hvor godt et samfunn kan tilpasse seg endringer og gjenopprette sine funksjoner etter at noe uventet skjer.

Definisjon av sosial kapital:

Sosial kapital er de sosiale båndene og relasjonene mellom mennesker i et samfunn. Det inkluderer tillit, samarbeid, og nettverk som gjør det mulig for folk å jobbe sammen, hjelpe hverandre, og løse felles problemer. Sosial kapital kan deles inn i tre typer:

- **Bonding:** Sterke bånd mellom folk som er like, for eksempel familier, venner, og naboer.
- **Bridging:** Bånd mellom forskjellige grupper i samfunnet, for eksempel mellom ulike nabolag eller aldersgrupper.
- **Linking:** Bånd mellom lokalsamfunnet og formelle institusjoner, som kommunale myndigheter og nødetater.

Introduksjon

1. Bakgrunnsinformasjon:

- "Kan du kort fortelle om din stilling og dine arbeidsoppgaver, og hvilken erfaring du har med beredskap og krisehåndtering?"

Krisehåndtering og Beredskap

1. Forståelse av resiliens:

- "Hvordan forstår dere begrepet 'resiliens' i kommunen eller lokalsamfunnet ditt? Ser dere på resiliens som noe man måler, som infrastruktur og beredskap, eller som en del av de sosiale prosessene i samfunnet, som samarbeid og fellesskap?"

2. Måling av resiliens:

- "Kan du gi noen eksempler på hvordan dere måler resiliens i kommunen? Fokuserer dere mest på konkrete målinger, eller ser dere også på hvordan folk i samfunnet jobber sammen og støtter hverandre?"

Balanse mellom Offentlig og Innbyggeransvar

1. Balanse mellom offentlig ansvar og innbyggeransvar:

- "I 22. juli-kommisjonen ble det påpekt at katastrofer kan være så omfattende at det offentlige ikke kan håndtere dem alene, og at frivillige er en viktig ressurs. Hvordan ser du på balansen mellom det offentlige ansvaret og innbyggernes rolle i krisehåndtering her i kommunen?"

2. Involvering av frivillige:

- "Hvordan jobber dere med å inkludere og mobilisere frivillige og innbyggere i krisesituasjoner? Kan du gi eksempler på hvordan dette har fungert i praksis?"

3. Sosial kapital i krisehåndtering:

- "Hvor viktig synes du at sosiale bånd, som familie, naboer, og lokale nettverk, er i krisehåndtering? Hvordan ser du at sosial kapital kan bidra til å styrke beredskapen i kommunen?"

4. utfordringer med ansvar og samarbeid:

- "Hvilke utfordringer opplever du med å balansere ansvaret mellom kommunen og innbyggerne når det gjelder krisehåndtering og gjenopprettelse? Hva kan eventuelt gjøres for å forbedre dette samarbeidet?"

Resiliensstrategier og Sosial Kapital

1. Resiliensstrategier:

- "Har kommunen spesifikke strategier for å styrke resiliensen i lokalsamfunnet? Hvordan inkluderes sosial kapital i disse strategiene?"

2. Eksempler på suksessfulle tiltak:

- "Kan du gi eksempler på tiltak eller initiativer som har styrket sosial kapital og bidratt til bedre krisehåndtering i lokalsamfunnet?"

3. Læring fra tidligere hendelser:

- "Hva har dere lært fra tidligere kriser som har endret måten dere samarbeider med innbyggere på? Hvordan har dette påvirket deres tilnærming til resiliens og sosial kapital?"

Fremtidige Forbedringer

1. Forbedring av samarbeid:

- "Hvordan tror du samarbeidet mellom kommunen og innbyggerne kan forbedres i fremtidige krisesituasjoner? Hva slags rolle tror du sosial kapital vil spille i dette?"

2. Prioriteringer fremover:

- "Hva mener du bør være hovedprioriteringene for å styrke lokalsamfunnets evne til å håndtere fremtidige kriser? Hvordan kan vi bygge opp sosial kapital som en del av disse prioriteringene?"

Sosial Kapital: Bonding, Bridging, og Linking

Bonding Social Capital (Nære relasjoner innen en gruppe)

1. Interne bånd i lokalsamfunnet:

- "Hvordan vil du beskrive forholdene mellom innbyggerne i ditt lokalsamfunn? Er det sterke bånd og et høyt nivå av tillit blant naboer, venner og familie?"
- "Kan du gi eksempler på situasjoner hvor sterke bånd mellom lokale innbyggere har hjulpet lokalsamfunnet å håndtere en krise, både under og etter krisen?"

2. Støtte og samarbeid:

- "Hvordan ser du at lokale grupper støtter hverandre i tider med kriser? Hvilke nettverk eller grupper er mest aktive?"
- "Opplever du at det er en sterk dugnadsånd eller vilje til å hjelpe hverandre i lokalsamfunnet? Kan du gi eksempler?"

Bridging Social Capital (Relasjoner mellom forskjellige grupper)

1. Interaksjoner mellom ulike samfunnsgrupper:

- "Hvordan er samarbeidet mellom ulike grupper i lokalsamfunnet, som for eksempel mellom forskjellige nabolag, etniske grupper, eller generasjoner?"
- "Kan du gi eksempler på situasjoner hvor samarbeid mellom ulike grupper har vært avgjørende for å håndtere en krise?"
- "Hvordan opplever du at tillit og samarbeid mellom forskjellige grupper i samfunnet påvirker evnen til å takle utfordringer sammen?"

2. Brobygging og inkludering:

- "Hvordan jobber kommunen med å bygge broer mellom forskjellige samfunnsgrupper for å styrke samlet motstandskraft?"
- "Har det vært initiativer som har bidratt til å inkludere marginaliserte eller mindre representerte grupper i kriseberedskap og samfunnsbygging?"

Linking Social Capital (Relasjoner til formelle institusjoner)

1. Samarbeid med myndigheter og institusjoner:

- "Hvordan opplever du forholdet mellom lokalsamfunnet og offentlige myndigheter, som kommunen eller nødetater, når det kommer til krisehåndtering?"
- "Kan du gi eksempler på hvordan lokal kunnskap og ressurser har blitt brukt i samarbeid med myndighetene i krisesituasjoner?"
- "Hvordan har tillit til offentlige institusjoner påvirket lokalsamfunnets respons på kriser?"

2. Innflytelse og samarbeid:

- "Opplever du at lokalsamfunnet har innflytelse på beslutninger som tas på kommunalt eller regionalt nivå i forbindelse med beredskap?"
- "På hvilken måte har formelle samarbeidsstrukturer, som beredskapsplaner eller ROS-analyser, inkludert innspill fra lokalsamfunnet?"

Interaksjon mellom Bonding, Bridging, og Linking Social Capital

1. Samspill mellom de tre formene for sosial kapital:

- "Kan du gi eksempler på situasjoner hvor alle tre dimensjonene av sosial kapital – nære bånd, samarbeid mellom grupper, og forbindelser til myndigheter – har spilt sammen for å styrke samfunnets evne til å håndtere kriser?"
- "Hvordan tror du mangelen på én av disse formene for sosial kapital kan påvirke lokalsamfunnets evne til å tilpasse seg og overleve kriser?"

Avslutning

1. Refleksjoner og forbedringer:

- "Basert på dine erfaringer, hvordan kan sosial kapital styrkes for å bedre kommunens evne til å håndtere fremtidige kriser?"
- "Er det noe annet du vil legge til som vi ikke har dekket?"
- "Har du noen forslag til andre personer jeg burde snakke med for å få et bredere perspektiv på disse spørsmålene?"

9.4 Intervjuguide Frivillige, Lokallag, Næringsliv, Befolkningsrepresentanter m.m

Innledende Forklaring

Kontekst:

Noen katastrofer er så omfattende at det profesjonelle apparatet ikke kan takle dem alene. Dugnadsinnsats fra frivillige, som den vi erfarte 22. juli, vil derfor være en helt nødvendig ressurs i senere krisesituasjoner. Denne ressursen må det profesjonelle apparatet vite om, verdsette og bruke på beste måte (22. juli-kommisjonen, 2012).

Definisjon av resiliens:

Resiliens refererer til samfunnets evne til å forberede seg på, reagere på, og komme seg igjen etter kriser. Det handler om hvor godt et samfunn kan tilpasse seg endringer og gjenopprette sine funksjoner etter at noe uventet skjer.

Definisjon av sosial kapital:

Sosial kapital er de sosiale båndene og relasjonene mellom mennesker i et samfunn. Det inkluderer tillit, samarbeid, og nettverk som gjør det mulig for folk å jobbe sammen, hjelpe hverandre, og løse felles problemer. Sosial kapital kan deles inn i tre typer:

- **Bonding:** Sterke bånd mellom folk som er like, for eksempel familier, venner, og naboer.
- **Bridging:** Bånd mellom forskjellige grupper i samfunnet, for eksempel mellom ulike nabolag eller aldersgrupper.
- **Linking:** Bånd mellom lokalsamfunnet og formelle institusjoner, som kommunale myndigheter og nødetater.

Introduksjon

1. Bakgrunnsinformasjon:

- "Kan du kort fortelle om din rolle i organisasjonen/gruppen, og hvilken erfaring dere har med å bidra i krisesituasjoner i lokalsamfunnet?"

Rolle og Bidrag i Krisehåndtering

1. Rolle i krisehåndtering:

- "Hvordan ser du på rollen til frivillige organisasjoner og lokale grupper som din egen i krisesituasjoner? Hvilken rolle har dere spilt i tidligere kriser?"

2. Samarbeid med andre aktører:

- "Hvordan samarbeider dere med det offentlige, som kommunen og nødetater, når det gjelder krisehåndtering? Har dere opplevd noen utfordringer eller suksesser i dette samarbeidet?"

3. Involvering av frivillige:

- "Hvordan mobiliserer dere frivillige i krisesituasjoner? Kan du gi eksempler på hvordan dette har fungert i praksis?"

4. Viktigheten av sosial kapital:

- "Hvordan opplever du at sosiale bånd, som relasjoner mellom medlemmer av gruppen eller organisasjonen, har bidratt til effektiv krisehåndtering? Har dere sett eksempler på at disse båndene har styrket innsatsen under kriser?"

Sosial Kapital og Samfunnsresiliens

1. Bidrag til resiliens:

- "Hvordan tror du organisasjonen eller gruppen din bidrar til å styrke resiliensen i lokalsamfunnet? Hvordan kan deres innsats gjøre samfunnet bedre rustet til å håndtere fremtidige kriser?"

2. Støtte til lokalsamfunnet:

- "Hvordan ser dere på forholdet mellom deres frivillige innsats og innbyggernes evne til å støtte hverandre under kriser? Kan dere gi eksempler på når deres arbeid har bidratt til å forsterke lokalsamfunnets samlede innsats?"

3. Brobygging og inkludering:

- "Hvordan jobber dere med å bygge broer mellom forskjellige grupper i samfunnet, spesielt i krisesituasjoner? Har dere initiativer som bidrar til å inkludere grupper som kanskje ikke har like sterk tilgang til ressurser?"

Utfordringer og Fremtidige Forbedringer

1. Utfordringer i krisehåndtering:

- "Hva ser dere som de største utfordringene når det gjelder å mobilisere frivillige og sikre effektiv krisehåndtering? Hvordan har dere håndtert disse utfordringene?"

2. Forbedring av samarbeid:

- "Hvordan tror du samarbeidet mellom frivillige organisasjoner, lokale grupper, og det offentlige kan forbedres i fremtidige krisesituasjoner? Hva slags rolle tror du sosial kapital vil spille i dette?"

3. Prioriteringer fremover:

- "Hva mener du bør være hovedprioriteringene for å styrke lokalsamfunnets evne til å håndtere fremtidige kriser? Hvordan kan deres gruppe eller organisasjon bidra til dette?"

Interaksjon mellom Bonding, Bridging, og Linking Social Capital

1. Samspill mellom de tre formene for sosial kapital:

- "Kan du gi eksempler på situasjoner hvor nære bånd (bonding), samarbeid mellom grupper (bridging), og samarbeid med myndigheter (linking) har fungert godt sammen i en krisesituasjon?"
- "Hvordan tror du mangelen på én av disse formene for sosial kapital kan påvirke lokalsamfunnets evne til å tilpasse seg og overleve kriser?"

Avslutning

1. Refleksjoner og forbedringer:

- "Basert på dine erfaringer, hvordan kan deres organisasjon eller gruppe styrke sin rolle i krisehåndtering og bidra til bedre samarbeid med andre aktører?"

- "Er det noe annet du vil legge til som vi ikke har dekket?"
- "Har du noen forslag til andre frivillige grupper eller ressurser jeg burde snakke med for å få et bredere perspektiv på disse spørsmålene?"

9.5 Intervju analyseskjema – eksempel

Intervju offentlig leder				
Fase	Sosial kapital type	Kode/eksempel	Styrker	Svakheter
Før krise	Bonding	Innbyggere hjelper hverandre praktisk, for eksempel ved å tilby skyss over sundet når fergeforbindelsen er nede.	Sterke bånd og vilje til å støtte hverandre, noe som bidrar til trygghet og stabilitet i hverdagen og bygger robusthet før kriser oppstår.	
	Bridging	Frivillige initiativer som TV-aksjonen og kaféer skaper møteplasser, noe som fremmer samarbeid mellom ulike grupper.	Frivillige arrangementer bidrar til fellesskap og styrker relasjonene mellom grupper på tvers av øyene, noe som kan aktivere støtte i krisesituasjoner.	Begrenset representasjon av yngre generasjoner på sosiale møteplasser kan redusere kontinuitet og engasjement på tvers av aldersgrupper.
	Linking	Tillit til at kommunen støtter ved store kriser, men lav forventning om hjelp i mindre situasjoner.	Tillit til at kommunen vil trå til i større kriser mobiliserer innbyggerne og styrker samholdet når en alvorlig hendelse inntreffer.	Misforståelser om kommunens ansvarsområder kan skape unødvendige forespørsler, som kan svekke forholdet mellom innbyggere og kommune.
Under krise	Bonding	Innbyggere organiserer praktisk hjelp som skyss og ressursdeling når en krise rammer,	Rask mobilisering og samhold gjør at innbyggere effektivt kan støtte hverandre i krisesituasjoner, og det	Kan være avhengig av eksisterende nære relasjoner, noe som kan begrense støtte til

		uavhengig av personlige konflikter.	styrker fellesskapsfølelsen.	personer med færre sosiale bånd.
	Bridging	Ulike grupper i lokalsamfunnet, som bønder med utstyr, trår til under kriser for å gi støtte der det trengs.	Bidrar til koordinering og tilgjengelighet av nødvendige ressurser, noe som kan forbedre effektiviteten i krisehåndtering og gjenoppretting.	Avhengig av spontan hjelp kan føre til manglende koordinering, noe som kan begrense responstiden og ressurstilgangen i en akutt krise.
	Linking	Innbyggerne har forventninger om at kommunen bidrar under kriser, men opplever tidvis utilstrekkelig respons.	Kommunens deltakelse i kriser viser lokalsamfunnet betydningen av egenberedskap og synliggjør myndighetenes ressurser og begrensninger.	Manglende tydelige kommunikasjonskampanjer om egenberedskap skaper avhengighet og kan bidra til misforståelser om ansvarsfordeling i kriser.
Etter krise	Bonding <i>Sosial støtte og tilbakemelding</i>	Familiene til kriserammede gir kommunen tilbakemelding, noe som forbedrer kommunens kommunikasjon og støtte i fremtiden.	Konstruktive tilbakemeldinger fra familier etter en krise bidrar til at kommunen kan forbedre krisehåndtering og kommunikasjonsstrategier fremover.	Innbyggere er ofte tilbakeholdne med å ta direkte kontakt i sensitive situasjoner etter kriser, noe som kan hindre viktig støtte og oppfølging.
	Bridging <i>Felles innsats og gjenoppbygging</i>	Sosiale strukturer som lokale dugnadsgrupper organiserer støtte og ressursdeling i gjenoppretingsarbeid.	Gjenoppbyggingsarbeid gjennom organiserte grupper bidrar til å forsterke fellesskapsfølelsen og videreføre sosiale bånd etter kriser.	Sosiale skillelinjer kan hindre ressurstilgang og samarbeid, spesielt hvis konflikter oppstår over prioriteringer i gjenoppbyggingsarbeidet.
	Linking	Kommunen forsøker å tilpasse ansvaret til innbyggernes forventninger, særlig i	Åpen dialog mellom kommunen og innbyggerne muliggjør realistiske forventninger,	Lang saksbehandling og byråkratiske hindringer kan svekke tilliten til kommunen og gjøre det vanskelig å sikre

	<i>Politisk samarbeid og ansvarlighet</i>	ressursfordeling etter kriser.	noe som styrker lokalsamfunnets kapasitet til å håndtere kriser i fremtiden.	nødvendig støtte i gjenopprettingsarbeidet.
--	---	--------------------------------	--	---

9.6 Spørreundersøkelse – SPSS output deskriptiv statistikk

Kjønn

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1,3	1,3	1,3
Kvinne	50	65,8	65,8	67,1
Mann	25	32,9	32,9	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Hva er din aldersgruppe?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1,3	1,3	1,3
< 18	1	1,3	1,3	2,6
> 55	28	36,8	36,8	39,5
18 - 25	6	7,9	7,9	47,4
26 - 35	11	14,5	14,5	61,8
36 - 45	11	14,5	14,5	76,3
46 - 55	18	23,7	23,7	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Hva er ditt utdanningsnivå?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	7	9,2	9,2	9,2
Bachelorgrad	20	26,3	26,3	35,5
Fagskole	1	1,3	1,3	36,8
Lærling	1	1,3	1,3	38,2
Mastergrad	13	17,1	17,1	55,3
Profesjon	1	1,3	1,3	56,6
Ungdomsskole	8	10,5	10,5	67,1
Videregående skole	25	32,9	32,9	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Hva er din sivilstatus

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1,3	1,3	1,3
Enke/enkemann	7	9,2	9,2	10,5
Gift/samboende	52	68,4	68,4	78,9
Singel	16	21,1	21,1	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Hva er din sivilstatus

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1,3	1,3	1,3
Enke/enkemann	7	9,2	9,2	10,5
Gift/samboende	52	68,4	68,4	78,9
Singel	16	21,1	21,1	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Hvor bor du?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	2,6	2,6	2,6
Annet sted	14	18,4	18,4	21,1
Bardu kommune	26	34,2	34,2	55,3
Karlsøy kommune	34	44,7	44,7	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Dersom du bor et annet sted, hvor bor du?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	62	81,6	81,6	81,6
Balsfjord Kommune	1	1,3	1,3	82,9
Eidsvoll	1	1,3	1,3	84,2
Harstad	1	1,3	1,3	85,5
Kvaløyvågen	1	1,3	1,3	86,8
Narvik	2	2,6	2,6	89,5
Oslo, men folkeregistrert i Karlsøy Kommune	1	1,3	1,3	90,8
Senja	1	1,3	1,3	92,1
Tromsø	3	3,9	3,9	96,1
Tromsø, ofte ute i karlsøy kommune	1	1,3	1,3	97,4
Trondheim	1	1,3	1,3	98,7
Vesterålen	1	1,3	1,3	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Hva er ditt yrke?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	2,6	2,6	2,6
Arbeidsledig	1	1,3	1,3	3,9
Bygg og anlegg	1	1,3	1,3	5,3
Forsvar og militær	1	1,3	1,3	6,6
Handel og service	4	5,3	5,3	11,8
Helse- og omsorgsarbeid	21	27,6	27,6	39,5
Industri og produksjon	2	2,6	2,6	42,1
IT og teknologi	1	1,3	1,3	43,4
Kreative yrker og media	1	1,3	1,3	44,7
Kulturbransjen	1	1,3	1,3	46,1
Landbruk og fiske	6	7,9	7,9	53,9
Ledelse og administrasjon	5	6,6	6,6	60,5
Offentlig sektor og forvaltning	6	7,9	7,9	68,4
Pensjonist	10	13,2	13,2	81,6
Renhold	1	1,3	1,3	82,9
Transport og logistikk	2	2,6	2,6	85,5
Ufør	1	1,3	1,3	86,8
Ufør billedkunstner	1	1,3	1,3	88,2
Utdanning og forskning	9	11,8	11,8	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Hvor sterkt føler du en tilhørighet til lokalsamfunnet ditt?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1,3	1,3	1,3
Ingen tilhørighet	1	1,3	1,3	2,6
Moderat	19	25,0	25,0	27,6
Sterk	34	44,7	44,7	72,4
Svak	6	7,9	7,9	80,3
Svært sterk	15	19,7	19,7	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Hva beskriver best din tilknytning til lokalsamfunnet du bor i?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1,3	1,3	1,3
Jeg er født og oppvokst her.	32	42,1	42,1	43,4
Jeg har bodd her tidligere, flyttet bort, og flyttet tilbake igjen.	12	15,8	15,8	59,2
Jeg har flyttet hit og har bodd her i mer enn 5 år.	21	27,6	27,6	86,8
Jeg har flyttet hit og har bodd her i mindre enn 5 år.	7	9,2	9,2	96,1
Jeg pendler og bor her deler av året.	3	3,9	3,9	100,0
Total	76	100,0	100,0	

Hvilke av følgende frivillige eller organiserte aktiviteter deltar du i? (flere valg mulig)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	2,6	2,6	2,6
Friluftsliv og naturorganisasjoner (f.eks. jeger- og fiskerforening, friluftsforening);	5	6,6	6,6	9,2
Friluftsliv og naturorganisasjoner (f.eks. jeger- og fiskerforening, friluftsforening);Nødetater og beredskapsorganisasjoner (f.eks. Sivilforsvaret, brannvern, redningskorps);	1	1,3	1,3	10,5
Humanitære organisasjoner (f.eks. Røde Kors, Kirkens Bymisjon, Leger Uten Grenser);	2	2,6	2,6	13,2
Humanitære organisasjoner (f.eks. Røde Kors, Kirkens Bymisjon, Leger Uten Grenser);Friluftsliv og naturorganisasjoner (f.eks. jeger- og fiskerforening, friluftsforening);Lokale velforeninger og grendehus (f.eks. velforening, bygdelag, nabolagsgrupper);	1	1,3	1,3	14,5

Humanitære organisasjoner (f.eks. Røde Kors, Kirkens Bymisjon, Leger Uten Grenser); Kultur- og fritidsorganisasjoner (f.eks. korps, kor, teatergruppe); Lokale velforeninger og grendehus (f.eks. velforening, bygdelag, nabolagsgrupper);	1	1,3	1,3	15,8
Humanitære organisasjoner (f.eks. Røde Kors, Kirkens Bymisjon, Leger Uten Grenser); Kultur- og fritidsorganisasjoner (f.eks. korps, kor, teatergruppe); Lokale velforeninger og grendehus (f.eks. velforening, bygdelag, nabolagsgrupper); Friluftsliv og naturorganisasjoner (f. eks. jeger- og fiskerforening, friluftforening); Nødetater og beredskapsorganisasjoner (f.eks. Sivilforsvaret, brannvern, redningskorps);	1	1,3	1,3	17,1
Humanitære organisasjoner (f.eks. Røde Kors, Kirkens Bymisjon, Leger Uten Grenser); Lokale velforeninger og grendehus (f.eks. velforening, bygdelag, nabolagsgrupper);	1	1,3	1,3	18,4
Idrettslag og sportsklubber (f.eks. fotballklubb, skiklubb, idrettsforening);	10	13,2	13,2	31,6

Idrettslag og sportsklubber (f.eks. fotballklubb, skiklubb, idrettsforening); Kultur- og fritidsorganisasjoner (f.eks. korps, kor, teatergruppe); Friluftsliv og naturorganisasjoner (f.eks. jeger- og fiskerforening, friluftsforening);	1	1,3	1,3	36,8
Idrettslag og sportsklubber (f.eks. fotballklubb, skiklubb, idrettsforening); Kultur- og fritidsorganisasjoner (f.eks. korps, kor, teatergruppe); Lokale velforeninger og grendehus (f.eks. velforening, bygdelag, nabolagsgrupper);	1	1,3	1,3	38,2
Idrettslag og sportsklubber (f.eks. fotballklubb, skiklubb, idrettsforening); Kultur- og fritidsorganisasjoner (f.eks. korps, kor, teatergruppe); Lokale velforeninger og grendehus (f.eks. velforening, bygdelag, nabolagsgrupper); Barne- og ungdomsorganisasjoner (f.eks. speideren, ungdomsklubb, Røde Kors Ungdom);	1	1,3	1,3	39,5
Idrettslag og sportsklubber (f.eks. fotballklubb, skiklubb, idrettsforening); Nødetater og beredskapsorganisasjoner (f.eks. Siviltforsvaret, brannvern, redningskorps);	1	1,3	1,3	40,8

